

บทที่ 5

การสืบทอดและการแตกตัวของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี หลังปี พ.ศ. 2539

การเปลี่ยนแปลงบริบททางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการเมืองของสังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นผลให้เครือข่ายอำนาจท้องถิ่นบางเครือข่ายสลายตัวลง บางเครือข่ายก็มีการปรับตัวสืบทอดอำนาจต่อมายังรุ่นต่อลูก นอกจากนั้นแล้วการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นยังนำไปสู่การแตกตัวก่อเกิดเป็นเครือข่ายอำนาจใหม่ๆ ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะแยกนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึงพลวัตของกลุ่มอำนาจของกลุ่มอำนาจหลังปี พ.ศ. 2539 และในส่วนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อค้นพบของปัจจัยที่นำไปสู่การปรับตัวและการแตกตัวของเครือข่ายอำนาจ สำหรับในส่วนแรกนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นว่าเครือข่ายอำนาจหลังปี พ.ศ. 2539 มีอยู่ที่เครือข่าย แต่ละเครือข่ายมีโครงสร้างทางอำนาจอย่างไรตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครือข่ายอำนาจที่สืบทอดมาจากนายทวิช กลิ่นประทุม
2. เครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร
3. เครือข่ายอำนาจผู้รับเหมาท้องถิ่น
4. เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง
5. เครือข่ายอำนาจพรรคประชาธิปัตย์
6. การแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างเครือข่าย
7. ปัจจัยที่นำไปสู่การแตกตัวของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2539

เครือข่ายที่สืบอำนาจมาจากนายทวิช กลิ่นประทุม

เครือข่ายนี้มีนายสรอรรถ กลิ่นประทุม เป็นบุคคลศูนย์กลางสำคัญที่สุด นายสรอรรถเป็นบุคคลที่ทรงบารมีมากที่สุดคนหนึ่งของสังคมการเมืองจังหวัดราชบุรี เมื่อกล่าวถึงชื่อ นายสรอรรถแล้วนั้นคนราชบุรีน้อยคนที่จะไม่รู้จัก นายสรอรรถรับช่วงสืบทอดอำนาจมาจากนายทวิช กลิ่นประทุม ผู้เป็นพ่อ โดยที่นายสรอรรถ เข้าสู่อำนาจทางการเมืองครั้งแรกในปี พ.ศ. 2529 จากการสนับสนุนของนายทวิชและเครือข่าย ในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองในครั้งนั้น นายสรอรรถได้ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 2 ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จำนวน 3 คน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งดังกล่าว

นายสรอรรถลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทยคู่กับนายจิระ และเป็นพันธมิตรทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งกับนายทวี ไกรคุปต์ ซึ่งลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคกิจสังคม ซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนั้นทั้ง 3 คน ก็ชนะการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด โดยนายสรอรรถมีเครือข่ายเก่าของนายทวีผู้เป็นพ่อเป็นทุนเดิม และเมื่อบวกเข้ากับการขยับลงพื้นที่ รวมไปถึงอุปนิสัยที่น่ารัก บุคลิกสุภาพ พุดจาสุภาพอ่อนโยน น่าฟัง ส่งผลให้นายสรอรรถเริ่มเข้าไปอยู่ในใจชาวบ้านจำนวนมากตั้งแต่การลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ และอำเภอโพธาราม

นายสรอรรถเข้าสู่อำนาจในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2529-2531 ในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดราชบุรี โดยสังกัดพรรคชาติไทย การที่นายสรอรรถลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคชาติไทย ก็เพราะว่านายทวี กลิ่นประทุม ผู้เป็นพ่อมีความสนิทชิดเชื้อกันมาอย่างยาวนานกับ พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร อดีตหัวหน้าพรรคชาติไทย เห็นได้จากข้อความตอนหนึ่งในคำไว้อาลัย (อนุสรณงานศพ นายทวี กลิ่นประทุม, 2549) ว่า “ผมรู้สึกเสียใจและเสียดยามาก ในการที่คุณทวี กลิ่นประทุม ได้เสียชีวิตไปโดยยังไม่เป็นการที่สมควร และยังมีชีวิตที่แข็งแรงอยู่ คุณทวี กลิ่นประทุมกับผมได้ร่วมมือร่วมงานทางการเมืองกันมาอย่างโชกโชน และเราต้องผจญกันมาอย่างเข้มข้น...” ในสมัยต่อมาในปี พ.ศ. 2531-2534 นายสรอรรถยังได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 สังกัดพรรคชาติไทยอีกเป็นสมัยที่ 2 และในปี พ.ศ. 2533 นั้นเอง นายสรอรรถได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และต่อมาปรับเปลี่ยนไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในปีเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2538-2539 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 ราชบุรี พรรคชาติไทยเป็นสมัยที่ 3 ในปี พ.ศ. 2538-2539 และได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤตทางการเมืองรัฐบาลของนายบรรหารมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร นายสรอรรถได้ย้ายมาสังกัดพรรคความหวังใหม่ ซึ่งในขณะนั้นนายสรอรรถเป็นแกนนำคนสำคัญคนหนึ่งของกลุ่มวังน้ำเย็นที่มีนายเสนาะเทียนทอง เป็นหัวหน้ากลุ่ม นายเสนาะเดิมทีนั้นความรักใคร่เป็นการส่วนตัวกับนายทวี เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตั้งแต่สมัยอยู่ร่วมพรรคชาติไทยมาด้วยกัน ดังนั้นเมื่อนายสรอรรถเข้ามาอยู่พรรคชาติไทยในช่วงต้นจึงอยู่ภายใต้การดูแลของเสนาะในฐานะเลขาธิการพรรค และนายเสนาะเอ็นดูนายสรอรรถเปรียบเสมือนลูกหลาน และในช่วงเวลาต่อมาเมื่อนายเสนาะมีบทบาทสำคัญในพรรคความหวังใหม่ นายสรอรรถก็เริ่มได้รับบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือนายเสนาะใน

การทำงานทางการเมือง อย่างเช่น มีบทบาทในการดูแลและจัดการเกี่ยวกับตัวผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคความหวังใหม่ ในเขตภาคกลาง ซึ่งในปีนั้นพรรคความหวังใหม่ ชนะการเลือกตั้ง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี นายเสนะได้สนับสนุนให้นายสรอรรถ ซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญของนายเสนะขึ้นดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข และการดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีในครั้งนั้น

นายสรอรรถได้ผันงบประมาณจำนวนมากมาปรับปรุงอุปกรณ์ทางการแพทย์ของโรงพยาบาลต่าง ๆ ในทุกอำเภอของจังหวัดราชบุรีจนมีความทันสมัย นอกจากนั้นแล้วนายสรอรรถยังใช้งบประมาณ มาก่อสร้างอาคารที่พักผู้ป่วยเพื่อเพิ่มจำนวนเตียงผู้ป่วยให้รองรับผู้ป่วยในของโรงพยาบาลให้ ได้มากขึ้น และในครั้งนี้นะเช่นกันนายสรอรรถ เริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการตัดสินใจใน การโยกย้ายข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดภาคกลาง

นายสรอรรถยังเข้าไปมีส่วนสำคัญในการจัดหางบประมาณที่นอกเหนือจากงบประมาณของภาครัฐ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแต่งคณะกรรมการที่ปรึกษาของโรงพยาบาล ซึ่งคล้าย ๆ กับ ว่าหากคนมาผู้อุปถัมภ์โรงพยาบาลเป็นนัย ๆ ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวข้างต้นได้สร้างพวกพ้องที่เป็น เครือข่ายราชการในกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะในเขตจังหวัดราชบุรี ผู้อำนวยการ โรงพยาบาล ทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องเคยทำงานร่วมกับนายสรอรรถในการพัฒนาระบบคุณภาพของโรงพยาบาล เกือบทั้งสิ้น และโดยบุคลิกที่สุภาพและยิ้มแย้มตลอดเวลาทำให้เป็นที่ประทับใจ และเป็นที่พึงของ ข้าราชการจำนวนมาก เช่น การมาร้องขอเรื่องการโอนย้ายบ้าง การเปลี่ยนตำแหน่งบ้าง และ ณ จุดนี้เอง เครือข่ายราชการที่นิยมชมชอบนายสรอรรถ ก็เริ่มก่อตัวขึ้นอย่างแข็งแกร่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 กลุ่มวังน้ำเย็นได้ย้ายพรรคไปอยู่พรรคไทยรักไทย และในปีนั้น นายสรอรรถ เริ่มเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อาวุโสได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาคกลางของพรรคไทยรักไทย สำหรับการขยายเครือข่ายของ นายสรอรรถ สจ.ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2554) เล่าว่า “ในการเลือกตั้งครั้งนั้น นายสรอรรถ ได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการเมืองเป็นจำนวนมากเกือบทั่วทุกภูมิภาค หนึ่งใน นั้นที่เป็นพันธมิตรคนสำคัญมาจนถึงปัจจุบันก็คือนายเนวิน ชิดชอบ” เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นมี การจัดตั้งรัฐบาล นายสรอรรถได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นรัฐบาลที่ค่อนข้างมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ในช่วงการดำรง ตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายสรอรรถได้เริ่มสืบทอดอำนาจทางการเมือง โดยสนับสนุนให้นายบุญลือ ประเสริฐโสภณ เข้ามาเป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย และได้แต่งตั้งนายสมศักดิ์ รัตนมุง เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย (มท. 2) นอกจากนั้นแล้ว ยังได้สนับสนุนให้ข้าราชการในสายปกครอง

สายตำรวจ สายการศึกษา รวมไปถึงพนักงานรัฐวิสาหกิจได้รับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่เป็นจำนวนมาก โดยไม่ได้เรียกร้องผลตอบแทนใด ๆ การผลิตซ้ำการช่วยเหลือข้าราชการดังกล่าวเป็นผลให้เกิดเครือข่ายราชการที่โยงใยกันอยู่ในหลายกระทรวง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับในจังหวัดราชบุรี ก่อนปี พ.ศ. 2555 อาจกล่าวได้ว่าข้าราชการระดับสูงเกือบทั้งหมดในจังหวัดล้วนแล้วแต่เป็นคนในเครือข่ายของนายสรอรรถเกือบทั้งสิ้น

การช่วยเหลือกลุ่มข้าราชการให้ก้าวหน้าและเติบโตในตำแหน่งหน้าที่การงานได้สร้างบารมีติดตัวนายสรอรรถ จนไม่มีใครใดอาจลบได้ และต่อมาเครือข่ายข้าราชการเหล่านี้ได้ตอบแทนและเกื้อหนุนในการทำงานทางการเมืองของนายสรอรรถเป็นอย่างมาก การบอกเล่าของอาจารย์ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2554) ว่า “จังหวัดราชบุรีข้าราชการระดับสูงส่วนใหญ่จะอยู่ในเครือข่ายของนายสรอรรถเกือบทั้งสิ้น ซึ่งจะเห็นได้ในวันสำคัญต่าง ๆ จะมีข้าราชการจำนวนมากเข้าไปหาเพื่อคารวะ ณ สำนักงานนายสรอรรถบริเวณใกล้ ๆ สีแยกบางแพ นอกจากนั้นแล้วจะเห็นได้จากการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งแรก ซึ่งในครั้งนั้นนายสรอรรถส่งนายสมศักดิ์ รัตนมุง ลงรับสมัครซึ่งต้องแข่งขันกับ ดร.บุญมาก ศิริเนาวกุล แห่งค่ายประชาธิปัตย์ ผลการนับคะแนนในช่วงแรกปรากฏว่า ดร.บุญมากมีคะแนนนำนายสมศักดิ์อยู่มาก แต่หลังจากนั้นไม่นานเกิดเหตุไฟฟ้าดับ ณ จุดนับคะแนนหลายหน่วยเลือกตั้ง เมื่อแก้ไขปัญหาเรื่องไฟฟ้าขัดข้องเสร็จสิ้น การดำเนินการนับคะแนนต่อไปปรากฏว่าคะแนนของนายสมศักดิ์ทิ้งห่างคะแนนของ ดร.บุญมากอยู่หลายกระดาน” ซึ่งคำบอกเลาดังกล่าวสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของปลัดท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2554) ว่า “ถ้าจะพบข้าราชการระดับสูงของจังหวัด ถ้าไปหาที่ทำงาน ไม่เจอให้ไปหาที่บ้านใหญ่บางแพ โดยเฉพาะวันเกิดของท่านจะมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ใหญ่ กำนัน และอื่น ๆ เข้าไปอวยพอย่างเนืองแน่น” การบอกเล่าของทั้งสองท่านสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านอำเภอบ้านโป่งท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2554) ว่า “การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปี พ.ศ. 2547 ในการนับคะแนนช่วงหลังจากปิดหีบเลือกตั้งคะแนนของ ดร.บุญมากนำอยู่ค่อนข้างห่าง แต่อยู่ ๆ ไฟฟ้า ณ หน่วยนับคะแนนดับ เมื่อไฟฟ้าสว่างอีกทีคะแนนของนายสมศักดิ์เริ่มขึ้นนำ อำเภอบ้านโป่งข้าราชการส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดกับนายสรอรรถทั้งเกือบทั้งสิ้น เพราะท่านช่วยเหลือพวกเขาไว้มาก”

การที่นายสรอรรถชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดราชบุรี มาอย่างยาวนานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 รวมไปถึงการที่นายสรอรรถเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2533 นั้น ส่งผลให้นายสรอรรถมีสถานภาพทางสังคมที่สูง ถือครองทรัพยากรที่สำคัญ เช่น อำนาจการตัดสินใจทางนโยบายที่มีผลต่อการนำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ลงมาในพื้นที่ รวมไปถึง

การที่นายสรอรรถถือครองอำนาจการตัดสินใจในการโยกย้าย แต่งตั้งข้าราชการประจำในกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ นอกจากนั้นแล้วนายสรอรรถยังแสดงบทบาทต่อนักการเมืองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้นำชุมชนต่าง ๆ ในลักษณะการให้ประโยชน์ เช่น การดึงโครงการพัฒนาต่าง ๆ มาลงในพื้นที่ของผู้ใช้นั้น ๆ เป็นผลให้ชาวบ้านศรัทธาและเชื่อถือในตัวของผู้ใช้ สำหรับตัวผู้ใช้นั้นแล้ว การได้มาซึ่งโครงการพัฒนาต่าง ๆ นำไปสู่การสร้างโอกาสในการเข้าถึงเครือข่ายใหม่ๆ รวมไปถึง การเปลี่ยนศัตรูให้มาเป็นพวก และเป็นการรักษาเครือข่ายเก่าไปในตัวด้วย การได้งบประมาณใน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ถูกเชื่อมโยงผ่านนายสรอรรถ กระจายไปทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี เห็นได้จาก คำบอกเล่าของ สจ.ทองดี สุขเกิด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขตอำเภอบางแพ (ทองดี สุขเกิด, สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2553) ว่า“การที่นายสรอรรถเป็น ส.ส.มาอย่างยาวนาน และเป็นรัฐมนตรีมาตั้งไม่รู้กี่กระทรวง ได้สร้างผลงานให้จังหวัดราชบุรีอย่างมากมาย เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแม่กลองเกือบทุกแห่งท่านก็เป็นคนประสานงบประมาณ ประสานงบประมาณในการก่อสร้างโรงพยาบาลอย่างที่ไพศาราม ได้ตั้งสูงถึง 7 ชั้น มีเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย ครบถ้วน สามารถรับคนไข้ในเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งท่านก็ขอร้องให้ผมไปช่วยเป็นที่ปรึกษาของ โรงพยาบาล นอกจากนั้นแล้วท่านยังเป็นนักส่งเสริมการกีฬาด้วยดึงงบประมาณมาสร้างโรงยิมเนเซียมในตัวจังหวัดราชบุรี ขนาด 4,000 ที่นั่ง ซึ่งสถานที่ดังกล่าวในช่วงแรกทางจังหวัดได้ตั้งชื่ออาคารว่า อาคารกลั่นประทุม นอกจากนั้นแล้วยังมีโครงการพัฒนาอีกเป็นจำนวนมากที่ นายสรอรรถเป็นคนประสานงบประมาณลงมาพัฒนาไม่ว่าถนนหนทางต่าง ๆ ไฟฟ้าส่องสว่าง ริมทาง บ่อบาดาล และอื่น ๆ จนจำไม่ไหว” การดูแลผู้นำกลุ่มต่าง ๆ โดยสนับสนุนโครงการลงในพื้นที่กระจายทั่วทั้งจังหวัดดังกล่าว เป็นตัวสร้างความรู้สึกรักเป็นหนี้บุญคุณ หรือข้อผูกพันต่าง ๆ ของที่ผู้นำที่กล่าวถึงข้างต้นมีต่อนายสรอรรถ และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นไช้กลางให้ผู้นำในระดับต่าง ๆ ยังใช้บริการบางอย่างที่ไม่เป็นทางการ เช่น ขอความช่วยเหลือในการเคลียร์ เมื่อยามมีคดีความ หรือฝากลูกหลานเข้าเรียนหรือเข้าทำงาน และอื่น ๆ การพึ่งพาดังกล่าวนำไปสู่การสะสมคุณค่าหนี้ทางสังคม (Store of Value) ซึ่งจะนำไปสู่การเรียกใช้คืน เช่น การขอความช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การออกงานประเพณีหรือลงพื้นที่แทนเพื่อรักษา เครือข่าย

การสะสมทุนทางสังคมลักษณะดังกล่าวได้สร้างบารมีให้แก่นายสรอรรถโดดเด่นกว่า นักการเมืองที่อยู่มาก่อนเป็นอย่างมาก และเมื่อเครือข่ายราชการมาผนวกรวมกับเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่น เป็นผลให้เกิดการขับเคลื่อนให้เกิดเครือข่ายเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถในระดับพื้นที่ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับจังหวัด โดยมีข้าราชการปกครองชั้นสูงเป็นแกนหลักในการสร้างการเข้าถึงและส่งต่อไปยังบุคคลใกล้ชิด ซึ่งเป็นมือประสานงานระดับพื้นที่ซึ่งนั่งประจำอยู่

ที่สำนักงานของนายสรอรรถ บริเวณถนนเพชรเกษม ใกล้สี่แยกบางแพ อำเภอบางแพ และจะเชื่อมโยงเข้าไประหว่างสมาชิกในวงแหวนแต่ละชั้น สำหรับการนำเสนอรายละเอียดผู้วิจัยจะแนะนำเสนอเป็นรายอำเภอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครือข่ายนายสรอรรถในพื้นที่อำเภอบางแพและโพธาราม

เครือข่ายนายสรอรรถมีสมาชิกที่เป็นตัวเชื่อมโยงประสานในพื้นที่โดยอำเภอบางแพมีนายทองดี สุขเกิด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขตที่ 1 บางแพ และนายพานิช สืบภู่นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางแพ สำหรับพื้นที่อำเภอโพธารามมีนายอำพร เต็งเกตุ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านม่วง ซึ่งบุคคลทั้ง 3 ที่กล่าวถึง จะประสานกันอย่างใกล้ชิดกับนายชินุพงษ์ ปานอำพันธุ์ เลขาส่วนตัวนายสรอรรถ

การสร้างและการรักษาเครือข่ายของนายสรอรรถในเขตอำเภอโพธาราม และอำเภอบางแพมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันเพราะว่าพื้นที่ของอำเภอทั้ง 2 ติดต่อกัน และสมาชิกของเครือข่ายในพื้นที่ทั้งสองอำเภอมีความสนิทชิดเชื้อกัน และมีแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่างๆ กันอยู่เนืองๆ การสร้างเครือข่ายของนายสรอรรถในอำเภอโพธารามและอำเภอบางแพนั้น จากข้อค้นพบมีดำเนินกิจกรรมด้วยกันอย่างน้อย 3 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรก การผันงบประมาณจากหน่วยงานจากส่วนกลางและองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงในพื้นที่ ลักษณะที่สอง การอุปถัมภ์ที่ไม่เป็นทางการ และลักษณะสุดท้าย การสร้างเครือข่ายผ่านระบบราชการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะแรก การผลักดันงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ ลงสู่พื้นที่ ซึ่งจากการบอกเล่าของบุญชอบ ปิ่นทอง (สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2555) ว่า “พื้นที่อำเภอโพธารามและอำเภอบางแพเป็นพื้นที่หลักของนายสรอรรถ ซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กับอำเภอดำเนินสะดวก ซึ่งทั้ง 2 อำเภอนี้ก็มีลักษณะพิเศษ ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณมากกว่าอำเภออื่น ๆ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าผู้ติดตามนายสรอรรถอย่างนายพานิช เป็นคนบางแพ นายชินุพงษ์มีภรรยาและฐานในการประกอบอาชีพอยู่ที่ตำบลบ้านม่วง อำเภอโพธาราม นอกจากนั้นแล้วนายอำพรซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านม่วง อำเภอโพธาราม เป็นคนที่ใกล้ชิดและเป็นบุคคลที่นายสรอรรถให้ความเคารพและเกรงใจอยู่มีใช้น้อย นายพานิชและนายชินุพงษ์ จะติดตามนายสรอรรถออกงานประเพณีต่าง ๆ ตลอด ซึ่งในอดีตนายพานิชจะเป็นผู้ที่ขับรถนำนายสรอรรถลงพื้นที่ด้วยตนเอง แต่ในระยะหลังนายสรอรรถก็เริ่มสถาปนาเกียรติให้แก่นายพานิช โดยให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือประเพณีที่สำคัญของชาวบ้าน เห็นได้จากถ้านายสรอรรถเป็นประธานพิธีในงานดังกล่าว นายพานิชก็จะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน อย่างงานสวดศพภรรยาของข้าราชการชั้นสูงคนหนึ่งในจังหวัด นายสรอรรถถูกเชิญเป็นประธานในพิธี และได้รับเชิญให้เป็นผู้จุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูป นายพานิชก็ได้รับเชิญให้เป็นผู้ถวายปัจจัยไทยทานแก่พระภิกษุสงฆ์

ซึ่งกิจกรรมลักษณะนี้เมื่อก่อนไม่เคยมีให้เห็น อีกงานหนึ่งที่สะท้อนถึงการสถาปนาเกียรติของนายพานิช คือ งานบวชนาคนอกเขตเทศบาลนายสรอรรถถูกเชิญเป็นประธานในพิธี นายพานิชก็ถูกเชิญให้ขึ้นคล้องพวงมาลัยแก่เจ้านาคบนเวทีด้วยเช่นกัน” การสร้างสถานะใหม่ทางสังคมที่สูงกว่าให้นายพานิชผ่านพิธีกรรมทางประเพณีอย่างเนื่องและถูกผลิตซ้ำครั้งแล้วครั้งเล่า นอกจากนั้นแล้วยังเป็นการผลิตซ้ำการเป็นชนชั้นนำผ่านพิธีกรรมทางประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงและบารมีให้แก่นายพานิชเป็นวงกว้าง ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยที่นำไปสู่การยอมรับและการเชื้อฟังของชาวบ้าน เพราะถูกสร้างให้รู้สึกถึงความแตกต่างและยอมรับสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่า สำหรับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณแก่นายพานิช (บุญชอบ ปิ่นทอง, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2555) เล่าต่อไปว่า “ส่วนใหญ่บุคคลที่ใกล้ชิดนายสรอรรถ จะได้รับงบประมาณจากส่วนกลางและองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ อย่างเช่น เทศบาลตำบลบางแพงบประมาณในการพัฒนาจำนวนมากถูกผลักดันมาจากส่วนกลาง เช่น งบประมาณในการขุดลอกคูคลอง งบประมาณก่อสร้างไฟฟ้าสาธารณะส่องสว่างริมทาง รวมไปถึงงบประมาณในการขยายเขตไฟฟ้า นอกจากนั้นแล้วยังมีงบประมาณในการก่อสร้างหรือซ่อมแซมถนนสายต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดคือ นายสรอรรถได้เชื่อมโยงเครือข่ายเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นายพานิชดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกู้เงินมาสร้างที่ทำการเทศบาลแห่งใหม่ ซึ่งเป็นเงินหลายสิบล้าน” การผลักดันงบประมาณจำนวนมากดังกล่าวลงมาในพื้นที่เป็นการสร้างและตอกย้ำความเชื่อมั่นที่ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลมีต่อนายพานิช และบางครั้งการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างตรงจุดก็อาจนำไปสู่การเป็นหนี้บุญคุณขึ้นระหว่างนายพานิชกับชาวบ้าน การสร้างเครือข่ายของนายสรอรรถผ่านการสร้างบุคคลใกล้ชิดเป็นกลยุทธิ์ที่ชาญฉลาดเป็นอย่างมาก ต่อมาบุคคลกลุ่มดังกล่าวเป็นทั้งผู้นำท้องถิ่นและผู้รักษาเครือข่ายโดยการใช้งบประมาณของตนเองมาจุนเจือระบบที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงอย่างช่วงปัจจุบัน

สำหรับในเขตพื้นที่อำเภอโพธาราม บุญชอบ ปิ่นทอง (สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2555) ยังเล่าให้ฟังว่า “อำเภอโพธาราม เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของนายสรอรรถ เห็นได้จากงบประมาณที่ถูกผลักดันมาลงในพื้นที่ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแม่กลองเกือบทุกจุด ถนนสายสำคัญที่เชื่อมต่อระหว่างถนนพระราม 2 กับถนนเพชรเกษม ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่นายสรอรรถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งถนนสายนี้มีส่วนสำคัญในการลดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาและสร้างความสะดวกในการสัญจรระหว่างอำเภอและจังหวัดเป็นอย่างมาก การผลักดันงบประมาณของนายสรอรรถส่วนใหญ่จะเชื่อมโยง และส่งต่อไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งบุคคลที่กล่าวข้างต้นจะได้รับประโยชน์ทั้งในเชิง

ผลงานและเชิงตัวเลข พื้นที่อำเภอโพธารามมีนายอำพรเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ โดยนายอำพรคนนี้มีอำนาจทางการเงินมาก เนื่องประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการแปรรูปสุกร และการที่นายอำพรมีความใกล้ชิดกับนายสรอรรถ จึงได้รับการผลักดันให้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานชมรมผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโพธาราม ซึ่งนายอำพรก็ตอบแทนนายสรอรรถโดยสร้างโอกาสการเข้าถึงประชาชนและผู้นำท้องถิ่น เช่น นายอำพรได้จัดงานวันท้องถิ่นไทยโดยเชิญผู้บริหารท้องถิ่นทั่วทั้งจังหวัดราชบุรีมาร่วมงาน และได้เชิญนายสรอรรถมาเป็นประธานในการจัดงาน และมีการจัดฉากให้นายสรอรรถขึ้นปราศรัยและพบปะกับผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากนั้นนายอำพรยังได้จัดกิจกรรมที่สำคัญ ซึ่งนายอำพรร่วมมือกับนายพานิชนายเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางแพ นายอนุสรณ์ คารพาศิษย์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านเลือก จัดงานคล้ายวันเกิดให้แก่นายสรอรรถโดยจัดให้มีดนตรีมีนักร้องดังมากมาย เปิดให้ประชาชนทั่วทั้งจังหวัดมาร่วมงาน โดยมีนายกรัชมณตรี และรัฐมนตรีหลายท่านมาร่วมงานอย่างคับคั่ง ในงานนั้นมีประชาชนทั่วทั้งจังหวัดราชบุรีมาร่วมงานนับหมื่นคน มีนายทุนท้องถิ่นเสนอตัวมาจัดซื้ออาหารเลี้ยงชาวบ้านนับร้อยชุด ซึ่งค่าใช้จ่ายในการจัดงานดังกล่าว นายอำพรเป็นผู้สำรองจ่ายไปก่อนทั้งสิ้น การสร้างโอกาสในการเข้าถึงมวลชนและการเกื้อหนุนค่าใช้จ่ายในงานต่าง ๆ เป็นเหตุปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้นายสรอรรถเกรงใจ และไว้วางใจนายอำพรเป็นอย่างมาก นายสรอรรถก็ได้ตอบแทนนายอำพรโดยสนับสนุนงบประมาณลงมาในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านม่วงเป็นจำนวนมาก เช่น ผลักดันงบประมาณจากกรมทางหลวงชนบทมาสร้างอุโมงค์ลอดถนนเพชรเกษมในเขตพื้นที่บ้านม่วงหลายจุด ผลักดันให้การประปาภูมิภาคลงทุนเรื่องระบบการแจกจ่ายน้ำในเขตเทศบาลนับเป็นเงินหลายสิบล้าน ผลักดันงบประมาณเพื่อติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างริมทางจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหลายสิบล้านบาท ผลักดันงบประมาณให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดซื้อรถน้ำให้แก่เทศบาลตำบลบ้านม่วงเป็นเงินหลายล้านบาท นอกจากนั้นยังสร้างหลักประกันเรื่องเงินกู้มาก่อสร้างอาคารที่ทำการเทศบาลแห่งใหม่เป็นเงินเกือบหกสิบล้านบาท ด้วยผลงานการพัฒนาเป็นจำนวนมากดังกล่าวเสริมบารมีให้นายอำพรในสายตาชาวบ้านเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาทำให้นายอำพรไร้คู่แข่งทางการเมือง”

ลักษณะที่สองการอุปถัมภ์ที่ไม่เป็นทางการส่วนใหญ่เป็นการช่วยเหลือแบบซึ่งหน้า หรือฝากฝังกันมาเป็นลำดับชั้นของบุคคลใกล้ชิด ซึ่งทองดี สุขเกิด (สัมภาษณ์, 12 ธันวาคม 2553) เล่าให้ฟังว่า “คนและนายชัยบุญพงษ์เลขาส่วนตัวนายสรอรรถส่วนใหญ่จะมีหน้าที่คอยประสานเรื่องปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน ซึ่งจะหนักไปในด้านที่ไม่เป็นทางการ เช่น ฝากลูกหลานเข้าเรียน ฝากลูกหลานเข้าทำงาน หรือช่วยเหลือข้าราชการในการโยกย้าย เช่น ย้ายกลับภูมิลำเนา

หรือเปลี่ยนแปลงหน้าที่การงาน รวมไปถึงการเคลียร์ปัญหาความต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นถูกจับเป็น คดีมโนสาห์ทั้งหลาย โดยตนและนายชัยณพพงษ์ จะเป็นผู้รับเรื่องจากศูนย์กลางเครือข่ายในระดับ ตำบลหรือหมู่บ้าน ผู้ประสานขอความช่วยเหลือส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี หรือหัวหน้าและผู้นำอื่น ๆ หลังจากได้รับประสานแล้วถ้าปัญหาใดที่สามารถจัดการได้ก็จะดำเนินการ โดยไม่ต้องรอให้ถึงมือนายสรอรรถ ส่วนใหญ่ก็เคลียร์ปัญหา กับส่วนราชการ ซึ่งก็รู้จักมักคุ้นเป็นการดีกันอยู่แล้ว ข้าราชการผู้ใหญ่ในระดับต่าง ๆ ก็มาที่ สำนักงานของท่านสรอรรถออกบ่อย ๆ ซึ่งมีเรื่องอะไรก็จะช่วยเหลือกันอยู่แล้ว สำหรับปัญหาใหญ่ ๆ และซับซ้อนต้องใช้ความคิดมาก ก็ต้องเรียนให้นายสรอรรถทราบ ซึ่งท่านก็ประสานไปยัง เครือข่ายทางการเมือง หรือ ไม่ก็เป็นเครือข่ายราชการที่ท่านเคยดูแลมาก่อน ซึ่งในปัจจุบันเป็นใหญ่ เป็นโตกันมาก ในเรื่องการดูแลตนก็เป็นผู้ดูแล และฝากฝังกันในเรื่องฐานเสียง และที่ดิน ไม่มีคู่แข่ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็เพราะคนทั่วไปมองว่าตนเป็นคนใกล้ชิด นายสรอรรถก็เลยไม่มีใครอยากเข้ามาแข่งขันด้วย นอกจากนั้นด้วยบารมีของนายสรอรรถ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ แต่งตั้งตนเป็นกรรมการมากมาย อย่างเช่น กรรมการที่ปรึกษาโรงพยาบาล โภธาราม กรรมการสถานศึกษาหลายแห่งในพื้นที่อำเภอบางแพ และอื่น ๆ สำหรับนายชัยณพพงษ์ นั้น นายสรอรรถก็สนับสนุนให้เป็นประธานคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ของตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอโฆธาราม ซึ่งตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่สำคัญมาก เพราะเป็น ตำแหน่งที่ได้ใกล้ชิดกับนายตำรวจใหญ่ ซึ่งเป็นช่องทางในการเอื้อเฟื้อกัน ในกรณีที่เครือข่ายของ นายสรอรรถมีปัญหาในด้านคดีความต่าง ๆ”

สุดท้ายการสร้างเครือข่ายผ่านระบบราชการ ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดในอำเภอ โภธารามและอำเภอบางแพ ด้วยเหตุผลที่ว่าข้าราชการที่นายสรอรรถเคยสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน ซึ่งปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งประเด็นนี้ข้าราชการท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2553) เล่าว่า “นายสรอรรถเป็นนักการเมืองที่จัดว่าอยู่ในฟากนักการเมืองน้ำดี ซึ่งเห็นได้จากท่านไม่เคยรังแกข้าราชการ มีบุคลิกที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีลักษณะเป็นคนที่ง่าย ๆ แต่ถ้าช่วยเหลือใครก็จะช่วยจริงจัง ท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 และเป็น รัฐมนตรีมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 ท่านเป็นคนดีหรือเป็นที่รักของประชาชนหรือไม่ ก็พิสูจน์ได้จากผลการเลือกตั้ง นับตั้งแต่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในครั้งแรกปี พ.ศ. 2529 โดยท่านไม่เคย แพ้การเลือกตั้งแม้แต่ครั้งเดียว ซึ่งนักการเมืองคนอื่น ๆ ในจังหวัดราชบุรีไม่ว่าจะมีประสบการณ์ และผลงาน โดดเด่นมากแค่ไหน ก็เคยแพ้เลือกตั้งกันมาอย่างถ้วนหน้า ขณะที่ท่านเข้าดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีท่านเป็นคนดูแลพรรคพวก สนับสนุนให้ข้าราชการเติบโตมากมาย ในสายปกระรอง ปัจจุบันเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัดก็หลายคน และที่เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด

และนายอำเภอก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับสายตำรวจก็ให้สนับสนุนจนเป็นผู้บัญชาการอยู่หลายคน และเป็นผู้กำกับการระดับอำเภออยู่ทั่วไปในจังหวัดราชบุรี และภาคตะวันตก นอกจากนั้นแล้วข้าราชการในสายกระทรวงสาธารณสุข ตัวอย่างเช่น ผู้บริหาร โรงพยาบาลก็เป็นคนในเครือข่ายของท่านเป็นจำนวนมาก สายครูผู้อำนวยการ โรงเรียนส่วนใหญ่ก็ได้รับการดูแลจากท่านเกือบทั้งนั้น ปัจจุบันอาจพูดได้ว่าข้าราชการระดับสูงในจังหวัดราชบุรีเกือบทั้งหมดเป็นคนในเครือข่ายของท่าน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นฐานสำคัญในการดูแลฐานเสียงในเครือข่ายในระดับย่อย ๆ อีกทอดหนึ่ง

อย่างการฝากลูกหลานเข้าเรียนก็ผ่านผู้อำนวยการ โรงเรียน ด้านคดีความก็ผ่านตำรวจ ด้านการสร้างและการเข้าถึงมวลชนก็อาศัยเครือข่ายกระทรวงมหาดไทย ในเรื่องข้อมูลพื้นฐานหรือด้านการพัฒนาความเป็นอยู่ก็ให้พัฒนากรเป็นผู้ช่วยดูแล วนิสวัสดิ์แห่งการช่วยเหลือดังกล่าวปรากฏให้เห็นได้อย่างเด่นชัดจากการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2544 ซึ่งในปีดังกล่าวข้าราชการเกือบทั้งหมดลงมาช่วยท่านในด้านต่าง ๆ เช่น สำนักงานปลัดของกระทรวงแห่งหนึ่งถึงกับยกทีมมาสร้างมวลชนในพื้นที่ มีข้าราชการกระทรวงหนึ่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดทำโพล (Poll) ซึ่งถูกผู้สมัครพรรคหนึ่งฟ้องร้องข้าราชการกลุ่มดังกล่าว นอกจากนั้นแล้วบางหน่วยงานจัดท่องเที่ยว การฝึกอบรม อาชีพ กิจกรรมอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่จะเชิญท่านมาเป็นประธาน ซึ่งในช่วงนั้นใกล้ ๆ กับช่วงเวลาของการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงมวลชนให้แก่ท่าน” ลักษณะความสัมพันธ์แบบต่างตอบแทนดังกล่าวถูกผลิตซ้ำมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าตกผลึกเป็นโครงสร้างอำนาจดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

2. เครือข่ายนายสรสอรรถในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก

เครือข่ายอำนาจของนายสรสอรรถในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก เริ่มก่อรูปจากนายทวิช เข้าไปเชื่อมโยงข่ายโยกกับตระกูล โฆสิตาภา ซึ่งในช่วงต้นมีกำนันเทียม โฆสิตาภา เป็นบุคคลที่สำคัญ ต่อมาเมื่อกำนันเทียมเกษียณอายุจากกำนัน ก็ได้สืบทอดอำนาจมายังรุ่นลูก คือผู้ใหญ่บุญเลิศ โฆสิตาภา และบุญธรรม โฆสิตาภา โดยเฉพาะนายบุญธรรมนั้น นับว่าเป็นบุคคลวงในที่สำคัญมากที่สุดคนหนึ่งของนายทวิชในการสร้างและรักษาเครือข่ายอำนาจ จากการเติบโตที่ผ่านเครือข่ายญาติของตระกูล โฆสิตาภา ในรุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 เมื่อผนวกรวมกับเครือข่ายวัฒนธรรมโดยมีคณะกรรมการวัดต่าง ๆ เป็นบุคคลสื่อกลางเป็นผลให้เครือข่ายอำนาจของนายทวิช ขยายวงกว้างขึ้นในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก แต่ต่อมาเมื่อเวลาสี่ปีคลานมาถึงรุ่นที่ 3 ของตระกูลโฆสิตาภา เมื่อผนวกรวมกับการขึ้นสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีของนายทวิช และฟันงบประมาณลงสู่พื้นที่เป็นจำนวนมาก ก็ยังทำให้ฐานอำนาจของเครือข่ายนายทวิชก็ยังฝังแน่นและลึกลงไปอีกชั้นหนึ่ง ต่อมาเมื่อนายทวิชสืบทอดอำนาจมาสู่นายสรสอรรถ และเมื่อบวกกับพลังของ

ตระกูลโมสิตาภา รุ่นที่ 3 อย่างนายสมศักดิ์ รัตนมุงแล้วนั้น เป็นผลให้เครือข่ายอำนาจของนายทวิช ที่ส่งต่อมายังนายสรอรรถฝังลึกและเกิดเป็นอำนาจชั่วเดียวในอำเภอดำเนินสะดวกก็ว่าได้

เครือข่ายอำนาจของนายทวิชที่ถูกสืบทอดมายังนายสรอรรถมีบุคคลลงในที่สำคัญ คือ นายสมศักดิ์ รัตนมุง นายบุญลือ ประเสริฐโสภา ซึ่งในตอนนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนายสรอรรถกับนายสมศักดิ์ และนายบุญลือกับนายสรอรรถ สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ทางอำนาจภายในเครือข่าย สมศักดิ์ รัตนมุง (สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2555) เล่าว่า “ตระกูลโมสิตาภาได้ทำงานทางการเมืองร่วมกับนายทวิช มาตั้งแต่รุ่นคุณตาจนมาถึงรุ่นผม สำหรับกิจกรรมทางการเมืองที่ผมเข้าไปมีบทบาทอันสำคัญในการช่วยเหลือนายทวิชในการหาเสียงเลือกตั้งก็คือ ปี พ.ศ. 2522 แม้ว่าปีนั้นนายทวิชพ่ายแพ้การเลือกตั้งให้แก่นายเชาวรินทร์ ลิทตศักดิ์ศิริ และนายจรูญ วัฒนากรก็ตาม นายทวิชก็กลับมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งเมื่อ ส.ส. จังหวัดมหาสารคาม เครื่องบินตกที่คออย่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ นายทวิชได้ไปลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นั่น ซึ่งผมก็ได้ตามไปช่วยในการหาเสียงและการวางแผนเลือกตั้ง นายทวิชเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคามอยู่ 2 สมัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 นายทวิชกับนายสรอรรถ ได้มาลงรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จังหวัดราชบุรีอีกครั้ง การวางแผนเลือกตั้งในครั้งนั้นตอนแรกนายทวิชกับนายสรอรรถจะลงรับสมัครในเขตเดียวกัน ซึ่งตนได้คัดค้าน เพราะว่าจะคัดค้านกันเองอาจไม่ได้รับเลือกตั้งทั้งคู่ และในที่สุดที่ประชุมก็รับฟังความคิดเห็นของตน โดยให้นายทวิช และนายสรอรรถ แยกกันลงคนละเขตเลือกตั้ง กล่าวคือ นายทวิชไปลงรับสมัครในเขตเลือกตั้งที่ 1 คู่กับนายเชาวรินทร์ และให้นายสรอรรถลงรับสมัครเลือกตั้งในเขตที่ 2 ซึ่งคู่กับนายจิระ มังคละรังษี ซึ่งบุคคลทั้ง 4 คน ย้ายมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคชาติไทย ในเขตเลือกตั้งที่ 2 นั้น กลุ่มนายจิระและนายสรอรรถ วางแผนในการทำงานทางการเมืองเป็นพันธมิตรกับกลุ่มนายทวี ไกรคุปต์ ซึ่งมีฐานเสียงแน่นหนาอยู่ในอำเภอโพธาราม และอำเภอจอมบึง การเลือกตั้งในครั้งนั้นตนเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการหาเสียงให้ทั้งนายทวิช และนายสรอรรถ เพราะตั้งแต่ตนเข้าดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขตที่ 1 ดำเนินสะดวก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมานั้น ตนก็ได้คบค้าสมาคมกับผู้นำในระดับต่าง ๆ เกือบทุกตำบลในวงกว้าง และการช่วยนายทวิช และนายสรอรรถ ในการหาเสียงเลือกตั้งนั้นทำให้ตนได้เรียนรู้ และพบปะรู้จักมักคุ้นกับผู้คนมากขึ้นและกินเครือข่ายกว้างทั้งจังหวัด” เมื่อบุคคลศูนย์กลาง (Node) ของเครือข่ายประสบผลสำเร็จในการเข้าสู่อำนาจสมาชิกชั้นต่าง ๆ ของเครือข่ายต่างได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่แตกต่างกันออกไป สำหรับนายสมศักดิ์ ได้รับการผลักดันจากเครือข่ายนายสรอรรถให้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัดหลายวาระด้วยกัน ซึ่งการดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัดเมื่อก่อน แม้ว่าจะไม่มีอำนาจเต็มในการบริหาร

ก็ตาม แต่ก็มีอำนาจอย่างหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือเป็นศูนย์รวมของสมาชิกสภาจังหวัดทุกเขตเลือกตั้ง ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายจากพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการส่วนจังหวัด เป็นพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เป็นผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหลุดจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และต่อมาในปี พ.ศ. 2543 นายสมศักดิ์ก็ได้รับการผลักดันจากกลุ่มนายสรอรรถให้ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี และดำรงตำแหน่งเป็นนายก อบจ. คนแรกที่มาจากการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2544 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นอีกครั้งทางกลุ่มนายสรอรรถ ก็ได้คัดเลือกบุคคลใกล้ชิดและเป็นที่น่าไว้วางใจ เพื่อลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนนายสรอรรถที่ขึ้นไปลงรับสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งในครั้งนั้นนายสรอรรถได้เลือกนายสมศักดิ์ ซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดและไว้วางใจ เป็นตัวแทน แต่การที่นายสมศักดิ์ไม่สามารถลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ก็เพราะว่าขาดคุณสมบัติกล่าวคือ นายสมศักดิ์ไม่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เมื่อเป็นเช่นนั้นคนที่ถูกเลือกถัดมาก็คือ นายบุญลือ ประเสริฐโสภ

การบอกเล่าของนายสมศักดิ์สอดคล้องกับการบอกเล่าของบุญเรือน รัตนมุง (สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2555) ว่า “ตระกูลนายสมศักดิ์มีความสนิทชิดเชื้อกับกลุ่มนายสรอรรถ มาตั้งรุ่นคุณตา ซึ่งรุ่นนายสมศักดิ์เข้าใจว่าน่าจะเป็นรุ่นที่ 3 แล้ว นายสมศักดิ์ได้ช่วยนายทวีช และนายสรอรรถหาเสียงเลือกตั้งมาตลอด รวมไปถึงการไปออกงานประเพณีต่าง ๆ แทนนายสรอรรถไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง งานศพ ถ้าเป็นงานศพกรณีที่นายสรอรรถ ดิถกรรมกิจไม่สะดวกมาร่วมงาน นายสมศักดิ์ก็จะจัดทำพวงรีงานศพไปส่งโดยใช้ชื่อนายสรอรรถ” นายสมศักดิ์เป็นบุคคลลงในที่ดูแลหัวคะแนนคนสำคัญที่สุดของเครือข่ายนายสรอรรถ เพราะว่าสมศักดิ์ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งนายสมศักดิ์เป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องการแจกจ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลงสู่เครือข่ายย่อย ๆ อีกทอดหนึ่ง

คำบอกเล่าทั้งสองสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2555) ว่า “นักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวกส่วนใหญ่มักจะสังกัดเครือข่ายนายสรอรรถเกือบทั้งสิ้น ที่จะแตกต่างก็เป็นแค่ความใกล้ชิด ว่าใครมีความใกล้ชิดมากหรือใครมีความใกล้ชิดน้อย สำหรับตำบลใหญ่ที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากอย่างตำบลคอนกรวย ตำบลแพงพวย ตำบลคอนคล้ง จะได้รับความสำคัญสูงส่วนใหญ่ตัวผู้บริหารท้องถิ่น หรือกำนันสามารถต่อสายตรงถึงนายสรอรรถได้โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ส่วนการแข่งขันทางการเมืองในระดับตำบล หรือระดับอำเภอ ถ้ามีการแข่งขันกันส่วนใหญ่ นายสรอรรถ ก็จะเรียกมาตกลงกันไม่ให้ใครได้ใครเสียมากนัก แต่ถ้าเคลียร์กันไม่ลงตัวก็จะปล่อยให้แข่งกัน โดยจะไม่สนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด การเคลียร์ไม่ลงตัวก็มีอยู่บ้าง เช่น การแข่งขันเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ส่วนการดูแลเครือข่ายนั้น นายสรอรรถจะมีกิจกรรมในสองลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะที่เป็นทางการ เช่น การผลักดันงบประมาณจากหน่วยงานส่วนกลาง หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงในพื้นที่ ลักษณะที่สองสร้างโอกาสและสนับสนุนให้คนในเครือข่ายเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญ เช่น สนับสนุนนายสมศักดิ์เข้าสู่ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนให้อดีต สจ.สองท่านในเขตอำเภอดำเนินสะดวกขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการที่นายสรอรรถเป็นผู้แทนราษฎรมาอย่างยาวนาน และดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีมาหลายกระทรวง ก็อาจพูดได้ว่าทุกตำบลในอำเภอดำเนินสะดวกได้รับการผลักดันงบประมาณจากท่านทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นสะพาน ถนน ไฟฟ้า” และจากคำบอกเล่าของนายกเทศมนตรีท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) ว่า “นักการเมืองท้องถิ่น ท่านผู้ใหญ่บ้าน รวมข้าราชการระดับสูงในอำเภอดำเนินสะดวกส่วนใหญ่ก็จะเคย ได้รับการดูแลจากนายสรอรรถเกือบทั้งนั้น การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแม่กลองเกือบทุกจุดก็เกิดจากการผลักดันของนายสรอรรถ และการที่นายสรอรรถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีมาหลายสมัยได้ช่วยเหลือผู้คนไว้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นบารมีนายสรอรรถจึงฝังรากลึกในพื้นที่ รวมไปถึงการมีทีมงานที่มีขีดความสามารถสูงอย่างนายสมศักดิ์ นายก อบจ. ซึ่งมีการออกงานประเพณีต่าง ๆ แทนท่านสรอรรถมาตลอด” การสร้างสายใยกับผู้นำท้องถิ่นเห็นได้จากคำบอกเล่าของ ธวัช พุ่มพวง (สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2555) ว่า “คนรู้จักมักคุ้นนายสรอรรถและนายบุญลือมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะนายสรอรรถได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อ ในช่วงแรกที่นายสรอรรถกลับจากเมืองนอกใหม่ ๆ ยังไว้ผมฮิปปียาวประบ่า นายทวิชได้พามาฝากฝังไว้กับพ่อของตน ซึ่งจำได้ว่าตอนนั้นตนเพิ่งขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ไม่กี่เดือน ด้วยความเคารพต่อนายทวิชพ่อก็ส่งต่อให้ตนเป็นคนดูแลคะแนนเสียงให้นายสรอรรถ และต่อมาก็มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด นายสรอรรถมีลักษณะนิสัยที่เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส เวลาพบกันตามในงานประเพณีต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ท่านถูกเชิญมาเป็นประธาน เช่น งานบวช งานแต่ง นายสรอรรถจะเดินเข้ามาทักทาย จับมือถือนแขนให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง นายสรอรรถเป็น ส.ส. ที่ลงพื้นที่พบปะกับประชาชนบ่อยครั้ง เวลาลงมาก็จะถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ เมื่อก่อนเวลานายสรอรรถลงมาในพื้นที่การของงบประมาณเป็นการขอแบบปากเปล่า เลขาท่านจะเป็นคนบันทึกท่านก็ผลักดันมาให้เกือบทุกครั้ง ต่อมาเมื่อตนขึ้นเป็นประธาน ท่านผู้ใหญ่บ้าน ก็มีสายเชื่อมโยงเครือข่ายท่านผู้ใหญ่บ้าน และเชื่อมต่อสายตรงกับท่านเรื่องการของงบประมาณ และตนเป็นตัวแทนคนหนึ่งของนายสรอรรถในเรื่องการออกงานประเพณีต่าง ๆ เช่น ใส่ซองแทน รวมไปถึงการส่งพวงพุดไปตามงานศพต่าง ๆ เวลาเจอท่านก็จะเคลียร์ค่าใช้จ่ายให้สำหรับการดูแลหัวคะแนนนายสรอรรถก็พาหัวคะแนนไปเลี้ยงที่ร้านอาหารสุขสบาย ซึ่งท่านจะมาเคลียร์ค่าใช้จ่ายกับทางร้านเอง สำหรับตนเองถือว่าสนิทเป็นการส่วนตัวด้วย อย่างงานศพคุณแม่

ของคนท่านก็มาเป็นประธาน งานแต่งงานลูกสาวท่านก็มาเป็นประธานให้ ซึ่งเป็นเกียรติแก่ตนและครอบครัวเป็นอย่างมากที่คนระดับรัฐมนตรีมาเป็นประธาน ท่านดูแลเราก็ดูชาวบ้านอีกทอดหนึ่ง พฤติกรรมของนายสรอรรถเมื่อเปรียบเทียบกับ ส.ส.ท่านอื่น ๆ แล้ว ก็จะเห็นความแตกต่างอย่างเช่น เรื่องการลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชาวบ้าน ซึ่งผู้นำเกือบทุกคนท่านสนิทสนมหมกกับท่าน และท่านให้พวกเรามากจนเป็นที่เกรงอกเกรงใจของบรรดาผู้นำทั้งหลาย ดังนั้นเมื่อท่านมีงานการ หรือท่านขอให้พวกเราช่วยอะไรพวกเราก็น่าจะยินดีช่วยท่าน”

นายบุญลือ ประเสริฐ โสกา เป็นบุคคลศูนย์กลางทางอำนาจและอยู่ในวงแหวนชั้นในที่สำคัญอีกคนหนึ่งในการขยายตัวของนายสรอรรถ และเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนายสรอรรถมากที่สุดมาจนถึงยุคปัจจุบัน หลังจากที่เครือข่ายเก่าของนายสรอรรถในอำเภอดำเนินสะดวกเกิดการแตกตัวออกเป็น 3 เครือข่าย กล่าวคือ เครือข่ายเก่าที่มีนายสรอรรถ และนายบุญลือเป็นบุคคลศูนย์กลาง เครือข่ายพรรคเพื่อไทยที่มีนายอำพร เพ็ญธารังรัตน์ เป็นศูนย์กลางเครือข่าย เครือข่ายที่สามคือ เครือข่ายนายสมศักดิ์ รัตนมุง อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นศูนย์กลาง การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนายบุญลือ เริ่มต้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด ปีพ.ศ. 2538 ภายใต้การสนับสนุนของเครือญาติ เดิมทีนั้นนายบุญลือมีอาชีพเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง นายบุญลือจบการศึกษาในระดับปริญญาโทคณะวิทยาศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาทรัพยากร คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นายบุญลือมีเครือญาติมากในตำบลคอนกรวย ตำบลคอนคลัง และตำบลท่งนาค การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองของนายบุญลือ ในช่วงแรกได้รับการสนับสนุนจากตระกูล โสโกตาโดยมีนายสมศักดิ์และกำนันรังสรรค์ โสโกตาเป็นแม่ข่ายหลักในการผลักดัน กำนันรังสรรค์มีศักดิ์เป็นหลานของนายบุญลือ แม่ของกำนันรังสรรค์เป็นพี่สาวแท้ ๆ ของนายบุญลือ ส่วนพ่อของกำนันรังสรรค์ เป็นลุงของนายสมศักดิ์ ดังนั้นตระกูล โสโกตา และ ตระกูลประเสริฐ โสกา จึงเป็นการเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ผ่านการแต่งงานโดยมีครอบครัวของกำนันรังสรรค์ เป็นโซ่ข้อกลางแห่งข่ายใย

แน่นอนว่าเมื่อตระกูลโสโกตา ให้การสนับสนุนก็แปลว่านายบุญลือเข้ามาอยู่ในเครือข่ายของนายสรอรรถโดยปริยาย ด้วยเหตุผลเรื่องสายสัมพันธ์ที่ยาวนานระหว่างตระกูลกลืนประทุมกับตระกูลโสโกตา สำหรับการสร้างเครือข่ายในช่วงแรกนั้นนายบุญลือ เชื่อมโยงตามเครือข่ายเครือญาติในตำบลต่าง ๆ ตำบลท่งนาคเชื่อมต่อไปยังเครือข่ายเก่าของผู้ใหญ่บุญเลิศ และผู้ใหญ่กนก โสโกตา ตำบลคอนกรวย ซึ่งเป็นตำบลที่ประชากรมากที่สุด เชื่อมผ่านทั้งเครือญาติฝ่ายบิดาและเครือญาติฝ่ายมารดา ซึ่งมีกระจายทั่วทั้งตำบล ตำบลคอนคลังมีกำนันรังสรรค์เป็นแม่ข่ายหลักในการบริหารจัดการ กำนันรังสรรค์เป็นทั้งญาติและเป็นทั้งฐานทางการเมืองที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งของนายบุญลือ โดยกำนันรังสรรค์เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเดินเกมทาง

การเมืองและเป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายอื่น ๆ ให้เข้ามามีสายสัมพันธ์กับนายบุญลือ นอกจากเครือข่ายแล้วนายบุญลือ ยังได้เข้าไปเชื่อมโยงกับเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ ซึ่งเห็นได้จากคำบอกเล่าของรัช พุ่มพวง (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ว่า “ตอนนั้นรู้จักกับนายบุญลือ เพราะผู้ใหญ่ฝากมาให้ความช่วย ผมกับนายบุญลือสนิทสนมกันเป็นพิเศษ ท่านเป็นคนจริงใจไม่ทิ้งพรรคพวก ถ้ารับปากใครมักจะไม่วิน และที่สำคัญเป็นผู้ที่ไม่ลืมบุญคุณคน ซึ่งเรื่องนี้ทำให้ท่านได้ใจผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่นที่เป็นจำนวนมาก อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญท่านเป็นคนกระเป๋านักใส่ซองในงานประเพณีต่าง ๆ แต่ครั้งเป็นหลักพัน ซึ่งส่วนใหญ่กับการเมืองใส่ซองกันไม่เกิน 500 บาท นอกจากนั้นแล้วนายบุญลือมีลักษณะนิสัยเป็นกันเอง เช่น เมื่อปีก่อนที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหมื่นเป็นเจ้าภาพในการแข่งขันกีฬาท้องถิ่นสัมพันธ์อำเภอดำเนินสะดวก ทาง อบต.ก็ได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธานในการเปิดงาน แต่พอใกล้วันดังกล่าวท่านผู้ว่าฯ แจ้งมาว่าไม่สามารถร่วมงานได้ ตนก็ประสานใครก็ไม่ทันเพราะเวลากระชั้นชิดมาก ตนก็เลยโทรศัพท์ไปหานายบุญลือให้ช่วยประสานไปยังนายสรอรรถให้มาช่วยเป็นประธานเปิดงาน ซึ่งนายบุญลือพูดกับตนว่าประสานนายสรอรรถให้ได้แต่ต้องอ้างชื่อลูกพี่แดง¹” ท่านรัชเป็นท่านตำบลห้วยหมื่นเป็นบุคคลศูนย์กลางในการเชื่อมต่อข่ายไปยังกลุ่มต่าง ๆ อีกทอดหนึ่ง ซึ่งท่านรัชคนนี้เป็นเครือข่ายคนสำคัญของนายสรอรรถมาตั้งรุ่นพ่อ คือ ผู้ใหญ่สมบัติ พุ่มพวง ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลห้วยหมื่น

หลังจากที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแล้วนั้น นายบุญลือได้รับการสนับสนุนจากนายสรอรรถให้ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีถึง 2 สมัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 นายสรอรรถยังผลักดันให้นายบุญลือ ลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี เขตเลือกตั้งที่ 5 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมัยแรก หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งติดต่อกันอีก 2 สมัย นายบุญลือมีสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นเป็นอย่างมากกับนายสรอรรถ เห็นได้จากว่าเมื่อนายสรอรรถไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงไหนก็นิมนต์นายบุญลือไปร่วมงานด้วยทุกครั้ง เช่น เมื่อนายสรอรรถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท.2) นายบุญลือ ก็ถูกเลือกให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเมื่อนายสรอรรถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายบุญลือ ก็ถูกเลือกให้เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ ต่อมาเมื่อนายสรอรรถถูกเว้นวรรคทางการเมือง นายสรอรรถได้ส่งนายบุญลือไปดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในโควตาของนายสรอรรถ การอุปถัมภ์ค้ำจุนของนายสรอรรถที่มีต่อนายบุญลือ นำไปสู่การตอบแทนด้วยการจงรักภักดีต่อนายสรอรรถมา

¹ ลูกพี่แดง คือ ชื่อนายบุญลือ ใช้เรียกท่านรัช ตั้งแต่เจอกันใหม่ๆ ซึ่งปัจจุบันก็ยังเรียกเหมือนเดิม

ตลอดการออกงานประเพณีต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี เมื่อเห็นนายสรอรรถ ก็มักจะเห็นนายบุญลือเสมอ นายบุญลือเป็นบุคคลชั้นในสุดของเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ ปัจจุบันนายบุญลือเป็นผู้รักษาเครือข่ายที่สำคัญโดยการผลักดันงบประมาณจากกระทรวงต่าง ๆ มาลงในพื้นที่จังหวัดราชบุรี และนายบุญลือมักจะเป็นตัวแทนของนายสรอรรถในการออกงานประเพณีต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี นอกนั้นแล้วนายบุญลือยังได้สร้างทาญาติทางการเมืองเพื่อช่วยนายสรอรรถ ดูแลและฐานเสียงโดยการส่งพี่ชาย คือ นายบุญดำรง ประเสริฐโสภา ไปดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พื้นที่ดำเนินสะดวกเขตเลือกตั้งที่ 1 นอกจากนั้นแล้วยังผลักดันเครือญาติ คือ นายพัลลภ โฆสิตาภา ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกรวย ซึ่งเป็นตำบลใหญ่ที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งนับหมื่นคน นอกจากนั้นแล้วยังผลักดันให้นายรังสรรค์ โฆสิตาภา ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นกำนันตำบลคอนคลั่ง ปัจจุบันนายบุญลือยังได้ผลักดันให้นายกองการการบริหารส่วนตำบลแพงพวย ซึ่งเป็นคนของตนขึ้นดำรงตำแหน่งประธานชมรมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดราชบุรี ซึ่งตำแหน่งนี้มีบทบาทและเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมหรือสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวในเครือข่ายนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ซึ่งปัจจุบันนับได้ว่าชมรมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็ง และมีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นอย่างมาก เช่น ประธานชมรม จะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดมติต่าง ๆ ของคณะกรรมการในระดับจังหวัด

การดูแลฐานเสียงของเครือข่ายนายสรอรรถในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก มีลักษณะเป็นลำดับชั้นมีการดูแลกันเป็นทอด ๆ ทั้งด้านที่เป็นอุปถัมภ์ส่วนตัวและที่เป็นทางการโดยงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ ลงมาในพื้นที่ รวมไปถึงการรักษาเครือข่ายผ่านการเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ทั้งงานศพ งานบวช งานแต่ง งานสำคัญๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นการที่สนับสนุนข้าราชการไว้ตั้งแต่ต้นเริ่มออกดอกออกผลในการดูแลระบบ และปัจจุบันยังมีการสร้างภาพลักษณ์ใหญ่โดยสร้างทีมฟุตบอลจังหวัดราชบุรี จนขึ้นไปเล่นในระดับดิวิชั่น 1 ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้จังหวัดราชบุรีเป็นอย่างมาก

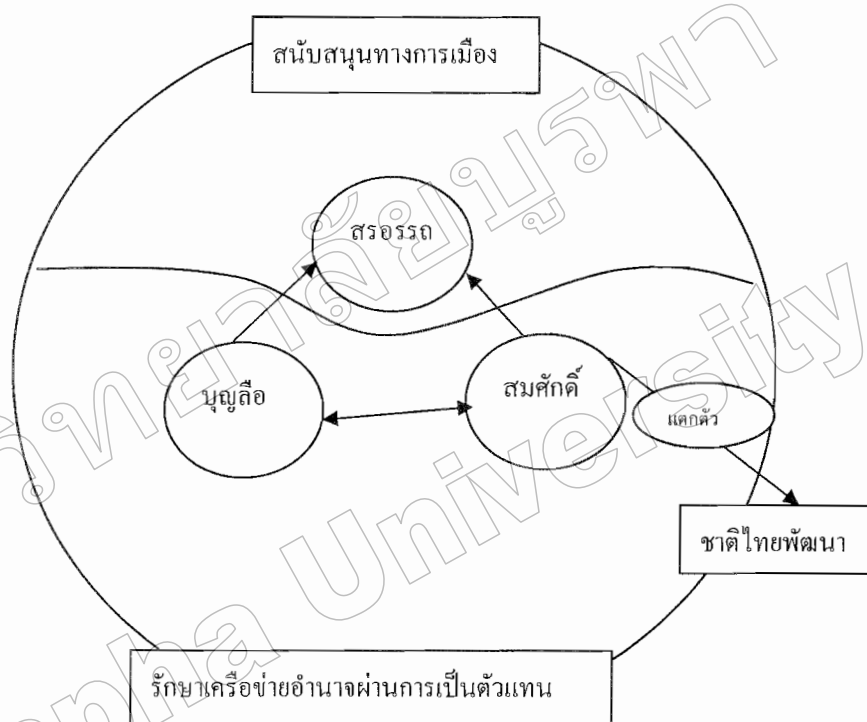
บทสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจที่สืบทอดจากนายทวิช

ดังที่กล่าวไปแล้วตั้งแต่ในตอนต้นว่าเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้นเป็นเครือข่ายที่มีความต่อเนื่องมากที่สุดของเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ดังนั้นการสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ จึงเป็นเรื่องของการขยายความเข้าใจในโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นที่สำคัญ ซึ่งผู้วิจัยแยกวิเคราะห์ให้เห็นว่าในวงแหวนแต่ละชั้นสมาชิกเป็นใครและมีความสัมพันธ์ภายในอย่างไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วงแหวนชั้นในเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ กลิ่นประทุม

สมาชิกในวงแหวนชั้นในเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้นประกอบไปด้วยบุคคลที่สำคัญ คือ นายสรอรรถ กลิ่นประทุม นายสมศักดิ์ รัตนมุง นายบุญลือ ประเสริฐโสภา นายสรอรรถ เป็นบุคคลศูนย์กลาง (Node) ที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายนี้ เครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้นสืบทอดอำนาจมาจากนายทวิชผู้เป็นพ่อ ดังนั้นบุคคลในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายนายสรอรรถจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของระยะเวลา ในช่วงต้นของการสืบทอดอำนาจของนายสรอรรถ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมานั้น สมาชิกในวงแหวนชั้นในที่สำคัญที่สุดของนายสรอรรถคือ นายสมศักดิ์ รัตนมุง นายสมศักดิ์เป็นบุคคลสำคัญที่แสดงบทบาทและเป็นตัวแทนนายสรอรรถมาตลอด นับตั้งแต่นายสรอรรถเริ่มเข้าสู่อำนาจทางการเมือง นายสมศักดิ์เป็นมือสร้างเครือข่ายที่สำคัญสำหรับกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ที่นายสมศักดิ์ทำมาตลอดก็คือ ออกงานประเพณีต่าง ๆ แทนนายสรอรรถ นอกจากนั้นแล้วยังได้ผนวกประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลงพื้นที่เพื่อรักษาฐานคะแนนเสียงให้นายสรอรรถอย่างต่อเนื่อง สำหรับนายสรอรรถนั้นก็สนับสนุนให้นายสมศักดิ์เข้าสู่ตำแหน่งที่สำคัญทางการเมือง เช่น ตำแหน่งประธานสภาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท.2) การสนับสนุนนายสมศักดิ์ของนายสรอรรถนำไปสู่การยกสถานะทางสังคมของนายสมศักดิ์ขึ้นสู่ตำแหน่งทางการเมืองที่เรียกว่า พี่ใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลล้วนแล้วแต่ต้องพึ่งพาด้านงบประมาณจากนายสมศักดิ์เกือบทั้งสิ้น นอกจากนายสมศักดิ์แล้วยังมีนายบุญลือ ประเสริฐโสภา เป็นสมาชิกที่สำคัญของวงแหวนชั้นในของเครือข่ายนายสรอรรถ นายบุญลือเข้าสู่การเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดในปี พ.ศ. 2539 จากการสนับสนุนของนายสมศักดิ์และเครือข่าย หลังจากการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองแล้วนั้นนายบุญลือเริ่มมีความใกล้ชิดกับนายสรอรรถเป็นลำดับ และในที่สุดก็กลายเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ นายสรอรรถสนับสนุนให้นายบุญลือเข้าสู่อำนาจในระดับชาติในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสนับสนุนให้เข้าสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายบุญลือตอบแทนด้วยการแสดงความจงรักภักดีต่อนายสรอรรถมาตลอดมีการออกงานแทน และเป็นบุคคลสำคัญในการรักษาเครือข่ายโดยการสนับสนุนทางการเงินบุคคลในเครือข่ายของนายสรอรรถสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามแต่ความสัมพันธ์ของสมาชิกวงแหวนชั้นในของนายสรอรรถลงตัวอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ปัญหาการจัดสรรตำแหน่งทางการเมืองที่ไม่ลงตัวก็ก่อรูปขึ้นเมื่อนายสมศักดิ์หมดวาระจากการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีความประสงค์จะลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 5 ซึ่งกินพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวกทั้งหมดและอำเภอ

บางแพบางส่วน ซึ่งในพื้นที่เดิมนายบุญลือเป็น ส.ส.เก่าอยู่ ด้วยตำแหน่งที่จำกัดนำไปสู่การเว้นวรรคทางการเมืองของนายสมศักดิ์ และแตกตัวไปร่วมพรรคและเป็นพันธมิตรทางการเมืองกับนายทวี ไกรคุปต์ ในสังกัดพรรคชาติไทยพัฒนา ซึ่งต้องแข่งขันทางการเมืองกับเครือข่ายนายสรอรรถโดยตรง สำหรับรายละเอียดแสดงความสัมพันธ์ของสมาชิกวงแหวนชั้นในของเครือข่ายนายสรอรรถดังภาพที่ 5-1

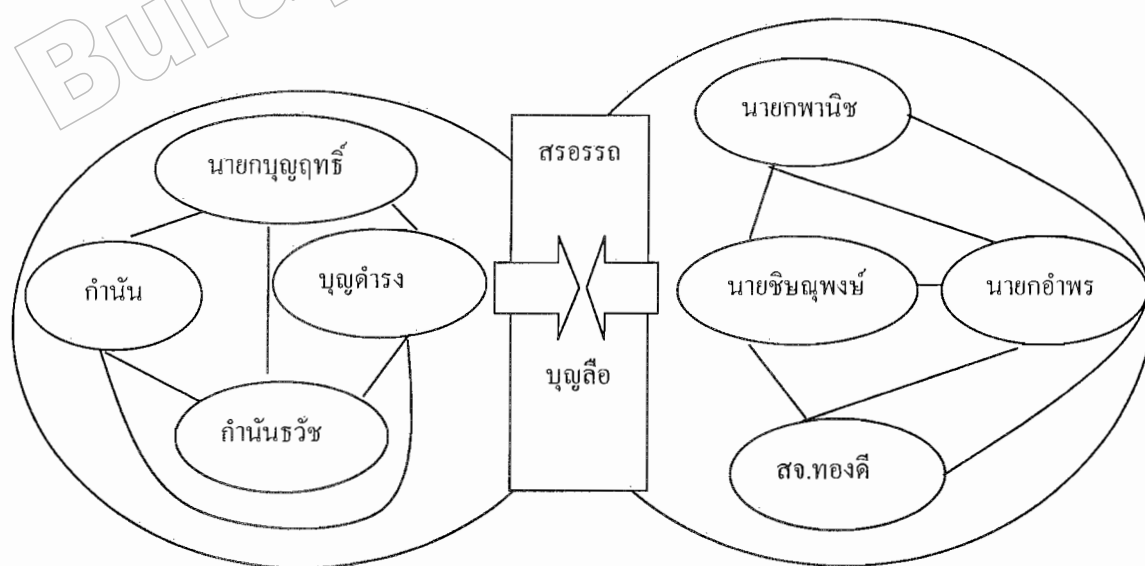
ภาพที่ 5-1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นในของเครือข่ายนายสรอรรถ

2. วงแหวนชั้นรองเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ กลิ่นประทุม

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นรองเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้น กระจายตัวอยู่ใน 3 อำเภอหลักที่เป็นฐานเสียงหนาแน่นของนายสรอรรถ ซึ่งประกอบไปด้วย อำเภอดำเนินสะดวกมีบุคคลในวงแหวนชั้นรองที่สำคัญจำนวน 4 คน ซึ่งแต่ละคนจะมีพื้นที่การดูแลที่แตกต่างกันออกไป บุคคลในวงแหวนชั้นรองที่เป็นบุคคลเชื่อมประสานผู้บริหารท้องถิ่นให้เข้ามาอยู่ในเครือข่าย ก็คือนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลแพ่งพวย ซึ่งนายกท่านนี้นายสรอรรถสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรมนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับจังหวัด และเป็นผู้เชื่อมโยงงบประมาณและผลประโยชน์ต่าง ๆ มาแจกจ่ายแก่มวลสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับสายกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นการประสานพลังกันระหว่างอดีตกำนันรวัช พู่พ่วงกับกำนันรังสรรค์ โมสิตภา

ซึ่งทั้งสองทำงานประสานกันในระดับพื้นที่ที่มีการเชื่อมต่อและรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์โดยใช้งบประมาณบางส่วนจากนายบุญลือ ซึ่งเป็นบุคคลในวงแหวนชั้นใน นอกจากแล้วกำนันธวัช และกำนันรังสรรค์จะเป็นผู้เชื่อมประสานกับส่วนราชการระดับอำเภอเพื่อเสนอความดีความชอบของกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วยกัน บุคคลทั้ง 2 ยังสามารถต่อสายตรงไปยังบุคคลศูนย์กลางเพื่อช่วยเหลือเคลียร์ปัญหาในกรณีที่ถูกร้องขอจากกำนันผู้ใหญ่บ้านในเครือข่าย สำหรับการเชื่อมโยงงบประมาณและการแจกจ่ายผลประโยชน์ในระดับที่กว้างขึ้นไปนั้นจะเป็นหน้าที่ของนายบุญดำรง ประเสริฐโสภาก ซึ่งนายบุญดำรงจะเป็นศูนย์รวมของทั้งเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านและฝ่ายผู้บริหารท้องถิ่น นายบุญดำรงจะเชื่อมโยงงบประมาณโดยตรงกับนายบุญลือผู้เป็นน้องชาย นอกจากนั้นแล้วนายบุญดำรงยังได้ใช้บทบาทจังหวัดในโควตาของ ส.ส.มาเป็นตัวเชื่อมโยงบุคคลในวงแหวนชั้นรองอีกชั้นหนึ่ง อำเภอโพธารามและอำเภอบางแพสมาชิกในวงแหวนชั้นรองประกอบไปด้วย สจ.ทองดี สุขเกิด นายกพานิช สืบภู นายอำพร เดียงเกตุ ซึ่งทั้ง 3 ท่าน เชื่อมโยงประสานกันอย่างใกล้ชิดกับนายชินุพงษ์ ซึ่งเป็นเลขานุการส่วนตัวของนายสรอรรถ สำหรับการแจกจ่ายทรัพยากรในอำเภอบางแพนั้นเป็นการเชื่อมประสานกันระหว่าง สจ.ทองดีกับนายกพานิช ซึ่งทั้ง 2 ส่วนใหญ่นั่งประจำอยู่ที่สำนักงานนายสรอรรถและจะรับเคลียร์ปัญหาและแจกจ่ายผลประโยชน์งบประมาณ ส่วนอำเภอโพธารามเป็นการเชื่อมประสานกันระหว่างนาย อำพรกับนายชินุพงษ์ ซึ่งทั้ง 2 จะประสานงานกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านงบประมาณและการรับเคลียร์ปัญหาที่เป็นส่วนตัวของเครือข่าย เพื่อดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างอำนาจของนายสรอรรถ สำหรับแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเห็นได้

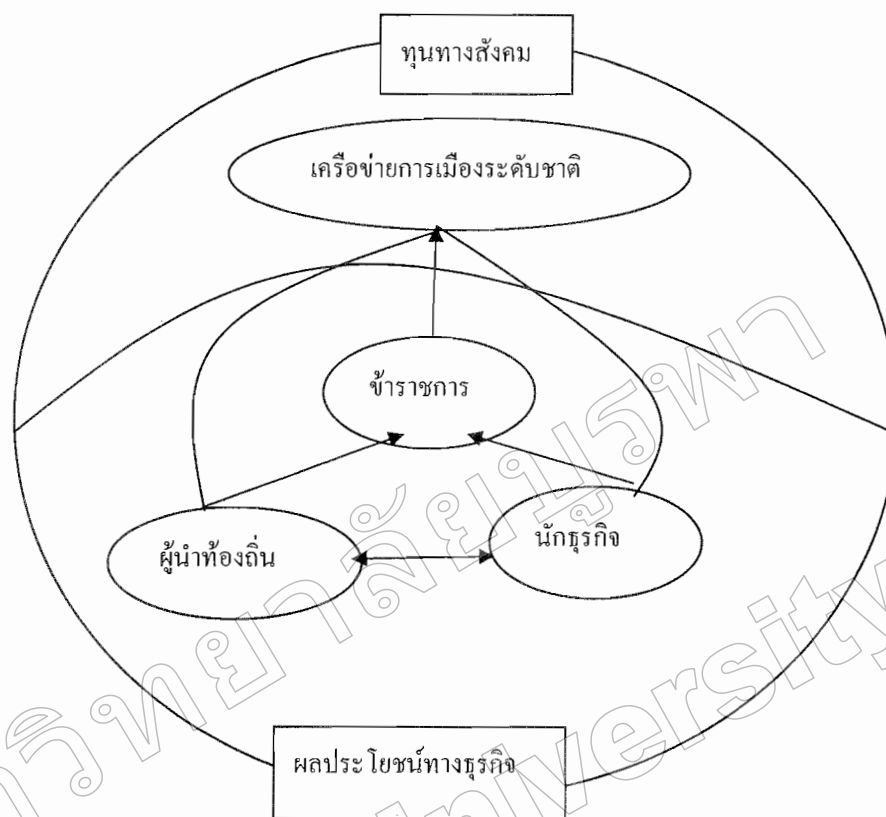
ดั่งภาพที่ 5-2

ภาพที่ 5-2 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจนายสรอรรถ

3. วงแหวนชั้นกลางเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ กลิ่นประทุม

สำหรับสมาชิกวงแหวนชั้นกลางเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้น ประกอบไปด้วย กลุ่มและเครือข่ายที่หลากหลายและมีที่มาของกลุ่มที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ กลุ่มแรกคือกลุ่มข้าราชการ โดยกลุ่มนี้เติบโตขึ้นมาจากการสนับสนุนของนายทวิชและนายสรอรรถหลังจากปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา โดยกลุ่มข้าราชการเหล่านี้จะมีโครงสร้างอำนาจเป็นของตนเองซึ่งมีลักษณะที่เป็นระบบแบบสายบังคับบัญชา และเมื่อได้เข้ามาอยู่ในเครือข่ายก็จะมีสายสัมพันธ์กับบุคคล ศูนย์กลางของเครือข่ายในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย โดยบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายราชการได้รับการสนับสนุนให้ก้าวในอาชีพ ส่วนกลุ่มข้าราชการเหล่านี้ก็จะเอื้อประโยชน์ให้บุคคลของเครือข่ายในการทำธุรกิจหรือการที่ต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการนั้น ๆ นอกจากนั้นแล้วยังใช้ดุลพินิจในการช่วยเหลือบุคคลในเครือข่ายในด้านต่าง ๆ เช่น การการเอื้อประโยชน์ผ่านการให้ระเบียบข้อบังคับระบบราชการ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อบุคคลศูนย์กลาง กลุ่มข้าราชการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีสายสัมพันธ์กับบุคคลในเครือข่ายชั้นกลางโดยการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างโอกาสในการเข้าถึงมวลชนให้กับเครือข่ายอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้วในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายนายสรอรรถยังไปมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายการเมืองระดับชาติ ซึ่งเครือข่ายนี้จะเป็นผู้ผลักดันข้าราชการอีกทอดหนึ่ง ซึ่งกลุ่มเองก็ได้ใช้พลังของเครือข่ายการเมืองระดับชาติไปเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ กลุ่มนักธุรกิจในวงแหวนชั้นนี้ส่วนใหญ่จะทำธุรกิจอยู่กับระบบราชการหรือไม่ก็เกี่ยวข้องกับการที่ต้องอาศัยอำนาจรัฐในการแสวงประโยชน์จากระบบอื่น ๆ กลุ่มข้าราชการ เครือข่ายการเมืองระดับชาติ นักธุรกิจ และกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีสายสัมพันธ์ในลักษณะแลกเปลี่ยนและถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน สำหรับสมาชิกและความสัมพันธ์ภายในวงแหวนชั้นกลางนี้ดูได้จากภาพที่ 5-3

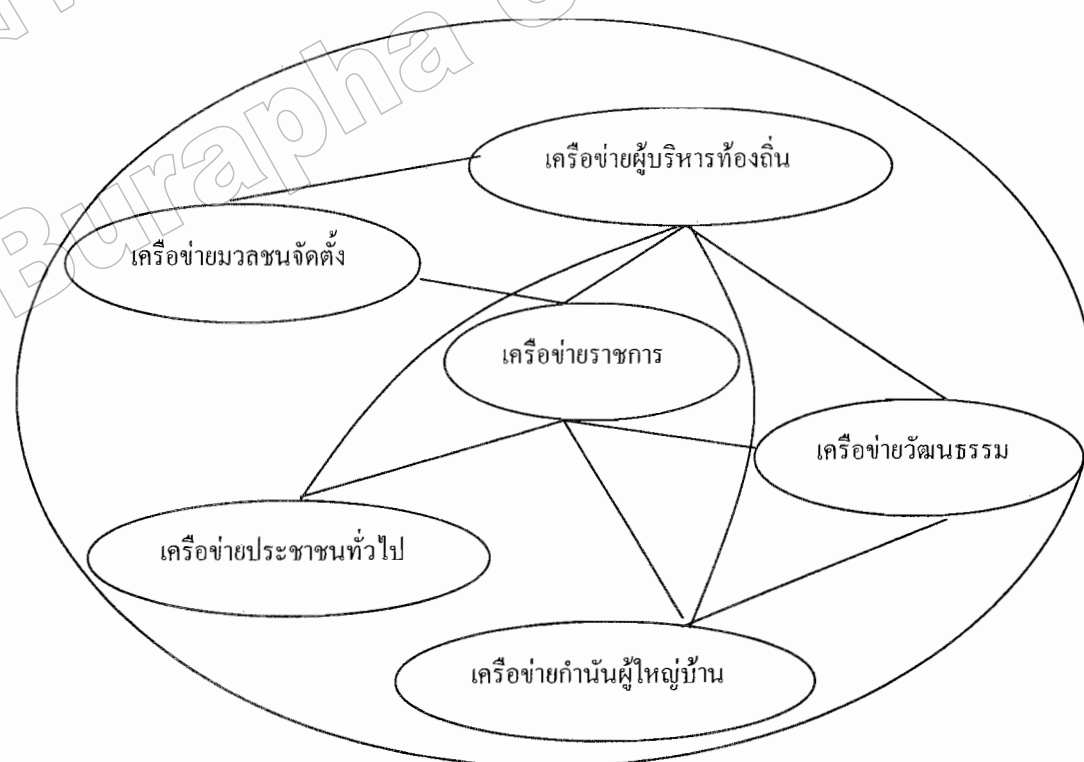

ภาพที่ 5-3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจนายสรอรรถ

4. วงแหวนชั้นนอกเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถ กลิ่นประทุม

ดังที่กล่าวมาตั้งแต่ในตอนต้นแล้วว่าเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถเป็นเครือข่ายที่ต่อเนื่องมากที่สุดในสังคมการเมืองจังหวัดราชบุรี โดยเครือข่ายนี้สืบทอดอำนาจมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนมาถึงยุคปัจจุบัน ดังนั้นสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจของนายสรอรรถนั้น จึงมีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายตัวอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดราชบุรี ในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายนี้มีกลุ่มที่หลากหลายและมีลักษณะเฉพาะ รวมไปถึงมีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มที่มีลักษณะเป็นเอกเทศจากกลุ่มหรือเครือข่ายอื่น ๆ เครือข่ายในวงแหวนชั้นนอกนี้ สมาชิกจะทำหน้าที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของอำนาจและผลประโยชน์ของโครงสร้างอำนาจของนายสรอรรถ ซึ่งสมาชิกวงแหวนชั้นนอกนี้ประกอบไปด้วย เครือข่ายข้าราชการ เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่น เครือข่ายอาชีพ เครือข่ายวัฒนธรรม และเครือข่ายประชาชนทั่วไป สมาชิกในวงชั้นนอกนี้มีเครือข่ายราชการเป็นกลไกขับเคลื่อน และอำนวยความสะดวกให้เครือข่ายอื่น ๆ ได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างราบรื่น โดยเครือข่ายราชการมีการเชื่อมโยงอยู่อย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่น รวมไปถึงเครือข่ายวัฒนธรรม

เครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายประชาชนทั่วไปในลักษณะคอยดูแลทุกข์สุขและคอยไกล่เกลี่ยปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบกับเครือข่ายราชการ สำหรับเครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่นนั้นเป็นเครือข่ายที่แข็งแกร่งและเป็นเครือข่ายที่มีคะแนนในมือเป็นกอบเป็นกำ เพราะว่าเครือข่ายนี้มีงบประมาณในการบริหารจัดการเป็นของตนเอง และปัจจุบันยังทำตัวเป็นพี่ใหญ่ในวงแหวนชั้นนอกโดยการจัดงบประมาณที่เป็นโครงการพัฒนาหรืองบประมาณในลักษณะอื่น ๆ ลงในพื้นที่เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วเครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่นยังต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาเพราะว่า ต้องมีวาระการเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ 4 ปี ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายนี้จึงมีการเตรียมพร้อมทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา สำหรับเครือข่ายวัฒนธรรมนั้นจะผูกติดอยู่กับบุคคลสำคัญของกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่มักจะไปมีตำแหน่งเป็นผู้นำในระดับหมู่บ้านเครือข่ายนี้เป็นเครือข่ายที่ค่อนข้างจะมีการแปรเปลี่ยนน้อยกว่าเครือข่ายอื่น ๆ เนื่องจากว่าไม่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจมาเกี่ยวข้องมากนัก สำหรับกิจกรรมส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องการเสียดสีเพื่อส่วนรวม สำหรับการขยายขอบเขตหรือการรักษาเครือข่ายในวงแหวนชั้นในนั้นขึ้นอยู่กับว่าบุคคลในวงแหวนชั้นในสามารถหยิบยื่นผลประโยชน์ และจะสามารถจูงใจหรือโน้มน้าวให้สมาชิกในวงแหวนชั้นนี้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่ายได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งรายละเอียดที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถแสดงดังภาพที่ 5-4

ภาพที่ 5-4 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำเภอนายสรอรรถ

เครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรมีนายวิวัฒน์ นิติกาญญา และนางบุญยิ่ง นิติกาญญา เป็นบุคคลศูนย์กลาง (Node) นายวิวัฒน์เป็นลูกชายของสาทิศ นิติกาญญา ซึ่งมีอาชีพเป็นทนายความ ต่อมาทนายสาทิศได้หันมาประกอบอาชีพรับจำนำและปล่อยเงินกู้ทั่วไปในตัวเมืองราชบุรี ซึ่งอาชีพนี้ทำให้ทนายสาทิศสะสมทุนจนมีความมั่งคั่งขึ้นอย่างรวดเร็ว นายวิวัฒน์ได้สืบทอดกิจการจากผู้เป็นพ่อ และเริ่มผันตัวเองมาสะสมทุนเบื้องต้นผ่านการประกอบกิจการธุรกิจฟาร์มสุกร ซึ่งต่อมาได้ขยายธุรกิจไปสู่อาหารสัตว์และแปรรูปสุกร รวมไปถึงการส่งออกเนื้อสุกร และธุรกิจเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์สุกรชนิดต่าง ๆ นายวิวัฒน์มีบริษัทที่ประกอบธุรกิจอยู่ในเครือถึง 7 บริษัท คือ

1. บริษัทกาญจนาอาหารสัตว์ จำกัด
2. บริษัทกาญจนาไฮบริด จำกัด
3. บริษัทกาญจนาเฟรชพอร์ด จำกัด
4. บริษัทกาญจนาฟาร์ม จำกัด
5. บริษัทกาญจนาฟู้ด จำกัด
6. บริษัทธารณันวัฒ จำกัด
- และ 7. บริษัทแอ็กโกรคอมเมอร์ ซึ่งร่วมหุ้นกับนายณรินทร์ ศรีสรรพวงศ์ แห่งเครือข่ายศรีเมือง นอกจากนี้ยังมีธุรกิจในเครืออย่าง บริษัท หนองลังกาฟาร์ม และบริษัทไพรสะเดาฟาร์ม มีพนักงานในบริษัทมากกว่า 2,000 คน มีทรัพย์สินไม่น้อยกว่า 700 ล้าน

สำหรับเครือข่ายระดับชาติของพ่อค้าฟาร์มสุกรนั้นเชื่อมโยงอยู่กับกลุ่มของสมศักดิ์ เทพสุทินอย่างแนบแน่น ซึ่งเห็นได้จากขณะที่นายวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี เขต 2 สังกัดกลุ่มวังน้ำยม ซึ่งมีนายสมศักดิ์เป็นหัวหน้ากลุ่ม หลังจากนั้นนายวิวัฒน์ก็ย้ายมาร่วมก่อตั้งพรรคภูมิใจไทยกับนายสมศักดิ์ โดยนายวิวัฒน์มีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรค ต่อมาเมื่อถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคดียุบพรรคการเมืองเป็นผลให้กรรมการบริหารพรรคชุดแรกต้องเว้นวรรคทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี กลุ่มนายสมศักดิ์ก็ผลักดันให้นางพรทิวานาคาศัย ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรคคนต่อมา และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติเป็นเหตุปัจจัยให้กลุ่มของนายสมศักดิ์ได้ย้ายมาสังกัดพรรคภูมิใจไทย ซึ่งทางกลุ่มผลักดันให้นางพรทิวานาคาศัย ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และแต่งตั้งนางบุญยิ่ง นิติกาญญา เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และเป็นเหตุผลเชื่อมโยงให้ บริษัทกาญจนาพันธ์ ฟาร์ม จำกัด ชนะการประมูลมันเส้นจำนวน 175,989.92 ตัน จากการเปิดประมูลมันเส้นล็อตใหญ่ จำนวน 250,251.26 ตัน จากคลังเก็บสินค้า 14 แห่งในจังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มันตาม โครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลังใน ปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 ซึ่งล็อตแรกที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติไปเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2553 หลังจากนั้นในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2553 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ขายมันเส้นแก่ บริษัทหนองลังกาฟาร์ม จำนวน 34,741.19 ตัน และบริษัทไพรสะเดาฟาร์ม จำนวน 39,520.19 ตัน ซึ่งบริษัททั้งหมดที่กล่าวถึงมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรทั้งสิ้น

สำหรับในระดับจังหวัดนั้นเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเครือข่ายผู้รับเหมาท้องถิ่นรายใหญ่ที่มีบุคคลศูนย์กลางอย่างนายมานิต นพอมรบดี ซึ่งสายสัมพันธ์ระหว่าง 2 เครือข่ายนี้ เริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยที่นางกอบกุล นพอมรบดี ยังมีชีวิตอยู่ซึ่งทั้ง 2 เครือข่ายในช่วงต้นอยู่ในกลุ่มของพรรคชาติพัฒนาที่มีนายวิเชษฐ เกษมทองศรี เป็นบุคคลศูนย์กลางและเชื่อมต่อข่ายไป ต่อมาเมื่อนายวิเชษฐขยับขึ้นไปสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทย ในปี พ.ศ. 2544 นายวิเชษฐได้ผลักดันให้นายวิวัฒน์ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 2 แทนตน ซึ่งเดิมที่นายวิวัฒน์ได้เปิดตัวลงสมัครในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์มาอย่างยาวนาน และหมดเงินไปหลายสิบล้านบาท ต่อมาในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 นางกอบกุลเข้าสังกัดพรรคไทยรักไทย และได้เข้าเป็นเครือข่ายการทำงานทางการเมืองที่ใกล้ชิดกับนายวิวัฒน์ เห็นได้จากหลังจากนางกอบกุล เสียชีวิตจากการถูกลอบสังหาร นายมานิตก็ได้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขต 2 ในสังกัดพรรคภูมิใจไทยไปโดยคู่กับนายวิวัฒน์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรค ปรากฏว่าการเลือกตั้งในครั้งนั้น นายวิวัฒน์พาแพ้การเลือกตั้งให้แก่พรรคประชาธิปัตย์ ส่วนนายมานิตชนะเลือกตั้งเข้ามาเพียงคนเดียว เมื่อพรรคภูมิใจไทยได้เข้าร่วมรัฐบาล กลุ่มนายวิวัฒน์ได้ไกวตารัฐมนตรี 1 ตำแหน่ง นายวิวัฒน์ในฐานะรองหัวหน้าพรรคก็ผลักดันให้คนในเครือข่ายของตน คือ นายมานิตขึ้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งตัวนายวิวัฒน์เองก็ไปดำรงตำแหน่งเลขาธิการรัฐมนตรีว่ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลักดันให้คนใกล้ชิดอย่าง ดร.นาคมขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นบอร์ดของบริษัท ไม้อัด ไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้นแล้วนายวิวัฒน์ยังมีความใกล้ชิดกับนายสรอรรถ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ซึ่งในปีดังกล่าวนายสรอรรถเป็นผู้แฉ และจัดตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไทยรักไทยในเขตภาคกลาง การเลือกตั้งครั้งนั้นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนพรรคไทยรักไทยในเขตเลือกตั้งที่ 2 ก็คือ นายวิวัฒน์ นายสรอรรถสนับสนุนและเป็นพันธมิตรทางการเมืองกับนายวิวัฒน์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อนายวิวัฒน์ถูกเว้นวรรคทางการเมือง 5 ปี การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 นายวิวัฒน์ได้ส่งภรรยาลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ นายสรอรรถมีบทบาทเป็นอย่างมากในชัยชนะ โดยนายสรอรรถเป็นกำลังหลักในการระดมเครือข่ายลงพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และวัดเพลง เพื่อช่วยนางบุญยิ่งอย่างนับครั้งไม่ถ้วน เห็นได้จากคำบอกเล่าของอาจารย์ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 11 มกราคม 2555) ว่า “ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2554 ก่อนวันเลือกตั้งไม่นาน นายสรอรรถถูกเชิญให้ไปเป็นประธานพิธีทอดผ้าป่าสร้างโรงพยาบาลบ้านคา ที่อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ซึ่งวันเดียว

ได้เงินทอดผ้าป่าสูงถึง 11 ล้านบาท ซึ่งในพิธีกรรมของงานผ้าป่าครั้งนั้นมีนายสรอรรถอดีต
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและบุคคลใกล้ชิด ซึ่งประกอบ
ไปด้วย นายสุเทพ โกมลภมร ผู้ว่าราชการจังหวัด นายณรงค์ พลละเอียด นายณรงค์ ครอบงม
รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายวิวัฒน์ นิติกาญญา อดีตเลขาธิการ รมว. ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม นางบุญยัง นิติกาญญา ร่วมพิธีทอดผ้าป่า อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เป็นอำเภอ
ที่ไม่มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ และห่างไกลจาก โรงพยาบาลประจำจังหวัดนับร้อยกิโลเมตร
ในปีงบประมาณ 2554 กระทรวงสาธารณสุขจัดสรรงบประมาณสร้างอาคารที่พักผู้ป่วยนอกจำนวน
11 ล้านบาท” ด้วยบารมีของนายสรอรรถในพื้นที่จังหวัดราชบุรี สะท้อนให้เห็น ได้จากผู้ติดตามที่
เป็นทั้งข้าราชการระดับสูงและนักการเมืองใหญ่ ซึ่งพื้นที่อำเภอบ้านคา อำเภอสวนผึ้ง ยังมีเครือข่าย
เก่าของนายทวิช ฝังอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ไม่ค่อยเห็น ได้จากการระดมทรัพยากร ซึ่งสะท้อนถึง
พลังของเครือข่ายได้เป็นอย่างดี การก่อสร้าง โรงพยาบาลในอำเภอบ้านคาครั้งนี้มีความหมายต่อ
ชีวิตและระบบสุขภาพของคนอำเภอบ้านคาเป็นอย่างมาก การระดมพลังครั้งนี้ได้สร้างคุณูปการ
ความนิยม และเพิ่มศรัทธาบารมีที่ชาวบ้านมีต่อนายสรอรรถและเครือข่ายเป็นทวีคูณ

นอกจากเครือข่ายใหญ่ในระดับชาติและระดับจังหวัดแล้วนั้น นายวิวัฒน์ยังมีเครือข่ายใน
พื้นที่อยู่เป็นจำนวนมากในงานวิจัยชิ้นนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะเครือข่ายใหญ่ๆ ที่มีบทบาทและพลังใน
การผลักดันให้พ่อค้าฟาร์มสุกรเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เพื่อตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรลงสู่
สังคม ซึ่งเครือข่ายที่จะกล่าวถึงประกอบไปด้วย เครือข่ายผู้ประกอบการฟาร์มสุกร และเครือข่าย
ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งรายละเอียดดังต่อไปนี้

เครือข่ายผู้ประกอบการฟาร์มสุกรมีการจัดตั้งเป็นสมาคมผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งมีนายวิวัฒน์
เป็นแกนนำในการจัดตั้ง มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 70 หมู่ที่ 6 ตำบลคอนทราย อำเภopakทอ
จังหวัดราชบุรี ซึ่งในสมาคมนี้มีเจ้าของฟาร์มสุกรรายใหญ่ที่เข้าร่วมถึง 29 ฟาร์ม ซึ่งส่วนใหญ่จะ
เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรในเขตอำเภอเมือง และอำเภopakทอ สมาคมผู้เลี้ยงสุกรจังหวัดราชบุรี
มีนายวิวัฒน์ นิติกาญญา เป็นประธานสมาคม มีคุณสมชาย นิติกาญญา เป็นรองประธานสมาคม
คุณวีระชัย เตชะสัตยา แห่งวีระชัยฟาร์ม เป็นที่ปรึกษาสมาคม และนางสุวดี ชีระสัตยกุล เครือญาติ
ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เป็นเลขานุการสมาคม วัตถุประสงค์ของสมาคม
เพื่อต้องการรักษาเสถียรภาพราคา สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่ออุตสาหกรรมการผลิตสุกร นอกจากนั้น
ยังแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาหาร ปัญหาแรงงาน และอื่น ๆ ซึ่งสมาคมที่ดั่งขึ้นมานี้เป็น
ลักษณะของเครือข่ายที่แลกเปลี่ยนประโยชน์กัน กล่าวคือ แกนนำอย่างนายวิวัฒน์ก็มีฐานเสียงเพิ่ม
มากขึ้นในการเป็นหลักประกันที่จะเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรก็จะ
ได้รับประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของนายวิวัฒน์และเครือญาติ เพราะมีอาชีพ

เดียวกัน ซึ่งจะมียุทธศาสตร์หรือคัมภีร์ของเพื่อนร่วมอาชีพ นอกจากนั้นแล้วยังได้รับการเอื้อประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่ายของนายวิวัฒน์ในแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องจัดการในเชิงโครงสร้าง เช่น ปัญหาแรงงาน ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรประสบอยู่ สำหรับปัญหาแรงงานในปี พ.ศ. 2551 นายวิวัฒน์ ก็ได้แก้ปัญหาให้แก่ผู้เลี้ยงสุกรสำเร็จโดยการเชื่อมโยงขายไปยังนายสรอรรถ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน หลังจากนั้นสมาคมได้ขยายเครือข่ายโดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการฟักบอร์คขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมผู้เลี้ยงสุกรในระยะยาว ซึ่งมีรายชื่อคณะกรรมการ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้ นายวิวัฒน์ นิติกาญจนา นายกสมาคม คุณสมชาย นิติกาญจนา อุปนายกคนที่ 1 คุณอำนาจ กุลชนปรีดา อุปนายกคนที่ 2 คุณสุวิทย์ ชีระสัจกุล เลขานุการ คุณวัชร ชนวิจิตร ทรัพย์ชัย คุณนิพนธ์ เนื่องม นายทะเบียนสมาคม คุณอริยทรัพย์ รังษีเสริมสุข ประธานสัมพันธ์ คุณน้อย ศิริวรกุล กรรมการ คุณรุ่ง เจริญกานต์ กรรมการ คุณวรกร เจริญนราทร กรรมการ คุณอภิชาติ เจริญวรกิจกุล กรรมการ นอกจากนั้นยังเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างกรมปศุสัตว์ในจังหวัดราชบุรี ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองแกตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตกตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพราชบุรี และศูนย์ผลิตน้ำเชื้อสุกรจังหวัดราชบุรีตำบลหนองโพ อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี ด้านกักกันสัตว์ราชบุรีตำบลรางบัว อำเภอดมขันธ์จังหวัดราชบุรี การตั้งคณะกรรมการชุดนี้ขึ้นเป็นการขยายฐานเครือข่ายครั้งสำคัญของนายวิวัฒน์ โดยสร้างหลักประกันเรื่องผลกำไรให้แก่ผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้เป็นโซ่ข้อกลางในการรื้อฟื้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นขึ้นในเครือข่ายของพ่อค้าฟาร์มสุกร

นอกจากเรื่องที่กำลังมาทั้งหมดในข้างต้นแล้ว เครือข่ายพ่อค้าสุกรยังต่อยอดความใกล้ชิดและผลิตซ้ำความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับนายสรอรรถ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการบริหารสโมสรราชบุรี มิตรผล เอฟซี ซึ่งรายชื่อกรรมการสโมสรราชบุรี มิตรผล เอฟซี ดังนี้ สรอรรถ กลิ่นปทุม ประธานสโมสร ราชบุรี มิตรผล เอฟซี, บุญลือ ประเสริฐโสภณ ประธานที่ปรึกษา, ส.ส.บุญยิ่ง นิติกาญจนา รองประธานสโมสร สรวิชัย กลิ่นปทุม ผู้จัดการทั่วไป, นายวันชัย ชีระสัจกุล นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี นายกฤษฎา มณเฑียร วิเชียรฉาย กรรมการบริหารใหญ่ในกลุ่ม มิตรผล เป็นกรรมการ พร้อมทั้งตัวแทนจากกลุ่มทุนผู้สนับสนุนอีกมากมาย อาทิ เอไอเอ, เครื่องดื่มช้าง, สามารด ไอโมบาย, กูลสปอร์ต, สหกรณ์หนองโพ, ซีเจ

เอ็กเซลส จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในเครือข่ายของนายสรอรรถ เกือบทั้งสิ้น นอกจากนั้นแล้วนายสรอรรถยังดึงนายทุนท้องถิ่นและระดับชาติมาร่วมเครือข่ายอีกด้วย สำหรับเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรในระดับพื้นที่นั้นผู้วิจัยจะแยกนำเสนอเป็นรายอำเภอ ดังนี้

1. เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรพื้นที่อำเภอปากท่อ

อำเภอปากท่อเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มหมู และบรรดาสถานที่ประกอบธุรกิจทั้งหลายของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอปากท่อเกือบทั้งหมด สำหรับฐานเครือข่ายของพ่อค้าฟาร์มสุกรในเขตอำเภอนั้นกระจายตัวอย่างแน่นหนาอยู่ในทุกตำบล อย่างเช่น ตำบลทุ่งหลวงซึ่งเป็นตำบลใหญ่และมีประชากรมากที่สุดในเขตอำเภอปากท่อมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ นายฤกษ์ พลอยชุม อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งจากการบอกเล่าของ ฤกษ์ พลอยชุม (สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2555) ว่า “ฐานเครือข่ายของนายวิวัฒน์สืบเนื่องมาจากกำนันฉม พลอยชุมผู้เป็นพ่อของตน ซึ่งท่านมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือชาวแถบตำบลบ้านทุ่งหลวง ตำบลคอนแร่มายาวนานและสืบทอดมาถึงยุคตน” กำนันฉมเป็นคนไทยเชื้อสายขวนมีเครือข่ายกระจายตัวเป็นวงกว้างและมีผู้คนนับถือมากมาย กำนันฉมเป็นหนึ่งในสมาชิกสภาจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทย และบทบาทต่อความเป็นอยู่ชาวปากท่อมากที่สุดคนหนึ่ง เมื่อกำนันฉมเกษียณอายุลงการสืบทอดอำนาจของเครือข่ายก็ส่งต่อมายังลูกชาย กล่าวคือ นายฤกษ์ เครือข่ายเก่าของกำนันฉมเมื่อบวกกับเครือข่ายพรรคพวกของนายฤกษ์ไม่ว่า พรรคพวกในแวดวงัวหลาน ไก่ชน ซึ่งมีสายสัมพันธ์กันมาอย่างแนบแน่นและยาวนาน นอกจากนั้นแล้วในช่วงที่นายฤกษ์ติดตามนายทวิช กลับประทุมในการหาเสียงเลือกตั้ง นายฤกษ์ก็ได้สร้างสมัครพรรคพวกที่เป็นผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่นเป็นจำนวนมากทั้งในเขตอำเภอปากท่อ อำเภอเมือง ซึ่งมีทั้งที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน หรือแม้แต่ที่เป็นผู้นำธรรมชาติตามประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตัวนายฤกษ์เองก็เป็นชาวไทยเชื้อสายขวน ซึ่งผู้คนกลุ่มนี้ตั้งรกรากอยู่ในตำบลทุ่งหลวง ตำบลคอนแร่ ตำบลห้วยไผ่อย่างหนาแน่น ดังนั้นฐานเสียงที่สำคัญของนายฤกษ์ส่วนหนึ่งจึงมาจากคนไทยเชื้อสายขวนนี้เอง หลังจากที่นายฤกษ์ผันตัวเองมาเล่นการเมืองในระดับจังหวัด โดยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในพื้นที่อำเภอปากท่อ เขต 2 ในปี พ.ศ. 2543-2547 ซึ่งในช่วงนี้นายฤกษ์ได้ผลิตซ้ำสายสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่นและกับชาวบ้านเพิ่มเติมขึ้นมาอีกโดยการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและงบประมาณที่ได้มาจากนักการเมืองระดับชาติเป็นเครื่องมือลงมาพัฒนาพื้นที่เพื่อซื้อใจของผู้นำท้องถิ่นและชาวบ้าน ในช่วงเวลาดังกล่าวนายฤกษ์ได้ประสานงบประมาณมาลงในตำบลทุ่งหลวงเป็นจำนวนมาก นายฤกษ์ผลิตซ้ำความสัมพันธ์โดยตามงาน

และลงมาสำรวจพื้นที่ที่ประสบปัญหา ซึ่งจะเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริงและที่สำคัญสามารถชี้ใจชาวบ้านได้เป็นอย่างมาก การทำงานในลักษณะที่ถึงลูกถึงคนดังกล่าวเป็นผลให้นายกฤษฎะถูกเชิญให้มาลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอปากท่อ จากการบอกเล่าของกฤษฎะ พลอยชุม (สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2555) ว่า “การเลือกตั้งในครั้งนั้นตนมีเงินติดกระเป๋ายู่ไม่กี่พันบาท แต่ชาวบ้านก็เลือกตนเป็นนายกเทศมนตรี หลังจากที่เป็นนายกเทศมนตรีตนก็เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับหลายภาคส่วน ตนได้เชื่อมโยงกับนักการเมืองระดับชาติทุกพรรคไม่ว่าจะเป็น ส.ส. วิวัฒน์ ส.ส. สามารถ ส.ส. กอบกุล ส.ส. มานิต รวมไปถึง สว. นรินทร์ โดยการทำโครงการจากเทศบาลเสนอไปตามขั้นตอน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกื้อหนุนภาพ โครงการเหล่านี้ได้รับงบประมาณบ้างไม่ได้บ้าง สำหรับโครงการที่สร้างชื่อเสียงและสร้างนิยมให้ตนเป็นอย่างมากก็คือ โครงการเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำไว้สำหรับการเกษตรในฤดูแล้ง ซึ่งชาวบ้านได้ประโยชน์จากโครงการนี้เป็นจำนวนมาก” นอกจากนั้นแล้วนายกฤษฎะยังขยันออกงานประเพณีต่าง ๆ ซึ่ง ส่วนใหญ่จะถูกเชิญไปเป็นประธานในงานบวช งานแต่ง งานศพ รวมไปถึงงานประเพณีอื่น ๆ ซึ่งในการออกงานประเพณีแต่ละครั้งนายกฤษฎะจะพูดคุยถึงสภาพปัญหาของพื้นที่และถ่วงน้ำหนักงบประมาณมาแก้ปัญหา ซึ่งอันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณจาก ส.ส. ก่อนการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมานายกฤษฎะได้ร่วมกับ ส.ส. บุญยัง ผลักดันงบประมาณลงสู่พื้นที่อำเภอปากท่อเป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวบ้านได้รับประโยชน์ในวงกว้าง และในการเลือกตั้งครั้งนั้นนายกฤษฎะก็ช่วย ส.ส. บุญยังให้ชนะการเลือกตั้งเข้าสู่อำนาจทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นเหตุให้ผลให้นายกฤษฎะพาแพ็คเกจการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งหลวงในครั้งที่ผ่านมา เพราะว่าการแข่งขันแย่งยึดพื้นที่กันของนักการเมืองระดับชาติในเขตอำเภอทุ่งหลวง ซึ่งมีเงินลงมาในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่านายกฤษฎะจะพาแพ็คเกจการเลือกตั้ง แต่ก็ยังได้รับการสนับสนุนจากนางบุญยังให้ทำงานทางการเมืองอยู่โดยได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยดำเนินของ ส.ส. ซึ่งเป็นตำแหน่งทางการเมืองมีเงินเดือนประจำ นอกจากนั้นแล้วนางบุญยังยังมีการช่วยเหลืออีกหลายอย่างทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่เป็นทางการ ในตำบลใหญ่อย่างทุ่งหลวงแน่นอนว่าเป็นที่สนใจของผู้มีระดับจังหวัดที่จะเข้าไปมีบทบาทในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างหลักประกันในการเข้าอำนาจทางการเมืองของตนเอง สำหรับกิจกรรมสำคัญที่สร้างบารมีในวงกว้างให้นางบุญยังก็คือ กิจกรรมการจัดทอดผ้าป่าบูรณะโรงเรียนเพื่อพ่อ ซึ่งเข้าไปหาเงินปรับปรุงและบูรณะอาคารเรียนหลังเก่าของโรงเรียนวัดสันติการาม อำเภอปากท่อ ซึ่งลูกหลานของชาวบ้านในอำเภอปากท่อ ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างมาก

2. เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรพื้นที่อำเภอบ้านคาและอำเภอสวนผึ้ง

พื้นที่อำเภอบ้านคาและอำเภอสวนผึ้งเป็นพื้นที่หลักที่มีเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรอยู่อย่างหนาแน่นพื้นที่หนึ่ง ซึ่งพื้นที่นี้มี ดร.นาคม ชีรสุวรรณจกร เป็นสมาชิกของเครือข่ายคนสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการเครือข่าย ดร.นาคมประกอบธุรกิจร้านทอง อยู่ในเขตเทศบาลตำบลภูป่าหวาย อำเภอสวนผึ้ง และเคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลภูป่าหวาย ดร.นาคมมีเครือข่ายเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีบารมี กล่าวคือ พี่สาวเป็นภรรยาของผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนแห่งหนึ่ง และน้องสาวมีสามีเป็นนายอำเภอ ในขณะที่ ดร.นาคม ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลภูป่าหวายนั้น ดร.นาคมเป็นแกนนำคนสำคัญในชมรมนายกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี ดร.นาคมมีเพื่อนสนิทที่ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และอดีตผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เกือบทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี การที่ ดร.นาคมมีความสนิทสนมเป็นการส่วนตัวกับนายกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากอยู่แล้วนั้นเป็นช่องทางที่สำคัญในการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อให้เข้าอยู่ในปีกของพ่อค้าฟาร์มสุกร ดร.นาคมได้ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเข้าถึงคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ โดยการผลักดันงบประมาณผ่านบุคคลในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอย่างนายวิวัฒน์ และนางบุญยิ่งส่งผู้พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนั้นแล้วศูนย์กลางอำนาจของเครือข่ายนี้มีเครือข่ายระดับชาติ อย่างนายสมศักดิ์ เทพสุทิน นางพรทิวา นาคาศัย นายเนวิน ชิดชอบ นายสรอรรถ กลิ่นประทุม และรวมไปถึงเครือข่ายพันธมิตรอย่างนายมานิต นพอมรบดี ซึ่งบุคคลที่กล่าวถึงเหล่านี้มีส่วนในการเชื่อมโยงงบประมาณมาลงในพื้นที่อำเภอบ้านคา อำเภอสวนผึ้ง เป็นจำนวนมาก ในการประสานงบประมาณดังกล่าวมี ดร.นาคม เป็นบุคคลเชื่อมโยงช่วยเหลือและเป็นผู้ที่คอยรับประสานข้อมูลและรับฟังปัญหาของพื้นที่ รวมไปถึงเป็นผู้ที่คอยจัดระบบระเบียบข้อมูลเพื่อส่งต่อไปยังศูนย์กลางของเครือข่ายเพื่อผลักดันงบประมาณลงมาในพื้นที่การสร้างและดูแลเครือข่ายของ ดร.นาคม นอกจากมีบุคคลศูนย์กลางอย่างนายวิวัฒน์ และนางบุญยิ่งคอยสนับสนุนเป็นแกนหลักอยู่แล้วนั้น ดร.นาคม ยังได้รับการช่วยเหลือจากนายมานิต ซึ่งมีเครือข่ายเก่า ๆ ในสมัยที่นายมานิตและนางกอบกุล มาสร้างเครือข่ายไว้ในสมัยที่ช่วยนายวิเศษฐ์ เกษมทองศรี ในการหาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนั้นแล้วนายมานิตยังส่งคนมาช่วยนายวิวัฒน์ นางบุญยิ่งและดร.นาคม ในการสร้างเครือข่าย และบุคคลที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งที่เป็นพี่ใหญ่แห่งเครือข่ายพ่อค้าท้องถิ่น 3 จังหวัดราชบุรี คือ นายสรอรรถ ซึ่งมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยให้นายวิวัฒน์ และเครือข่ายทำงานได้อย่างสะดวก ด้วยเหตุผลที่ว่าข้าราชการระดับสูงเกือบทั้งหมด ในสองอำเภอกล่าวถึงข้างต้นล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับนายสรอรรถ

นายสรอรรถยังมีเครือข่ายเก่าที่สืบทอดมาจากนายทวิช กลิ่นประทุมผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเก่าแก่ของพื้นที่นี้ เครือข่ายเหล่านั้นเป็นบุคคลเก่าแก่ที่ยังทรงบารมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในการเชื่อมโยงเครือข่ายของนายสรอรรถในพื้นที่บ้านคา และสวนผึ้ง จากการบอกเล่าของอาจารย์ท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2555) ว่า “การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่านายสรอรรถมีส่วนเป็นอย่างมากในการผลักดันให้ลูกทีมพรรคภูมิใจไทยในจังหวัดราชบุรี ชนะเลือกตั้งในทุกเขต อย่างที่เขต 2 จะเห็นได้ว่าในช่วงที่ก่อนมีการเลือกตั้งนายสรอรรถได้ลงพื้นที่ช่วยนางบุญยิ่งบ่อยมาก ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ได้งบประมาณสนับสนุนมาจากเครือข่ายของพรรคภูมิใจไทยที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณสตรีและกลุ่มแม่บ้าน งบประมาณกลุ่ม อสม. และอื่น ๆ ถูกผลักดันลงมาในพื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นจำนวนมากมหาศาล และถ้าจะมองอีกนัยหนึ่งก็เป็นความโชคดีของชาวราชบุรีก็ว่าได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดเมื่อนายสรอรรถลงพื้นที่คราวใด ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่แทบทุกคนในจังหวัดต้องปรากฏ โคมในงานนั้น ๆ ด้วยเสมอ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะในการมีกิจกรรมแต่ละครั้งมีประชาชน และผู้นำเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งบุคคลที่เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะมีความใกล้ชิดกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัดทั้งสิ้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นเสมือนสะพานที่เชื่อมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อนักการเมืองในสังกัดของนายสรอรรถ หรืออย่างน้อยประชาชนหรือผู้นำจะรู้สึกเกรงใจ และได้เข้าใกล้ชิดกับเครือข่ายของเขายิ่งขึ้น กิจกรรมเหล่านี้จะอาจสร้างความเป็นหนี้บุญคุณได้ เพราะว่าบางสิ่งบางอย่างประชาชนในพื้นที่นั้นไม่เคยได้รับเลยเพิ่งจะมาได้รับก็ครั้งนี้ อาจเป็นผลให้เกิดความคิดที่เป็นหนี้บุญคุณกันได้” การสนับสนุนของเครือข่ายพรรคภูมิใจไทย ของนายสรอรรถในลักษณะดังกล่าวเป็นผลให้การทำงานในพื้นที่ของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรสะดวกขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นสร้างความใกล้ชิดนำไปสู่การเชื่อมั่นซึ่งผู้นำท้องถิ่นเหล่านั้น จะตัดสินใจเลือกตั้งก็จะช่วยใคร เพราะว่าถ้าช่วยผู้ชนะและอยู่ในรัฐบาล ก็แน่นอนว่าตนเองก็จะได้รับผลประโยชน์ในเชิงงบประมาณมาจากภายนอกมาก ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการรักษาสถานะเสี่ยงของตนในระดับตำบลอีกทอดหนึ่ง งบประมาณเหล่านั้นส่วนใหญ่จะไปอำนวยความสะดวกหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตนให้ดีขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดประชาชนจะเกิดศรัทธาและเชื่อถือผู้นำมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการช่วยเหลือกันทางการเมืองในระยะยาว

การเชื่อมโยงทางงบประมาณผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวของ ดร.นาคมช่วยให้เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรเข้าถึงผู้นำท้องถิ่นได้เป็นจำนวนมาก และเป็นสายสัมพันธ์เชิงซ้อนที่สร้างหลักประกันให้กับเครือข่ายในการชนะเลือกตั้ง การเข้าถึงผู้นำดังกล่าวนำไปสู่การช่วยเหลือที่เป็นการส่วนตัวระหว่างบุคคลศูนย์กลางอย่างนายวิวัฒน์ และนางบุญยิ่ง กับผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ ซึ่ง ดร.นาคม จะเป็นโซ่ข้อกลางเชื่อมโยงประสานเป็นข่ายใยที่สำคัญ นอกจากนั้นแล้ว ดร.นาคม

คนนี้ยังเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นผู้ที่จัดลำดับความสำคัญและวางแผนในการร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของนางบุญยิ่ง รวมทั้งเป็นมือประสานงานในระดับต่าง ๆ ของนางบุญยิ่ง จากการบอกเล่าของ นาคม ธีรสุวรรณจักร (สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2555) ว่า “กิจกรรมในพื้นที่ส่วนใหญ่คนจะเป็นผู้เชื่อมต่อไปยังเครือข่ายในพื้นที่เพื่อแจ้งในท่าน ส.ส. ทราบว่ามีงานที่ไหน ควรไปงานไหนก่อนงานไหน หลังเวลาเท่าใด นอกจากนั้นแล้วคนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ส.ส. ซึ่งเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่มีเงินเดือน และได้รับอภิสิทธิ์พอสมควร ซึ่งอาจเป็นการตอบแทนที่ดินได้ ทุ้มเทช่วยเหลือ ส.ส. จนชนะการเลือกตั้ง นอกจากนั้นแล้วท่าน ส.ส.บุญยิ่งยังไว้ใจให้ไปเป็นบอร์ดในรัฐวิสาหกิจไม้อัดไทย ซึ่งไปรักษาการผู้อำนวยการ ไม้อัดไทยอีกตำแหน่งหนึ่ง และท่าน ส.ส.บุญยิ่งยังสนับสนุนให้ตนดำรงตำแหน่งกรรมการองค์การคลังสินค้า และรักษาการผู้อำนวยการไปด้วยระยะหนึ่ง ซึ่งองค์กรนี้มีบทบาทในเรื่องการดูแลคลังสินค้าและสต็อกข้าวของรัฐบาลทั่วประเทศ รวมไปถึงตัวสินค้าอื่น ๆ ที่รัฐบาลรับจํานาจากประชาชน สำหรับการดูแลพื้นที่ส่วนใหญ่คนมีเครือข่ายที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นอยู่แล้ว การทำงานกับคนกลุ่มนี้ส่วนมากจะใช้งบประมาณเป็นตัวเชื่อมและเป็นตัวซื้อใจ ซึ่งท่าน ส.ส.จะมีงบประมาณที่เป็นโควตา ส.ส. มาสนับสนุนให้ผู้บริหารท้องถิ่นในเครือข่ายเกิดงานในพื้นที่อยู่แล้วจำนวนหนึ่ง นอกจากนั้นเมื่อมีการเลือกตั้งท่าน ส.ส. ก็จะมีการสนับสนุนบ้างเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เล็กๆ น้อยๆ ”

3. เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรพื้นที่อำเภอดงหลวง

การก่อรูปเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรในพื้นที่อำเภอดงหลวง เกิดขึ้นมาจากหลายเหตุผลด้วยกัน อย่างเช่น เรื่องการผันงบประมาณหรือการลงพื้นที่น้อย และการห่างเหินผู้นำในพื้นที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนเก่า รวมไปถึงการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมามีการใช้เงินกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งเหตุปัจจัยเหล่านี้เป็นต้นตอที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงฐานคะแนนเสียงทางการเมืองและนำไปสู่การก่อรูปขึ้นของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรอย่างมั่นคง เดิมทีในพื้นที่นั้นเป็นฐานเสียงที่แน่นหนาของเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ แต่การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เป็นตัวชี้วัดอย่างดีว่าเครือข่ายของพรรคประชาธิปัตย์ที่อำเภอดงหลวงเริ่มเบาบางลง คะแนนเลือกตั้งครั้งนั้นพรรคประชาธิปัตย์ที่เคยเป็นเจ้าของพื้นที่มีคะแนนเพียง 1,976 คะแนน ในขณะที่เครือข่ายใหม่ของพ่อค้าสุกรมีคะแนนสูงถึง 2,888 คะแนน ชัยชนะที่อำเภอดงหลวงของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่นำไปสู่ชัยชนะก็คือ การที่เครือข่ายพ่อค้าสุกรได้ไปเชื่อมกับนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดงหลวง ซึ่งเมื่อก่อนเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ การที่นายกเทศมนตรีท่านนี้เปลี่ยนฐานมาอยู่ในเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร ก็เพราะว่าขัดใจกันเรื่องงบประมาณกับบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์บางราย และประกอบกับว่าเพื่อนสนิทของนายกเทศมนตรีท่านนี้เข้ามาเป็นทีม

ดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร และได้ชักชวนให้มาช่วยนางบุญยิ่งในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งต่อมา มีการพบปะกันบ่อยครั้งระหว่างนายกเทศมนตรีตำบลวัดเพลงกับนางบุญยิ่ง เพื่อร่วมกันวางแผนเลือกตั้งในที่สุดก็มีความคุ้นเคยและมีสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นต่อกันโดยนายกเทศมนตรีท่านนี้เป็นมือสร้างและดูแลเครือข่ายเพราะอยู่ในพื้นที่และมีความใกล้ชิดประชาชนมากกว่า ส่วนนางบุญยิ่งก็สนับสนุนงบประมาณทั้งที่เป็นทางการและเป็นงบประมาณส่วนมา ยังนายกท่านนี้ เพื่อจัดสรรและแจกจ่ายทรัพยากรไปสู่บุคคลในเครือข่ายท่านอื่น ๆ เช่น มีการสนับสนุนด้าน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตอบแทนที่ได้ช่วยเหลือ นอกจากนั้นแล้วในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนางบุญยิ่ง ก็จะสนับสนุนสมาชิกในเครือข่ายทั้งทางด้านงบประมาณและฐานเสียงในกรณีที่ต้องแข่งขันกับเครือข่ายอื่น ๆ ที่เป็ นคู่แข่งทางการเมืองในระดับชาติ

เมื่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวัดเพลงเป็นตัวแทนแห่งชัยชนะของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรในพื้นที่อำเภอวัดเพลง ผู้วิจัยก็จะเจาะประเด็นว่านายกเทศมนตรีท่านนี้มีวิธีการสร้างและรักษาเครือข่ายของตนอย่างไร ซึ่งจากการบอกเล่าของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวัดเพลง (ธนศักดิ์ มาเคสิระ, สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2555) ว่า “เดิมทีนั้นคนเรียนมาในสายช่าง จบชั้น ปวส. ที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ หลังจบเข้ารับราชการอยู่ประมาณ 2 ปี หลังจากนั้นสอบเข้าการบินไทยได้ก็มาอยู่การบินไทยได้ระยะหนึ่ง คนมีพรรคพวกที่อยู่ในแวดวงผู้รับเหมาและแวดวงการช่างมากมาย ในช่วงที่ประกอบอาชีพอยู่ที่กรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ตนจะกลับบ้านที่อำเภอวัดเพลงทุกสัปดาห์ ด้วยสภาพปัญหาและความเดือดร้อนของชาวบ้านเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ตนเข้ามาสู่การเมืองท้องถิ่น สำหรับเหตุการณ์ที่สำคัญที่นำไปสู่การตัดสินใจก็คือ ปัญหาเรื่องระบบน้ำประปา ซึ่งทางเทศบาลสูบน้ำจากแม่น้ำมาเก็บไว้แล้วส่งต่อไปยังชาวบ้านอีกทอดหนึ่งโดยไม่ได้มีการบวนการทำให้น้ำสะอาดขึ้น ปรากฏว่าครอบครัวของตนและครอบครัวอื่น ๆ เดือดร้อนเรื่องน้ำเป็นประจำ ตนในฐานะที่เคยเล่าเรียนมาทางช่างก็เลยพยายามช่วยหาทางออก อาสาไปพูดคุยปรึกษากับทางเทศบาลบ้างแก้ไขเองบ้าง ตนได้ดำเนินการกิจดังกล่าวอยู่เรื่อย ๆ ต่อมาก็มีชาวบ้านมาขอความช่วยเหลือเรื่องอื่น ๆ ตนก็ช่วยทำอย่างนี้มาตลอด จนชาวบ้านคุยกันเป็นวงกว้างและต่อมามีคนชักชวนให้ลงสมัครนายกเทศมนตรีก็เลยตัดสินใจลงสมัคร ซึ่งก็ตนก็เข้าทำงานทางด้านการเมืองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

หลังจากที่เข้าสู่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีแล้วนั้น ธนศักดิ์ มาเคสิระ (สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2555) ยังเล่าให้ฟังอีกว่า “เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วเทศบาลตำบลวัดเพลงเป็นเทศบาลตำบลขนาดเล็กมีงบประมาณไม่มาก ดังนั้นงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาจึงมีน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้นตนจึงเข้ามาช่วยไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอการสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งประสบผลสำเร็จ

ได้งบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ มาแก้ปัญหาและความเดือดร้อนของชาวบ้านเป็นจำนวนมาก วิธีการที่สำคัญที่จะให้ได้มาซึ่งงบประมาณก็คือ ต้องเข้าไปเชื่อมต่อกับผู้ใหญ่ในระดับจังหวัด และในระดับสูงขึ้นไป อย่างในระดับจังหวัดตนก็มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และท้องถิ่นจังหวัด เมื่อเราเข้าไปใกล้ชิดกับข้าราชการผู้ใหญ่ แล้ว ผลพลอยได้ก็คือข้าราชการที่เป็นระดับรอง ๆ ลงมา ก็จะเกรงใจและจะให้ความร่วมมือกับเรา เป็นอย่างดี เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราก็เข้าไปดูแลหัวหน้าระดับรอง ๆ ลงมา เพื่อสร้างความเป็นเพื่อน ไปมาหาสู่กันร่วมสังสรรค์ด้วยกัน ร่วมรับประทานอาหารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ท้ายที่สุดเมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาหารือกันและช่วยเหลือกันและกัน การที่มีพรรคพวกเป็นข้าราชการนี้เองทำให้ผมได้ใจชาวบ้านจำนวนมาก เพราะว่ามีปัญหาอะไรผมก็ต่อสายขอให้พรรคพวกเพื่อนฝูงที่อยู่ในระบบราชการช่วยเหลือแทนที่โดนโทษหนักก็กลายเป็นเบา อย่างเวลาถูกจับเรื่องใบขับขี่ เล่นการพนันตนก็จะไปประกันให้ บางทีถ้าชาวบ้านมีปัญหาตนเองตนก็จะเข้าไปไกล่เกลี่ยโดย บ้างครั้งต้องควักกระเป๋าเพื่อให้เรื่องมันจบโดยชาวบ้านได้ประโยชน์ทุกฝ่ายโดยตนเสียคนเดียว นอกจากนั้นแล้วเรื่องที่สำคัญที่สุดคือ เรื่องการให้เกียรติชาวบ้านให้ความเคารพนับถือแก่เค้า ไปเจอที่ไหนก็ไหว้ทักทายอย่างเป็นกันเอง ถ้าชาวบ้านมีงานประเพณีต่าง ๆ ตนก็ไปจะร่วมงานด้วย ตัวเองทุกครั้ง นอกจากนั้นแล้วยังเป็นภาระในการดูแลเรื่องการฝากลูกหลานของชาวบ้านเข้าเรียน เข้าทำงาน แม้ว่าบางครั้งจะไม่ได้ทั้งหมดแต่เราก็พยายามช่วยอย่างเต็มที่และก็อธิบายให้เค้าเข้าใจ ตั้งแต่ที่แรกอันนี้ก็เป็นการได้ใจชาวบ้านจำนวนมากเหมือนกัน”

นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้ว ชนศักดิ์ มาเคสิระ (สัมภาษณ์, 14 พฤษภาคม 2555) ยังเล่าให้ ฟังอีกว่า “ตนได้ให้ความสำคัญกับการเข้าชมรมผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะชมรมนายกเทศมนตรี โดยตนจะเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมเกือบทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็น มีกิจกรรมอะไรตนก็จะให้ความร่วมมือทั้งหมด อย่างมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัด เช่น งานกาชาด และสาธารณกุศลอื่น ๆ ตนก็จะเข้าร่วมด้วยทุกครั้งไปอันนี้จะทำให้ได้ใจข้าราชการ ระดับสูงของจังหวัด และจะเกรงอกเกรงใจเรา และการที่เราเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้บริหารท้องถิ่น เช่น เดินทางไปต่างประเทศด้วยกัน หรือไปอบรมสัมมนาด้วยกันอันนี้เป็นผลให้มีความสนิทสนม กัน ต่อมาเมื่อการปฏิบัติงานในพื้นที่มีปัญหา ก็จะช่วยเหลือกันและกัน อย่างเช่น การแลกเปลี่ยน ทรัพยากรกัน พวกเครื่องมือหนัก เช่น รถเกรด รถตัก รถน้ำ รถกระเช้าไฟฟ้า อย่างตนกับ ดร.นาคมอดิตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลซำปำหวาย อำเภอสวนผึ้ง ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประจำตัว ส.ส.บุญยิ่ง ที่สนิทสนมและช่วยเหลือกันมาตลอด ก็เพราะว่ามาจากการทำกิจกรรม ร่วมกันของชมรมผู้บริหารท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่าง ๆ ทำให้ตนได้ใจผู้บริหารท้องถิ่น จำนวนมากและเป็นเพื่อนกัน และช่วยเหลือกันในระยะยาว”

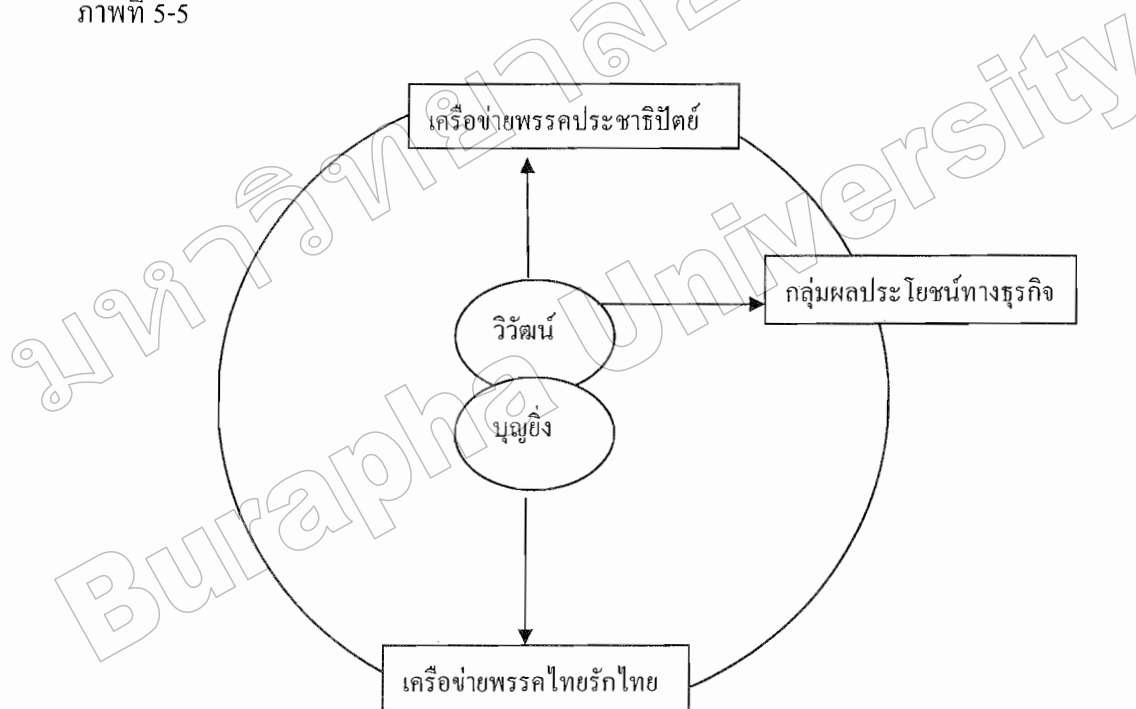
บทสังเคราะห์ของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

เครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกรสะสมทุนจนมั่งคั่งมาจากการประกอบธุรกิจฟาร์มสุกร ต่อมาได้ขยายกิจการสู่การประกอบธุรกิจสุกรครบวงจร กล่าวคือ ตั้งแต่การเลี้ยงแม่พันธุ์และขยายพันธุ์สุกร ขยายลูกสุกร สุกรขุน อาหารสุกร และแปรรูปสุกร รวมไปถึงการส่งออกเนื้อสุกร การขยายกิจการดังกล่าวมีบริษัทรองรับถึง 6 บริษัทและมีธุรกิจในเครือไม่น้อยกว่า 29 แห่ง นอกจากนั้นแล้วยังมีหุ้นอยู่กับบริษัทแอ็กโกรคอมเมอร์เชียลจำนวนหนึ่งบุคคลศูนย์กลาง (Node) ของเครือข่ายนี้มีทรัพย์สินรวมมูลค่าไม่น้อยกว่า 700 ล้านบาท มีคนงานภาคธุรกิจนับพันคน เครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เครือข่ายนี้มีการโยกย้ายด้วยโอนไปสังกัดเครือข่ายการเมืองในระดับชาติตามแกนนำของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และจะเห็นได้ว่าเครือข่ายอำนาจของพ่อค้าฟาร์มสุกรจึงแตกต่างจากเครือข่ายอื่นๆ ดังนั้นการสังเคราะห์เครือข่ายนี้จะเป็นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรี สำหรับในตอนนี้อย่างจะแสดงให้เห็นถึงสมาชิกในแต่ละชั้นของวงแหวน และจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ภายในของวงแหวนในแต่ละชั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วงแหวนชั้นในเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

ดังที่กล่าวมาในตอนต้นแล้วว่าเครือข่ายอำนาจของพ่อค้าฟาร์มสุกรนั้น เกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีอย่างก้าวกระโดด ธุรกิจทางด้านปศุสัตว์ขยายตัวเป็นอย่างมากและจังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งผลิตเนื้อสุกรที่มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เครือข่ายธุรกิจของพ่อค้าฟาร์มสุกรขยายตัวจนมีบริษัทในเครือมากมาย และมีการขยายธุรกิจไปสู่ภาคส่งออกสร้างความมั่งคั่งให้พ่อค้าฟาร์มสุกรเป็นอย่างมาก และมีความทัดเทียมนายทุนส่วนกลางที่มั่งคั่งทางฐานะทางการเมืองในจังหวัดราชบุรี และด้วยปัญหาในเชิงโครงสร้างของอาชีพนี้ เช่น ปัญหาแรงงาน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ รวมไปถึงปัญหาทางด้านการตลาด นำไปสู่การก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมือง เพื่อไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวงชีวิตทางธุรกิจของตนเอง การก่อรูปของเครือข่ายนี้เริ่มต้นจากข่าวยุทธประชาธิปไตย ต่อมาเมื่อนักการเมืองระดับชาติเข้าเจรจาเพื่อลดความรุนแรงในการแข่งขันทางการเมืองโดยยื่นข้อเสนอให้ไปลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคไทยรักไทย ในเขตเลือกตั้งที่ 2 และได้รับสนับสนุนจากฐานเสียงเก่าของนายวิเศษฐ์เกษมทองศรี จึงทำให้ลดทรัพยากรที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งไปเป็นอย่างมาก สมาชิกวงในที่สำคัญของเครือข่ายนี้ คือ นายวิวัฒน์ นิติกาญจน และนางบุญยิ่ง นิติกาญจน ซึ่งบุคคลทั้งสองเป็นสามีภรรยา และเป็นเจ้าของทรัพยากรทั้งหมดของเครือข่าย ในช่วงต้นนายวิวัฒน์ได้ระดมมวลชนผ่านเครือข่ายของพรรคประชาธิปไตย ซึ่งในช่วงนั้นมีการใช้จ่ายทางการเงินสร้างกระแสทาง

การเมืองเป็นเงินนับสิบล้านบาทจนเป็นที่รู้จักของประชาชน ต่อมาช่วงใกล้เลือกตั้งได้ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทย และเป็นพันธมิตรที่สำคัญกับนายวิเชษฐ เกษมทองศรี ซึ่งเป็นนายทุนคนสำคัญของพรรคไทยรักไทย การร่วมงานทางการเมืองกับนายวิเชษฐเป็นผลให้เครือข่ายนายวิวัฒน์ก่อตัวขึ้นอย่างชัดเจนในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อ ซึ่งเป็นที่มั่นของนายวิวัฒน์แน่นอนว่านายวิวัฒน์เติบโตมาจากภาคธุรกิจ ดังนั้นเมื่อมาทำงานทางการเมืองจึงจับคู่เคลื่อนที่สำคัญก็เงิน ซึ่งนายวิวัฒน์ได้เปรียบผู้สมัครรายอื่น ๆ อยู่มากในเรื่องนี้ กิจกรรมทางการเมืองในช่วงต้นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้เงินเพื่อซื้ออำนาจก็ว่าได้ นอกจากนั้นแล้วยังมีกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจในเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรที่ร่วมกันผลักดันเพื่อเข้าไปเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพคน สำหรับรายละเอียดสมาชิกและความสัมพันธ์ภายในวงแหวนชั้นนี้เห็นได้จากภาพที่ 5-5

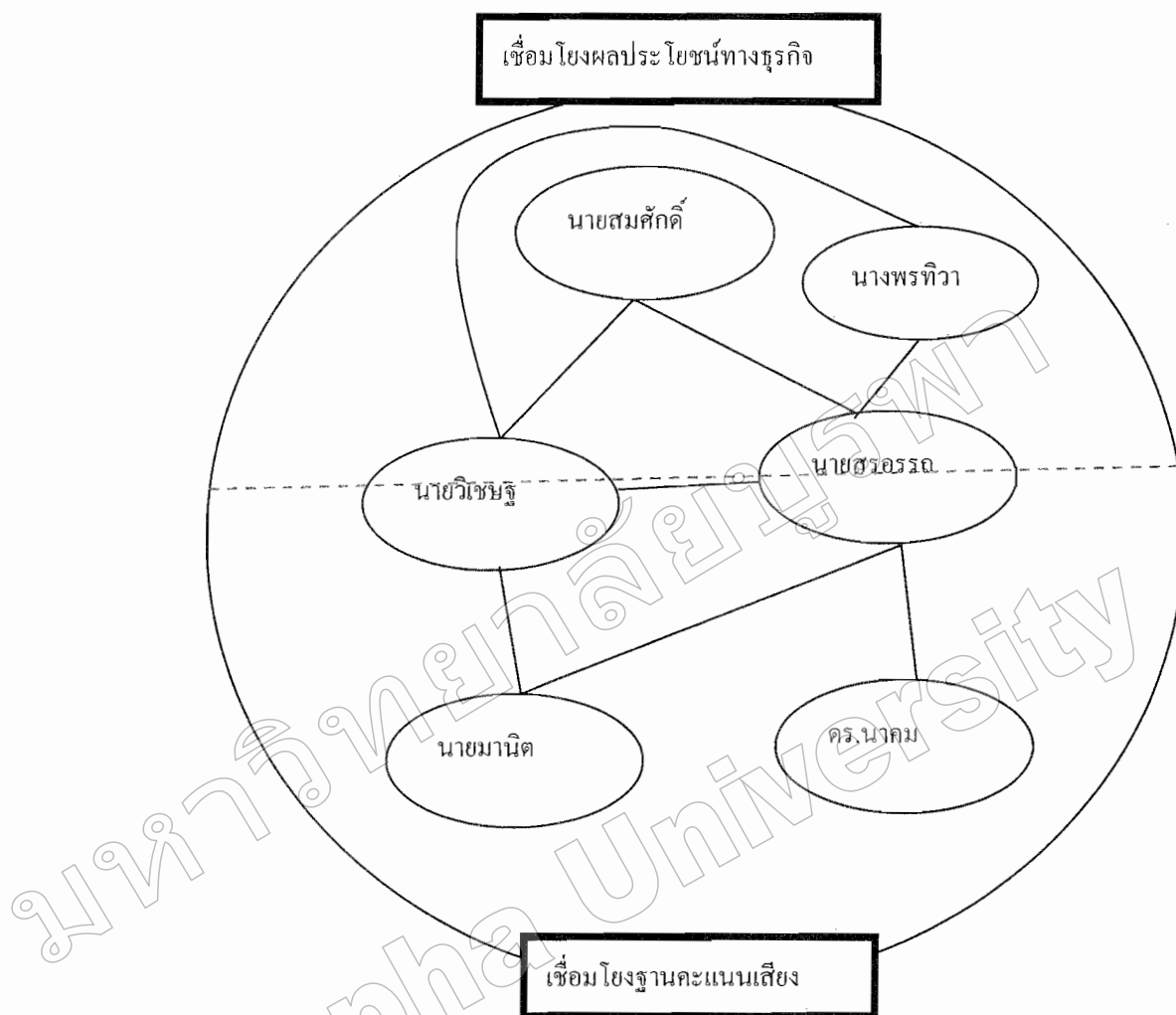

ภาพที่ 5-5 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

2. วงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร ประกอบไปด้วยบุคคลสำคัญ 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ บุคคลกลุ่มแรกได้แก่ กลุ่มบุคคลในเครือข่ายการเมืองระดับชาติ ได้แก่ นายวิเชษฐ เกษมทองศรี นายสมศักดิ์ เทพสุทิน นางพรทิวา นาคาศัย นายมานิต นพอมรบดี และนายสรอรรถ กลิ่นประทุม ซึ่งบุคคลที่กล่าวถึงข้างต้นเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้

เครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน นายวิเชษฐ์สนับสนุนฐานเสียงและผลักดันให้นายวิวัฒน์เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลังจากที่นายวิวัฒน์เข้าสู่อำนาจทางการเมืองแล้วนายวิวัฒน์ก็เข้าไปสังกัดในกลุ่มวังน้ำยม ซึ่งมีนายสมศักดิ์ เทพสุทินเป็นหัวหน้ากลุ่ม นายสมศักดิ์เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเมืองระดับชาติให้แก่ นายวิวัฒน์ เช่น เชื่อมต่อกันระหว่างกลุ่มนางพรทิวา นาคาศัย และนำไปสู่การเชื่อมโยงผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในหลายรูปแบบผ่านวิธีทางงบประมาณของภาครัฐ นอกจากนี้บุคคลกลุ่มดังกล่าวแล้วนายสรอรรถก็เป็นบุคคลที่สำคัญคนที่หนึ่งต่อการดำรงอยู่ของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร นายสรอรรถมีความสนิทชิดเชื้อกับนายสมศักดิ์ และต่อมามีการเชื่อมโยงมายังนายวิวัฒน์เพื่อรักษาฐานทางการเมือง ในขณะที่นายสรอรรถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ก็ได้ช่วยนายวิวัฒน์ในการแก้ปัญหาแรงงานขาดแคลนในกลุ่มอาชีพผู้เลี้ยงสุกร ซึ่งกิจกรรมนี้ได้สร้างให้แก่กลุ่มผลประโยชน์นี้มีความเชื่อมั่นต่อตัวนายวิวัฒน์เป็นอย่างมาก นอกจากนั้นแล้วนายสรอรรถยังเป็นบุคคลสำคัญที่เชื่อมโยงให้เครือข่ายราชการเข้ามาอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่นายวิวัฒน์และเครือข่าย รวมไปถึงสร้างโอกาสในการเข้าถึงมวลชนให้แก่ นายวิวัฒน์ นอกจากนี้ที่กล่าวไปทั้งหมดแล้วนั้นบุคคลในวงแหวนชั้นที่ช่วยเหลือนายวิวัฒน์ในพื้นที่เขตเลือกตั้งก็คือ นายมานิต นพอมรบดี และ ดร.นาคม สุวรรณศิริจักร นายมานิตได้ช่วยเชื่อมโยงไปยังเครือข่ายเก่าของนางกอบกุลผู้เป็นภรรยาให้เข้ามาช่วยเหลือนายมานิต ซึ่งในช่วงที่นางกอบกุลดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สร้างเครือข่ายในพื้นที่อำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอบ้านคาไว้เป็นจำนวนมากในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งนายมานิตได้ส่งเครือข่ายเก่าในพื้นที่มาช่วยนายวิวัฒน์หาเสียงเลือกตั้ง ส่วน ดร.นาคมเป็นมือทำงานในพื้นที่ที่สำคัญที่สุดของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร ดร.นาคมได้ใช้เครือข่ายผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงและสร้างฐานคะแนนเสียงขึ้นมาใหม่ นอกจากนั้นแล้ว ดร.นาคมยังศูนย์กลางในการรับข้อมูลข่าวสารจากภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรลงสู่สังคมทั้งที่เป็นงบประมาณส่วนตัวและงบประมาณในส่วนที่เป็นของภาครัฐ ดร.นาคมยังเป็นมือประสานผลประโยชน์ในเชิงโครงสร้างของระบบต่าง ๆ เพื่อให้มีความลงตัวในการแจกจ่ายและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร ดังภาพที่ 5-6

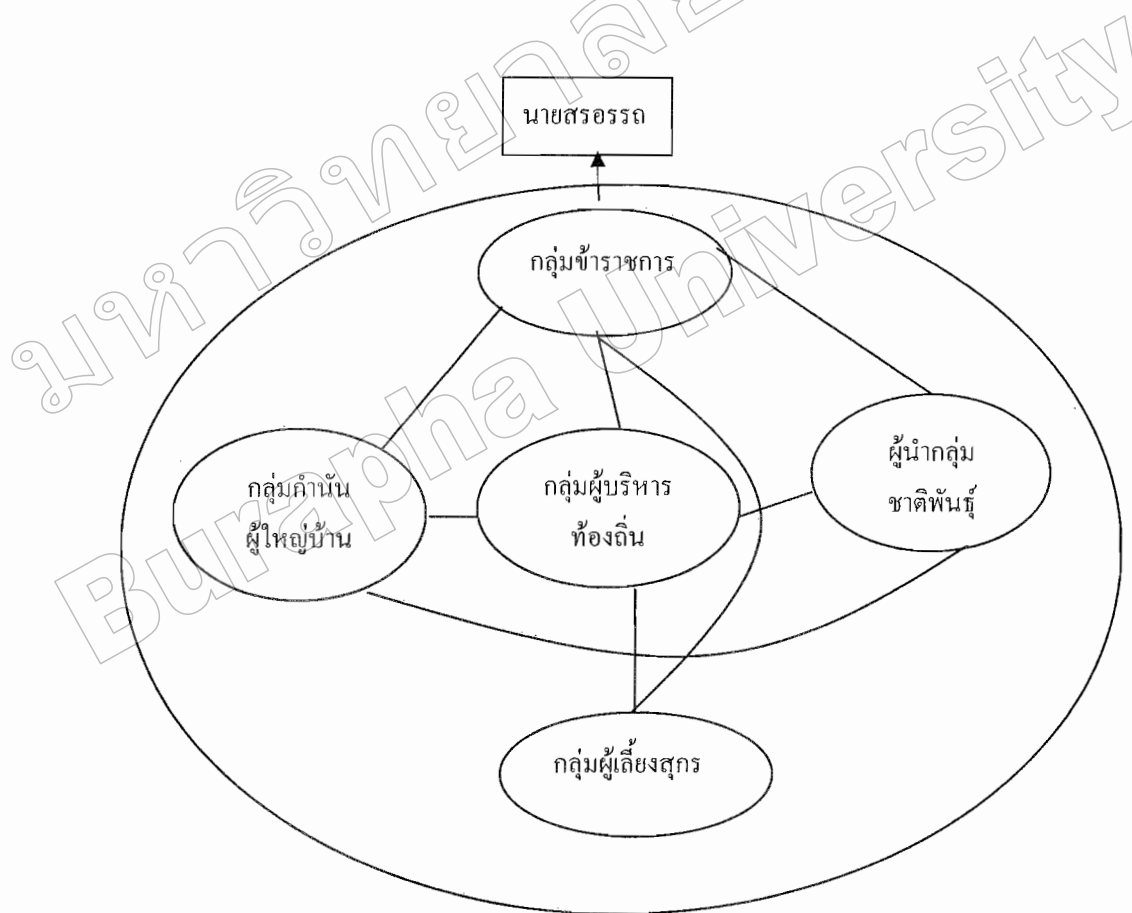

ภาพที่ 5-6 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นรองของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

3. วงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร ประกอบด้วยกลุ่มที่สำคัญ ดังนี้ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการฟาร์มสุกรและอาหารสัตว์ สุดท้ายกลุ่มผู้นำของชาติพันธุ์ต่าง ๆ กลุ่มข้าราชการ เป็นกลุ่มที่สำคัญกลุ่มเป็นที่ถูกผลักดันผ่านนายสรอรรถเพื่อให้มาช่วยนายวิวัฒน์ กลุ่มข้าราชการ มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้กลุ่มอื่น ๆ ในการสร้างฐานคะแนนเสียงและทำกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สำคัญในการควบคุมหัวคะแนนในระดับพื้นที่ นอกจากนั้นแล้วกลุ่มที่สำคัญที่สุดอีกกลุ่มหนึ่งก็คือกลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคนกลุ่มนี้จะกุมฐานคะแนนเสียงไว้เป็นจำนวนมากและมีสายสัมพันธ์ที่เปิดกับทุกเครือข่าย กลุ่มผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวแปรที่สำคัญ

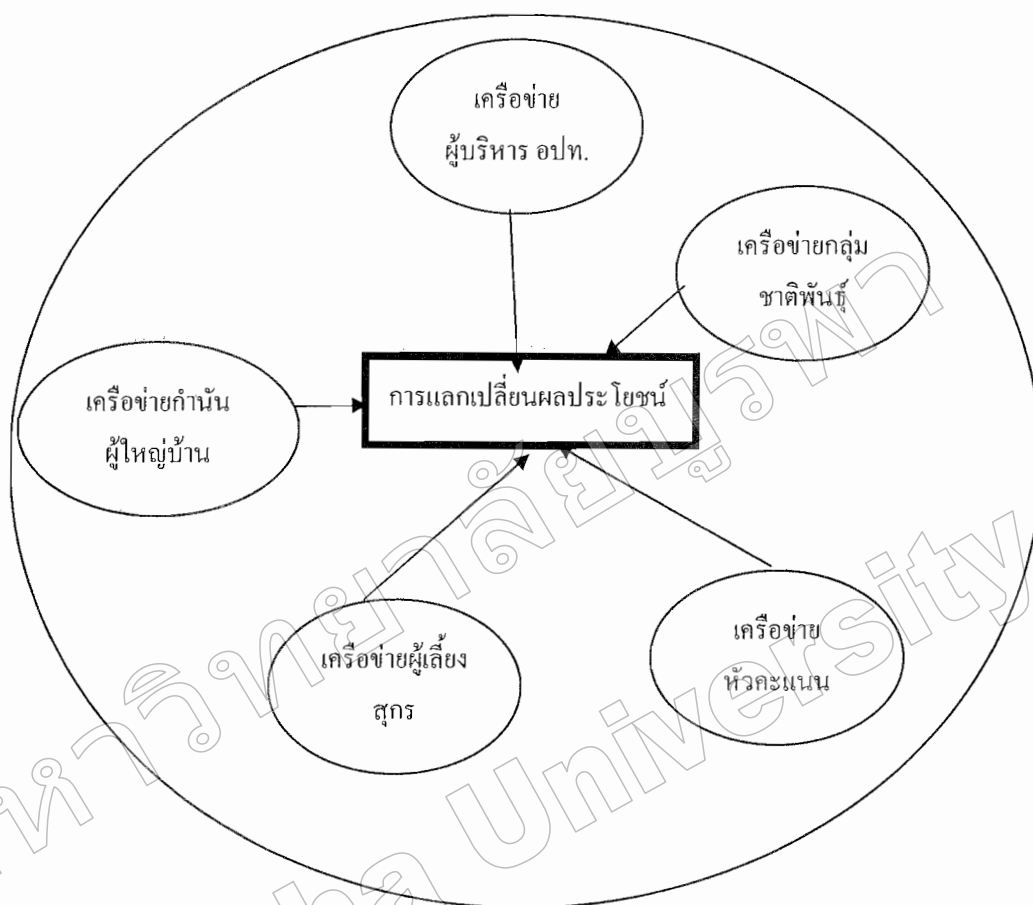
ตัวหนึ่งในการดำรงอยู่ของเครือข่าย เพราะคนในกลุ่มนี้แปรเปลี่ยนได้ง่ายถ้าเกิดการขาดแคลนทรัพยากร สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการฟาร์มหมูนั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเอกเทศมีพลังในการควบคุมฐานเสียงในเครือข่ายสูง เพราะกลุ่มนี้ควบคุมคะแนนเสียงผ่านการจ้างงานและการเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจอื่น ๆ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สำคัญของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร สำหรับกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มผู้นำชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เชื่อมโยงอยู่กับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่แล้ว คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นหัวคะแนนในกลุ่มย่อย ๆ ในวงนอก มีการจัดตั้งฐานคะแนนเสียงผ่านระบบเครือญาติหรือความเป็นคนเชื้อสายเดียวกัน ซึ่งฐานคะแนนเสียงของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นฐานที่สำคัญของเครือข่ายนี้ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นกลาง ดังภาพที่ 5-7

ภาพที่ 5-7 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

4. วงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

สมาชิกในวงแหวนชั้นนอกเป็นสมาชิกกลุ่มสำคัญที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกร ซึ่งสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรประกอบไปด้วยเครือข่ายผู้ประกอบการฟาร์มสุกร เครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ และเครือข่ายหัวคะแนนในพื้นที่ เครือข่ายผู้ประกอบการฟาร์มสุกรนั้นสมาชิกกระจายอยู่ทั่วทั้งอำเภอปากท่อซึ่งกลุ่มนี้จะสนับสนุนพ่อค้าฟาร์มสุกรผ่านเครือข่ายคนงานและระบบเครือญาติ สำหรับเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้านจะทำกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะจัดตั้งหัวคะแนนในพื้นที่โดยทรัพยากรทางการเงิน ส่วนผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมีการจัดตั้งฐานคะแนนเสียงเช่นเดียวกับเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่ต่างกันที่หัวคะแนนส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิก อบต. หรือ ไม่ก็เป็น สท. สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญที่อยู่ในเครือข่ายพ่อค้าฟาร์มสุกรได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งกลุ่มนี้เชื่อมโยงและกระจายตัวอยู่ในอำเภอปากท่อ อำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา นอกจากนั้นแล้วยังมีกลุ่มไทยทรงดำและเขมรลาวเดิม สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกรนั้น แต่ละเครือข่ายจะเป็นเอกเทศต่อกัน ซึ่งบุคคลในกลุ่มนี้จะไปมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบุคคลในวงแหวนชั้นรองและชั้นกลางของเครือข่าย การแปรเปลี่ยนของสมาชิกในวงแหวนชั้นนี้ขึ้นอยู่กับ การเสนอผลประโยชน์ และการจูงใจผ่านระบบอื่นๆ เช่น การเสนอประโยชน์ในทางการเมืองหรือการสนับสนุนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น สำหรับรายละเอียดสมาชิกเห็นได้จากภาพที่ 5-8

ภาพที่ 5-8 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจพ่อค้าฟาร์มสุกร

เครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

เครือข่ายนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น เป็นเครือข่ายหนึ่งที่มีบทบาทในโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี เครือข่ายนี้มีการเชื่อมโยงประสานกับเครือข่ายระดับชาติ และนำมาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรที่มีค่าลงสู่สังคมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีเป็นจำนวนมาก ด้วยบทบาทที่โดดเด่นของเครือข่ายนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นดังกล่าวผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ให้เห็นถึงการก่อรูป การสร้างเครือข่าย และการสืบทอดอำนาจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การก่อรูปเครือข่ายนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

เครือข่ายนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นก่อรูปขึ้นราว ๆ พ.ศ. 2538 โดยมีนางกอบกุล นพอมรบดี เป็นบุคคลศูนย์กลางของเครือข่าย นางกอบกุลเป็นบุตรของนายเล็ก และนางน้ำเงิน ศักดิ์สมบูรณ์ นายเล็กเป็นลูกจีนเกิดในไทยรุ่นที่ 2 เดิมทีนายเล็กมีอาชีพเป็นคนขับเรือจ้าง ต่อมาเมื่อสะสมทุนเบื้องต้นได้ระดับหนึ่งนายเล็ก จึงหันมาประกอบอาชีพปล่อยเงินกู้ให้แก่ชาวบ้านในละแวก

ตำบลท่าราบ ตำบลเจ็ดเสมียน ตำบลหนองกลางนา และตำบลหลุมดิน และการปล่อยเงินกู้เองทำให้นายเล็กสะสมทุนได้อย่างรวดเร็ว มีชาวบ้านนำโฉนดมาจำนองและก็หลุดจำนองเป็นจำนวนมาก และเป็นเหตุผลให้นายเล็กกลายเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ของตำบลท่าราบ ต่อมาเมื่อรัฐมนตรีนโยบายพัฒนาภูมิภาคตะวันตกโดยการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร และผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขยายภาคอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาสู่ภูมิภาคนี้ เมื่อการพัฒนาระบบชลประทานคล่องไปแล้ว รัฐก็มีนโยบายและผลักดันให้มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งนับเป็นโอกาสที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวนายเล็กขยายฐานอาชีพไปสู่การปลูกอ้อย นายเล็กมีที่ทางเป็นจำนวนมากที่ได้มาจากการประกอบอาชีพปล่อยเงินกู้ และด้วยเหตุผลทางการประกอบอาชีพนายเล็กก็หันไปลงเงินทุนกิจการผลิตโดยในระยะแรกไว้สำหรับกิจการขนอ้อยเพื่อส่งโรงงานน้ำตาล และการที่นายเล็กมีความพร้อมทางด้านการขนส่ง และมีไร่อ้อยจำนวนมากนำไปสู่การได้รับโควตาในการส่งออกของสมาคมชาวไร่อ้อยภาค 7 และการได้รับโควตาอ้อยนี้เองนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจอ้อยที่ค่อนข้างครบวงจร เริ่มจากการรับจ้างไถดิน จำหน่ายปุ๋ย รับจ้างตัด และรับจ้างขนส่งเข้าสู่โรงงานน้ำตาล ผู้ปลูกอ้อยรายย่อยเกือบทุกรายต้องมีส่วนการพึ่งพาหรืออยู่ในวงจรการค้าขายเล็ก ซึ่งต่อมาคือตัวเป็นเครือข่ายผู้ทำไร่อ้อยละแวกตำบลท่าราบ เจ็ดเสมียน หนองกลางนา โดยมีนายเล็กเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ ทั้งในลักษณะให้เช่าที่ดิน เป็นผู้กำหนดโควตาส่งออกในระดับย่อยๆ นอกจากนั้นแล้วยังมีเรื่องการหยิบยืมเงินในการลงทุนปลูกอ้อยล่วงหน้า และด้วยเครือข่ายอุปถัมภ์ที่กล่าวข้างต้นนี้ เมื่อบวกกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะดังกล่าว นายเล็กจำเป็นต้องมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับข้าราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างอภิสิทธิ์และใบเบิกทางต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการสะสมทุนเป็นไปได้ อย่างราบรื่น จึงเป็นเหตุผลให้นายเล็กผันตัวเองจากพ่อค้าอ้อยมาเป็นกำนันตำบลท่าราบ เพื่อเชื่อมโยงข่ายโยที่เท่าเทียมกับระบบอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้วกำนันเล็กยังสนับสนุนให้น้องชายชื่อนายเอี้ยง ศักดิ์สมบูรณ์ ขึ้นเป็นกำนันตำบลหนองกลางนา นายเล็กเชื่อมโยงกับโครงสร้างอำนาจในระดับชาติผ่านพี่สาวที่ชื่อจรรยาศรี ซึ่งเป็นแม่แท้ ๆ ของนายสุวัจน์ ติมปดฬลลภ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีหลายกระทรวง ที่กล่าวมาทั้งหลายทั้งปวงเป็นที่มาของฐานอำนาจและเป็นที่มาทางการเมืองของนางกอบกุล

นางกอบกุลได้สมรสกับนายมานิต นพอมรบดี นางกอบกุลกับนายมานิตพบกันในชีวิตทำบุญกระตุบพรพบุรุษ โดยนายมานิตมาร่วมงานดังกล่าวเพราะเป็นเพื่อนและผู้ร่วมงานกับนายสุวัจน์ ติมปดฬลลภ นายมานิตและนายสุวัจน์ เรียนวิศวกรรมที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่นเดียวกัน ต่อมาเมื่อจบการศึกษานายมานิต ได้เข้าไปร่วมงานกับนายสุวัจน์ในบริษัท ประยูรวิศวกรรม ซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างรายใหญ่ระดับประเทศที่บิดาของนายสุวัจน์เป็นเจ้าของ

หลังจากการพบเจอในครั้งนั้นนำไปสู่การสานต่อผ่านการช่วยเหลือของคุณป้าจริญศรีผู้เป็นแม่ของนายสุวัจน์ และเป็นพี่สาวของกำนันเล็ก ต่อมาเมื่อนายมานิตได้มาปฏิบัติงานเป็นวิศวกรควบคุมการก่อสร้างถนนเพชรเกษมสายใหม่ ก็ได้ใกล้ชิดกับนางกอบกุลมากขึ้น และท้ายที่สุดนำไปสู่การสมรสกันในระยะต่อมา หลังจากที่นายมานิตได้สมรสกับนางกอบกุลแล้ว ก็ได้ลาออกจากบริษัทประยูรวิศวกรรม เพื่อมาประกอบธุรกิจเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างเล็ก ๆ แต่ด้วยความรู้ระดับบัณฑิตทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ และเคยผ่านงานในบริษัทรับเหมาก่อสร้างยักษ์ใหญ่ระดับชาติอย่าง บริษัท ประยูรวิศวกรรม และมีเพื่อนที่เป็นนักการเมืองชื่อดังอย่างนายสุวัจน์ จึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของนายมานิตเติบโตอย่างก้าวกระโดด และกลายเป็นผู้รับเหมารายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งของจังหวัดราชบุรีอย่างรวดเร็วและอาชีพการรับเหมาก่อสร้างนี้เองเป็นเหตุปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในการก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนางกอบกุล

หลังจากที่นางกอบกุลก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดในปี พ.ศ. 2538 เส้นทางการเมืองของนางกอบกุล ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2540 นางกอบกุลขึ้นขึ้นเป็นรองประธานสภาจังหวัด และในปีเดียวกันเธอขึ้นขึ้นดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ได้ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดราชบุรี เขตเลือกตั้งที่ 1 โดยสังกัดพรรคชาติพัฒนา และได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนท่วมท้น หลังจากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นางกอบกุลได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นรองประธาน กรรมการกิจกรรมเด็ก สตรีและผู้สูงอายุ และเป็นผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมาธิการตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 นางกอบกุลได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมัยที่ 2 ในนามพรรคไทยรักไทย หลังจากนั้นเกิดรัฐประหารรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นมาอีกครั้ง ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 ซึ่งในครั้งนี้นางกอบกุลได้รับเลือกตั้งเป็นสมัยที่ 3 แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ หลังจากนั้นในวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 นางกอบกุลถูกยิงเสียชีวิต

2. การสร้างเครือข่ายของนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

หลังจากที่มีการสะสมทุนเบื้องต้นผ่านการรับเหมาก่อสร้างกับหน่วยงานของรัฐจนมีความมั่งคั่งในระดับหนึ่งแล้ว นายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นก็ได้ผันตัวเองเข้าสู่การเมืองดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองในครั้งนั้นเกิดจากชักชวนของนายเรวัต กองศรีกุลติดจากการบอกเล่าของ อิทธิศักดิ์ อภิพงษ์โยธิน (สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2555) ว่า “ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดครั้งนั้น มีการจัดตั้งกลุ่มใหม่เนื่องมาจากเกิดความขัดแย้งเรื่องการจัดสรรตำแหน่งขึ้นในทีมสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเมืองกลุ่มเก่า ซึ่งมีการแตกตัวออกมาตั้งทีมใหม่

ซึ่งนำทีมโดยอดีต สจ.อธิป อภิมงษ์โยธิน ซึ่งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ที่ถูกดึงเข้ามาร่วมทีม ได้แก่ นางกอบกุล นพอมรบดี นายวันชัย ชีระสัตยกุล นายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ นายไพบุลย์ ศรีพัฒนธาดากุล นายชวลิต เนียมรภักษา และนายเรวัตกร กองศรีกุลดิลก ในการเลือกตั้งครั้งนั้น เป็นการรวมทีมของฝ่ายนายทุนท้องถิ่นรุ่นใหม่กว่าได้ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าทีมนายทุนท้องถิ่นใหม่ที่นำโดย สจ.อธิป ได้รับเลือกตั้งเข้ามาจำนวน 6 คน มีผู้ไม่ได้รับการเลือกตั้งเพียงคนเดียว คือ นายเรวัต การรวมตัวของนายทุนท้องถิ่นใหม่ในครั้งนั้นนำไปสู่การสถาปนาระบบเศรษฐกิจการเมืองขึ้นในระดับการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรีอย่างชัดเจน โดยการเลือกตั้งครั้งนั้นมีการใช้เงินในการเป็นกลไกหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเลือกตั้ง หลังจากมีการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ก็มีการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ มีการต่อรองในเรื่องการรับเหมา การจัดทัวร์ รวมไปถึงการกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อประโยชน์ของชนชั้นนำทางอำนาจในระดับจังหวัด เห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด”

หลังจากที่ทีมนายทุนท้องถิ่นใหม่รวมตัวกันอยู่ในระยะหนึ่งนางกอบกุล ก็ขยับตัวขึ้นเป็นแกนนำของทีม ด้วยเหตุผลที่ว่านางกอบกุลมีฐานทางเครือข่ายญาติอยู่ในแวดวงการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงนางกอบกุลมีอำนาจทางการเงินเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากความมั่งคั่งทางธุรกิจ นอกจากนั้นแล้วธุรกิจที่นางกอบกุลดำเนินอยู่ก็สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ที่จะก้าวขึ้นไปครอบครอง

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบการปกครองของไทยขึ้นประการ โดยหนึ่งในนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นใหม่ เป็นผลให้แยกราชการส่วนภูมิภาคออกจากการปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือผู้ว่าราชการจังหวัดหลุดจากการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระขึ้นในการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง กล่าวคือ คนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงมีอำนาจในการควบคุมและจัดสรรทรัพยากรด้วยตัวเองโดยไม่ต้องผ่านราชการส่วนภูมิภาคเหมือนก่อนหน้านี้

ผลที่ตามมาของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้นางกอบกุลเริ่มมีช่องทางในการสร้างเครือข่ายในระดับกว้างโดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงผู้นำท้องถิ่นที่เกิดขึ้นใหม่อย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2538 และเทศบาลที่เพิ่งมีพระราชบัญญัติให้เปลี่ยนแปลงฐานะในปี พ.ศ. 2542 การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นสื่อกลางในการสร้างข่ายใยของนางกอบกุลเห็นได้จากคำบอกเล่าของ เรืองชัย เนตรปฐมพร (สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2555) ว่า “การที่ตนได้เข้ามา

สนิทสนมและมาช่วย ส.ส.กอบกุล ในการทำงานทางการเมืองก็เพราะว่า ตอนที่เจอกับนางกอบกุล ครั้งแรกนั้น นางกอบกุลยังไม่ได้เป็น ส.ส. ตอนนั้นท่านยังเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตนได้พูดคุยของงบประมาณจากนางกอบกุล เพื่อนำมาปรับปรุงสนามกีฬาเขต 7 ซึ่งปรากฏว่า นางกอบกุล ได้ตั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมาช่วยสมทบกับเทศบาลเมือง หลายสิบล้านในการปรับปรุงสนามกีฬาดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นสนามกีฬากลางของจังหวัด ราชบุรี ซึ่งใช้สำหรับการแข่งขันกีฬานักสำคัญมากมาย และนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาตนกับ นางกอบกุล ก็ติดต่อกันมาตลอดและตนก็ได้เข้าไปมีบทบาทในทีมงานของนางกอบกุล

ในการทำงานทางด้านการเมืองโดยการเชื่อมโยงเครือข่ายเดิมของตนให้มาพบเจอกับนางกอบกุล เช่น ตนเป็นกรรมการสมาคมกีฬาของจังหวัด ตนก็ผลักดันให้นางกอบกุล ขึ้นเป็นประธานสมาคม กีฬาจังหวัด ซึ่งนางกอบกุล ได้ดูแลเรื่องเสื้อผ้าชุดกีฬาให้แก่นักกีฬาและผู้ฝึกสอน และจะไปเยี่ยม เยือนเกือบทุกครั้งเมื่อนักกีฬามีการแข่งขัน รวมไปถึงเมื่อนักกีฬาชนะ ได้รับเหรียญรางวัลสร้าง ชื่อเสียงให้กับจังหวัด นางกอบกุลก็ตอบแทน โดยการจัดงานเลี้ยงฉลองและให้รางวัลเป็นกำลังใจ แก่นักกีฬาอีกด้วย นอกจากนั้นแล้วตนยังชวนให้นางกอบกุลเข้าไปมีบทบาทในสภาวัฒนธรรม จังหวัด โดยผลักดันให้นางกอบกุลขึ้นเป็นประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งสภาวัฒนธรรมนี้มี เครือข่ายกว้างกินทั้งจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัดเมื่อได้นางกอบกุลมานั่งเป็นประธานทำให้มี กิจกรรมที่กิจกรรมนี้มีสีสันขึ้นมาเป็นอย่างมาก โดยนางกอบกุลสนับสนุนเรื่องเงินทองในการทำ กิจกรรม รวมไปถึงประสานงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ และมีการจัดเลี้ยงให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณส่วนตัวในการเข้ามาเป็นประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดของนางกอบกุล เป็นผลให้เข้าไปใกล้ชิดและมีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่สวนผึ้งและบ้านคา ไทยทรงดำที่ปากท่อ และโพธาราม ไทยยวน กลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมร ที่อำเภอปากท่อ ลาวเวียง มอญ ไทยพวน และคนไทยเชื้อสายจีน และการที่ตนเป็นกรรมการ สถานศึกษาถึง 3 แห่ง ตนก็ได้ผลักดันให้นางกอบกุลเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งสามแห่ง คือ โรงเรียน เบญจมาภุทศ โรงเรียนดรุณา และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งส่วนใหญ่ของนางกอบกุล จะเข้าไปสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ นายเรืองชัยยังเล่าให้ ฟังอีกว่านอกจากการสนับสนุนทางด้านงบประมาณที่เป็นทางการแล้ว นางกอบกุลยังได้สนับสนุน ตนเป็นการส่วนตัว เช่น ช่วยเหลือในเรื่องการเงินในช่วงที่ตนต้องหาเสียงเลือกตั้ง วันปีใหม่ใส่ซอง ให้ไปใช้จ่าย รวมถึงการเลี้ยงทีมงานของตน และให้เงินไปดูแลห้วยกะแนน ถ้ากลุ่มห้วยกะแนนของ ตนมีการรวมกลุ่มท่านก็จะมาเลี้ยงอาหารและนำเสื้อมาแจก” คำบอกเล่าที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้อง กับการให้สัมภาษณ์ของประธานกลุ่มแม่บ้านตำบลหนึ่ง (สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2555) ว่า “ที่ตน ได้มาสันทัดเชือกกับนางกอบกุล ก็เพราะว่าไปรู้จักกันในตอนที่ประชุมสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ท่านเป็นคนน่ารักช่วยเหลือพวกเราทุกอย่างทั้งเรื่องเงินเรื่องทอง เลี้ยงอาหาร แจกเสื้อผ้า นอกจากนั้นจะเป็นกรรมการสภาวัฒนธรรมอำเภอแล้ว คนยังเป็นประธานกลุ่มแม่บ้านอีกด้วย การที่ท่านช่วยนางกอบกุลในการหาเสียงเพราะรู้สึกเกรงใจ และเป็นหนี้บุญคุณ เพราะท่านช่วยพวกเราทุกอย่างทั้งด้านการฝึกอบรมอาชีพ พาไปศึกษาดูงานโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสักบาทในตำบลนี้ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสตรีแม่บ้าน อสม. ส่วนใหญ่เป็นของท่านทั้งนั้น” สำหรับงานด้านประเพณีจากการบอกเล่าของสัวหรือวัดหนึ่งในเขตอำเภอเมือง (สัมภาษณ์, 8 เมษายน 2555) เล่าให้ฟังว่า “ที่วัดเวฬุวันมีงานศพ ผมก็จะโทรไปแจ้งให้ท่าน ส.ส.กอบกุลทราบ เพราะว่าท่านสั่งไว้เวลาท่านมาที่วัดครั้งใดท่านก็จะให้เงินไว้สำหรับซื้อบัตรเติมเงินโทรศัพท์ เพื่อไว้โทรแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ท่าน นอกจากนั้นบางครั้งท่านก็นำเสื้อผ้าใหม่ ๆ มาฝาก” นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้วจากการให้สัมภาษณ์ของผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2555) ว่า “ที่รู้จักกับท่าน ส.ส.กอบกุล เพราะว่าท่านเข้ามาหาเสียงในหมู่บ้าน ก็ได้รู้จักกันท่านเป็นคนที่ให้เกียรติคนอื่น ถ้ารับปากเรื่องอะไรไว้ก็จะทำผมเคยฝากลูกเข้าโรงเรียนแห่งหนึ่งท่านก็ช่วย แต่เวลาท่านจะให้เราช่วยอะไรท่านไม่ใช่เราฟรี ๆ ท่านมักให้ค่าน้ำมันรถตลอด จนรู้สึกเกรงใจท่านมากครอบครัวของเราเป็นหนี้บุญคุณท่านลูกหลานเราได้เรียนโรงเรียนดีๆ ก็เพราะท่านช่วยเหลือ”

เครือข่ายของนางกอบกุลกินกว้างทั้งอำเภอเมือง อย่างในตำบลพิบูลทอง และตำบลสามเรือน ตำบลบางป่า และพงสวาย ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มสตรีแม่บ้าน สำหรับตำบลสามเรือนและพิบูลทองมีนายกอบ เนียมรักษาและสามีที่เป็นกำนันเป็นบุคคลศูนย์กลาง ของเครือข่าย การรักษาเครือข่ายของ ส.ส. กอบกุล แม่ครัวคนหนึ่งตำบลพิบูลทอง (สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2555) เล่าว่า “ตนกับ ส.ส.กอบกุล รู้จักกันมานาน เพราะท่านมาออกงานที่ตำบลพิบูลทองบ่อย ๆ เวลาท่านมาร่วมงานต่าง ๆ เห็นท่านไม่ค่อยไปนั่งที่โต๊ะประธาน เมื่อมาถึงที่งานท่าน ส.ส.จะเข้าไปที่ครัวเกือบทุกครั้ง ท่านจำคนแม่นพอมาถึงท่านก็มาทักทายจับมือถือน้อยอย่างเป็นกันเอง ดิฉันรู้สึกเอ็นดู และรู้สึกว่าเป็นเหมือนลูกหลานของพวกเรา อีกอย่างหนึ่งถ้าได้รับปากใครก็จำแม่น และจะตามเรื่องให้ทุกครั้งอย่างแม่ครัวอีกคนฝากลูกเข้าทำงานแกก็ช่วยจัดการให้จนลูกได้งานดี ๆ เป็นหนี้บุญคุณกันมาจนถึงวันนี้” นอกจากนั้นแล้วในพื้นที่กล่าวไปข้างต้นๆ ยังมีนางเพียงเพ็ญ ศักดิ์สมบูรณ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยดูแลอีกทอดหนึ่ง นางเพียงเพ็ญเป็นภรรยาของนายเกษร ศักดิ์สมบูรณ์ ซึ่งเป็นน้องชายคนสุดท้องของนางกอบกุล ซึ่งปัจจุบันนายเกษรดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดราชบุรี

สำหรับที่ตำบลท่าราบอาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายของกอบกุล ดำรงตำแหน่งสำคัญแทบทั้งหมด กล่าวคือ นายมานิช ศักดิ์สมบูรณ์ เป็นพี่ชายคนโตของนางกอบกุลมีตำแหน่งเป็นกำนัน

มีภรรยาชื่อ อาจารย์จินตนา ศักดิ์สมบูรณ์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าราบ อาจารย์จินตนา อดีตเคยเป็นอาจารย์โรงเรียนโพธารามวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอโพธาราม อาจารย์จินตนามีลูกศิษย์ลูกหามากมายทั่วทั้งอำเภอโพธาราม รวมทั้งตำบลท่าราบ และตำบลหนองกลางนา นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรชาวไร่ไถ้อ้อยส่วนใหญ่ในตำบลท่าราบ ตำบลเจ็ดเสมียน และตำบลหนองกลางบางส่วนก็อยู่ในเครือข่ายอุปถัมภ์ของกำนันเล็กผู้เป็นพ่อของนางกอบกุล สำหรับตำบลหนองกลางนางกอบกุลมีอา คือ นายเอี้ยง ศักดิ์สมบูรณ์ ดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน เป็นผู้ประสานกับกำนันผู้ใหญ่บ้านและฝ่ายท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือนางกอบกุลในการเลือกตั้งทุกครั้ง

สำหรับในตำบลเกาะพลับพลา ตำบลเข้าแฉ่ง ส่วนใหญ่นางกอบกุลมีเครือข่ายกลุ่มสตรีแม่บ้าน จากการบอกเล่าของประธานกลุ่มสตรีแม่บ้านท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2555) ว่า “ตนกับนางกอบกุลรู้จักกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ตอนนั้นท่านมาหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ตั้งแต่วันนั้นก็ได้อัดต่อกันเรื่อยมา โดยท่านได้ช่วยเหลือกลุ่มสตรีแม่บ้านที่ตำบลไว้มาหลายเวลา เรามีกิจกรรมท่านก็จะช่วยมาเลี้ยง ทำเสื้อผ้าให้บ้าง รวมถึงให้เงินในการจัดกิจกรรม ขณะที่ท่านเป็นนายก อบจ.ท่านก็ได้ให้ครูมาฝึกอาชีพ เช่น การนวดแผนไทย การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำน้ายาล้างจาน นอกจากนั้นท่านยังพาไปศึกษาดูงานหลายครั้ง สำหรับพี่ท่านก็ช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวอยู่มาก เช่น เวลาช่วงเปิดเทอมถ้าเงินไม่พอก็จะไปขอหยิบยืมมาก่อนได้ ส่วนสมาชิกในกลุ่มบางคนท่านก็สนับสนุนเงินลงทุนในประกอบอาชีพ และช่วยเหลือเกือบทุกด้าน จนพวกเราเป็นหนี้บุญคุณท่านกันทุกคน พวกเรารวมกลุ่มกันได้ก็เพราะการสนับสนุนจากท่าน อย่างในค่ายทหารกลุ่มแม่บ้านก็เป็นของท่านทั้งนั้น เห็นได้จากคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ตำบลเราเวลามีการเลือกตั้งคะแนนของท่านชนะมาตลอด”

นอกจากเรื่องที่ถูกกล่าวทั้งหมดข้างต้นแล้ว นางกอบกุลยังเข้าถึงตัวบุคคลและสร้างเครือข่ายโดยการผูกมิตรจากกิจกรรมในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการบอกเล่าของ น่วม ห่วงทอง (สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2555) ว่า “ปัจจุบัน ส.ส. ในเขตที่ 1 เหน็ดเหนื่อยในการลงพื้นที่กันเป็นอย่างมาก เพราะมาตรฐานการลงพื้นที่ที่ ส.ส. กอบกุล ทำเอาไว้มันสูงมาก มีงานบวช งานศพ งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ รวมไปถึงงานประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีน้อยครั้งมากที่ไม่เห็นหน้า ส.ส. กอบกุล เจ้าภาพจะเชิญหรือไม่ก็ตามแต่ ส.ส. กอบกุล ไปทุกงาน ซึ่งเรื่องการขยันออกงานของแกเป็นที่เลื่องลือ” คำให้บอกเล่าดังกล่าวสอดคล้องคำทำให้สัมภาษณ์ของกุลวดี นพอมรบดี (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2555) ว่า “ตั้งแต่คุณแม่เข้าสู่การเมืองพวกเราก็ไม่ค่อยได้ไปเที่ยวไหนเลย งานสงกรานต์ก็ต้องอยู่กับบ้าน ยิ่งวันสำคัญต่าง ๆ คุณแม่ต้องออกงานตลอด บางวันก็ไม่ได้เจอกันเลยเพราะว่ามีงานในพื้นที่ตลอด”

ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเปิดโอกาสให้ทุกเครือข่ายสามารถแข่งขันกัน เพื่อที่จะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจในการควบคุมหรือจัดสรรทรัพยากรลงสู่สังคม อย่างไรก็ตามแต่ จังหวัดราชบุรีมิได้มีเครือข่ายใดที่สามารถสร้างศูนย์อำนาจที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้เพียงแหล่งเดียว การดำรงอยู่ของโครงสร้างอำนาจของเครือข่ายต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรีมีลักษณะแปรเปลี่ยนไปตามเหตุปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งมีทั้งเหตุปัจจัยภายในของตัวเครือข่ายเอง และเหตุปัจจัยภายนอกที่มาจาก การแปรเปลี่ยนของพรรคการเมืองและรัฐบาล สำหรับรูปแบบความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่าง เครือข่ายอำนาจพ่อค้าท้องถิ่น 3 ชั่ว สามารถสังเคราะห์ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทสังเคราะห์เครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

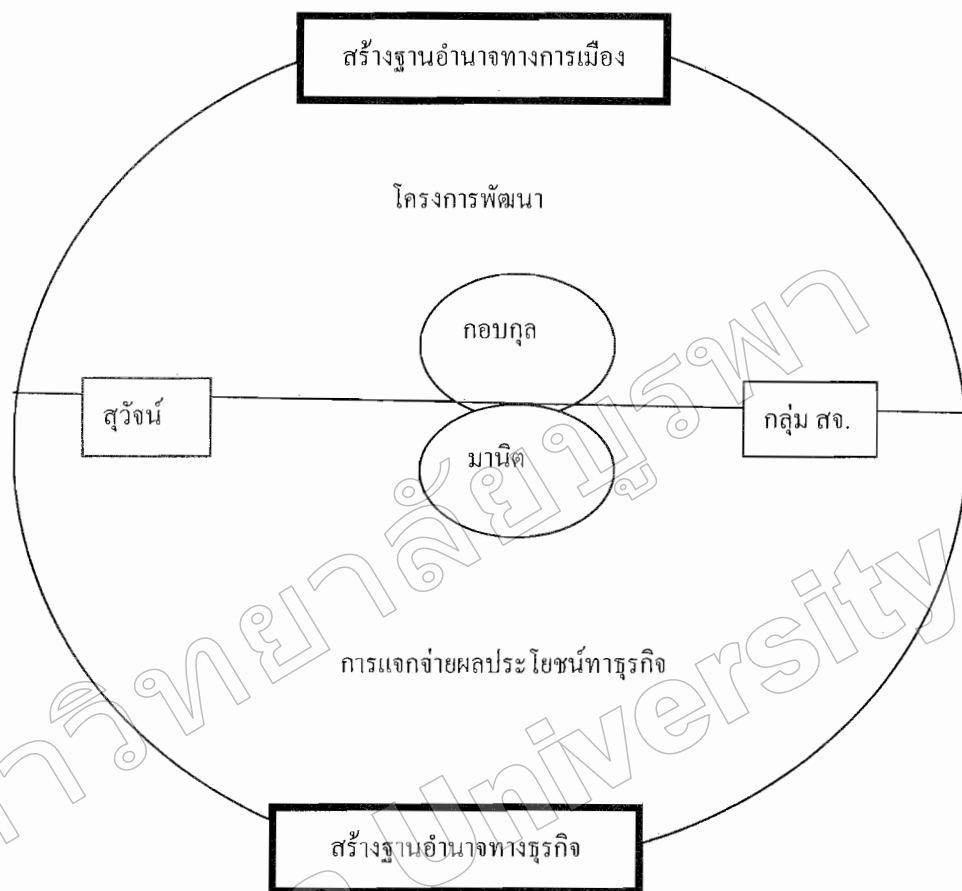
ดังที่กล่าวมาในตอนต้นแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรีหลังจาก ประกาศใช้แผนพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ซึ่งมีการผลักดันให้ภาคการพาณิชย์กรรมและภาคอุตสาหกรรมเติบโตขึ้นและกระจายตัวสู่ภูมิภาค นอกจากนั้นแล้วยังมีการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อย่างขนานใหญ่ของ ภาครัฐ เหตุปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวส่งผลให้จังหวัดราชบุรีกลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของภูมิภาคตะวันตก และการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดดังกล่าวทำให้ นายทุนน้อยระดับท้องถิ่นได้สะสมทุนจนมีความมั่งคั่งและเท่าเทียมกับนายทุนจากส่วนกลางที่ มาวางรากฐานทางการเมืองในจังหวัดราชบุรี อำนาจทางการเงินและผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็น ปัจจัยที่สำคัญกระตุ้นให้นายทุนน้อยระดับท้องถิ่นก้าวขึ้นต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจทางการเมือง ซึ่ง กลุ่มนี้มองเห็นแล้วว่าอำนาจในการตัดสินใจทางนโยบายนั้นมีผลประโยชน์และสามารถใช้เป็น ใบเบิกทางในการอำนวยความสะดวกในธุรกิจของตนได้ การก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของ นายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นก็สืบเนื่องมาจากเหตุปัจจัยดังกล่าว เครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมา ท้องถิ่นเริ่มก่อรูปขึ้นในปี พ.ศ. 2539 และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญใน โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ดังนั้นการสังเคราะห์องค์ความรู้ในเรื่องโครงสร้าง อำนาจท้องถิ่นจังหวัดราชบุรีจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเครือข่ายอำนาจของนายทุนผู้รับเหมา ท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

แน่นอนว่าเครือข่ายอำนาจของนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นเป็นเครือข่ายที่เติบโตขึ้นมาจาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจและลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ ดังนั้นการก้าวเข้าสู่ อำนาจทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างมากในการดำรงอยู่ของเครือข่ายนี้ สำหรับสมาชิก ในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นประกอบไปด้วย นางกอบกุล และ

นายมานิต นพอมรบดี ซึ่งทั้ง 2 เป็นสามีภรรยากัน นางกอบกุลและนายมานิตมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับนายสุวัจน์ ติมปต์พลักและบริษัทประยูรวิศวกรรม นายมานิตเป็นเพื่อนวิศวกร่วมรุ่นกับนายสุวัจน์ที่มหาวิทยาลัยเกษตร ในขณะที่นางกอบกุลเป็นเครือญาติที่ใกล้ชิดของนายสุวัจน์ ดังนั้นการเติบโตของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นนั้นมีส่วนเชื่อมโยงอยู่กับเครือข่ายผลประโยชน์ในระดับชาติอยู่เป็นอย่างมาก เช่น การรับช่วงงานก่อสร้างถนนหรืองานอื่น ๆ ที่เกิดจากการลงทุนของภาครัฐในระดับประเทศ และเมื่อบุคคลศูนย์กลางของเครือข่ายนี้สะสมทุนได้ระดับหนึ่ง ก็ได้ก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยไปดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งการเลือกตั้งในครั้งนั้นมีการซื้อเสียงกันอย่างขนานใหญ่และเป็นเหตุผลให้ สจ.เก่าเจ้าของพื้นที่ซึ่งอยู่ในวัฒนธรรมชุดเก่าพ่ายแพ้การเลือกตั้งอย่างราบคาบ หลังจากการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเครือข่ายนี้ได้เป็นผู้รับเหมาหลักในโครงการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต่อมาเมื่อสะสมทุนได้อีกระดับหนึ่งก็ถีบตัวขึ้นเป็นแม่ข่ายในการจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกสภาจังหวัดในอำเภอต่าง ๆ และในที่สุดนางกอบกุลก็ก้าวขึ้นสู่อำนาจในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีคนแรก และเป็นผู้จัดสรรผลประโยชน์เกือบทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และในช่วงนี้เองเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นได้ขยายเครือข่ายไปเกือบทุกตำบลโดยประสานผลประโยชน์ผ่านโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่นางกอบกุลเดินเกมทางอำนาจการเมืองนายมานิตเดินเกมทางธุรกิจตามอย่างลงตัว มีการเชื่อมโยงผลประโยชน์การรับเหมาตั้งแต่ระดับชาติจนมาถึงระดับตำบล และในช่วงดังกล่าวนี้เองนายมานิตได้สร้างพันธมิตรกับนายทุนน้อยผู้รับเหมาท้องถิ่นเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นหุ้นส่วน รับช่วงงาน และการซื้องาน ด้วยพลังทางการเมืองและพลังทางทางธุรกิจได้ถูกจัดระบบอย่างลงตัว และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนเครือข่ายนี้ให้ดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกดูได้จากภาพที่ 5-9

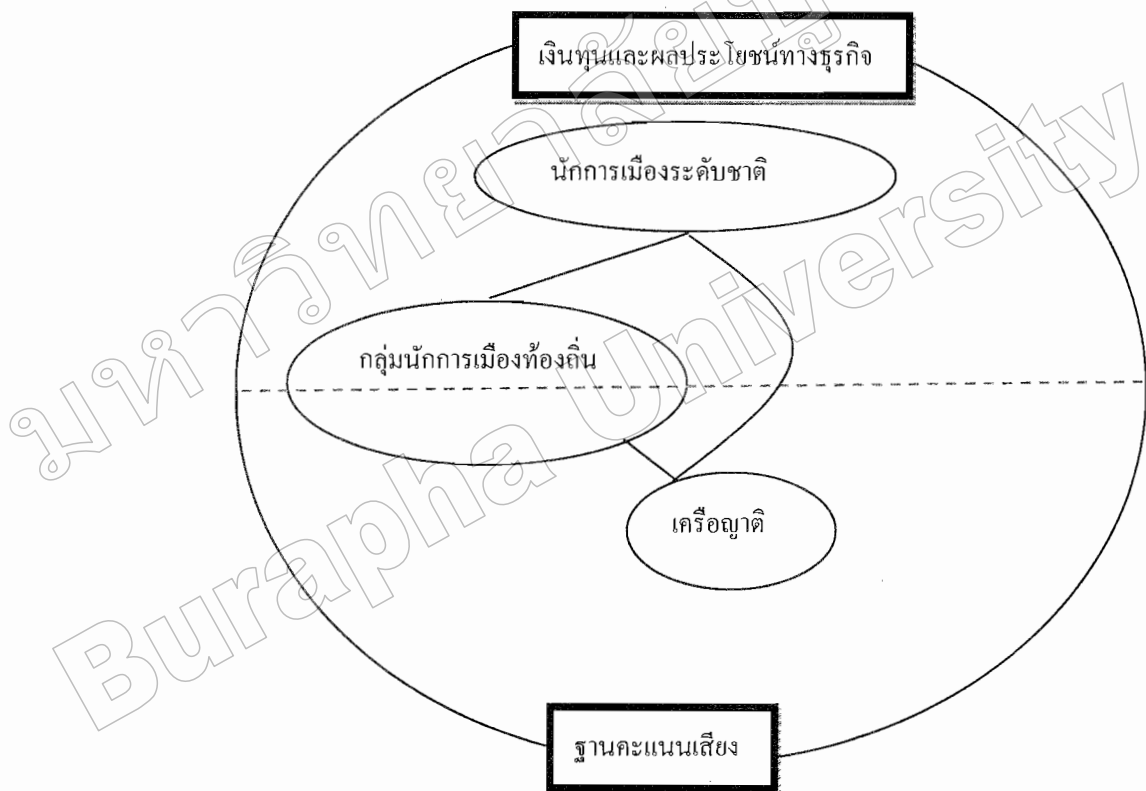

ภาพที่ 5-9 สมาชิกในวงแหวนชั้นในของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

2. วงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นนั้น ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มที่สำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรก กลุ่มนักการเมืองระดับชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย นายสุวัจน์ ติมปต์พลก นายวิเชษฐ เกษมทองศรีและเครือข่าย ซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เชื่อมโยงผลประโยชน์และสนับสนุนทางด้านเงินแก่เครือข่าย สำหรับที่สองเป็นที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มเครือญาติของนางกอบกุล และนักการเมืองท้องถิ่น สำหรับกลุ่มเครือญาติของนางกอบกุลนั้นเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดในการสนับสนุนให้เครือข่ายนี้ดำรงอยู่ เครือญาติของนางกอบกุลดำรงตำแหน่งที่สำคัญและควบคุมมวลชนเกือบทั้งสิ้น เช่น น้องชายคนสุดท้องดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีภรรยาเป็นสมาชิกสภาจังหวัด พี่ชายคนโตเป็นกำนันตำบลท่าราบและ มีภรรยาเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าราบ นอกจากนั้นมียาเป็นกำนันตำบลหนองกลางนา เครือญาตินางกอบกุลได้รวมพลังประสานเครือข่ายของตนสร้างฐานเสียงที่ยังรากลึกในเขตพื้นที่

อำเภอเมือง และเมื่อประกอบกับเครือข่ายนักการเมืองท้องถิ่นที่นางกอบกุลอุปถัมภ์ไว้เป็นจำนวนมากผ่านโครงการภาครัฐ และงบประมาณส่วนตัว เช่น เขตเทศบาลเมืองราชบุรีมีนายเรืองชัย ซึ่งเป็นมือสร้างเครือข่ายที่สำคัญที่สุดของนางกอบกุล นายเรืองชัยเป็นบุคคลที่เป็นโซ่ข้อกลางที่สำคัญที่เชื่อมโยงให้นางกอบกุลไปมีปฏิสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ เช่น เชื่อมโยงกับเครือข่ายการศึกษา เครือข่ายวัฒนธรรม และเครือข่ายกีฬา นอกจากนั้นแล้วยังมีผู้บริหารท้องถิ่นที่เชื่อมโยงผลประโยชน์ทางค่านงบประมาณอยู่เกือบทุกตำบล ซึ่งบุคคลเหล่านี้ภาวะปกติจะเป็นผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร แต่เมื่อไหร่ที่มีการเลือกตั้งจะแปลงร่างเป็นหัวคะแนนในบ้นดล รายละเอียดสมาชิกดูได้จากภาพที่ 5-10

ภาพที่ 5-10 สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

3. วงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

เครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากเครือข่ายอื่น ๆ ดังที่กล่าวทั้งหมดข้างต้น เพราะว่าเครือข่ายบุคคลในวงแหวนชั้นนอกมีลักษณะที่พิเศษ กล่าวคือ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเยี่ยมและมีความจำเป็นเป็นพิเศษ และอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นบุคคลศูนย์ที่อยู่ในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายนี้เป็นผู้ที่ลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหา และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้าน

อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้แต่วันสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของสถาบันต่าง ๆ นางกอบกุล ก็ลงมาร่วมงานแทบจะไม่เคยขาดเลยก็ว่าได้ ดังนั้น เครือข่ายนี้จึงไม่มีคนในวงแหวนชั้นรองเพราะ ส่วนใหญ่นางกอบกุลบริหารจัดการสมาชิกในวงแหวนชั้นกลางและสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกก็สามารถเข้าถึงนางกอบกุลได้เช่นเดียวกับสมาชิกในวงแหวนชั้นอื่น ๆ สำหรับสมาชิกในวงแหวนชั้นนอกของเครือข่ายนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่นนั้นประกอบไปด้วยเครือข่ายที่สำคัญดังนี้ เครือข่ายสตรีแม่บ้าน เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายวัด เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายกีฬา เครือข่ายผู้บริหารท้องถิ่น และเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแต่ละเครือข่ายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์แบบเฉพาะภายในเครือข่ายผูกติดอยู่กับบุคคลในวงแหวนชั้นกลางและตัวนางกอบกุลเองซึ่งมีลักษณะอุปถัมภ์กันในมิติที่หลากหลาย เครือข่ายที่กล่าวถึงทั้งหมดข้างต้นเป็นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญในการดำรงอยู่ของโครงสร้างอำนาจของนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น สำหรับรายละเอียดสมาชิกและความสัมพันธ์ของสมาชิกดูได้จากภาพที่ 5-11

ภาพที่ 5-11 สมาชิกในวงแหวนชั้นกลางของเครือข่ายอำนาจนายทุนผู้รับเหมาท้องถิ่น

เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

เครือข่ายตลาดศรีเมืองเป็นเครือข่ายอำนาจที่เกิดขึ้นมาใหม่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็วของจังหวัดราชบุรี แม้ว่าเครือข่ายนี้เป็นเครือข่ายที่ก่อรูปขึ้นมาได้ไม่นานแต่ทรงพลังเป็นอย่างมากโดยศูนย์กลางอำนาจของเครือข่ายมีการเชื่อมโยงกับศูนย์กลางของโครงสร้างอำนาจในระดับชาติในยุคปัจจุบันอย่างใกล้ชิด เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองมีการรวบรวมและจัดการเครือข่ายในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ทั้งที่เป็นข้าราชการประจำระดับสูงของจังหวัด ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนอื่น ๆ สำหรับในส่วนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงการก่อรูป การสร้าง และการขยายเครือข่าย รวมไปถึงการรักษาอำนาจของเครือข่ายตลาดศรีเมือง

1. การก่อรูปของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองมีนายณิทร ศรีสรรพางค์ เป็นบุคคลศูนย์กลางทางอำนาจที่สำคัญที่สุด การก่อรูปของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองผูกโยงอยู่กับการสะสมทุนเบื้องต้นของนายณิทร โดยในระยะเริ่มแรกของการสะสมทุนนี้นายณิทรได้เข้าร่วมหุ้นกับนายวิวัฒน์ นิตกาญจนา ในการประกอบธุรกิจฟาร์มสุกร ต่อมาปี พ.ศ. 2537 ได้ร่วมหุ้นกับนายวิวัฒน์และเพื่อนนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อซื้อตลาดศรีเมืองจากการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดี หลังจากที่นายณิทรได้เข้าไปบริหารตลาดศรีเมืองแล้วนั้น นายณิทรได้พัฒนาตลาดศรีเมืองจนเติบโตอย่างก้าวกระโดดมีพ่อค้าแม่ขายเข้าออกวันละนับหมื่น ๆ คน สำหรับยุทธศาสตร์การสร้างตลาดศรีเมือง นายณิทร ศรีสรรพางค์ (สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2555) เล่าให้ฟังว่า “การพัฒนาตลาดศรีเมืองนั้นผมได้วางยุทธศาสตร์ 3 สามขา เพื่อเป็นวิสัยทัศน์ในการทำงานของตลาด กล่าวคือขาแรกเป็นขาที่สำคัญที่สุด กล่าวคือ ขานี้เน้นความอยู่รอดของเกษตรกร ซึ่งในช่วงแรกของการเข้ามาบริหารของตน ได้ให้ความสำคัญกับตัวเกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยได้จัดทีมนักวิชาการด้านการเกษตร และทีมการตลาดลงไปให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือเกษตรกรในเกือบทุกหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร นอกจากนั้นแล้วตนยังเป็นที่ปรึกษาและดูแลเกษตรกรที่รวมกัน กว่า 70 กลุ่ม ทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี สำหรับการดำเนินกิจกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวนายณิทร ยังเล่าให้ฟังว่า ตนและคณะ ได้ลงไปศึกษาปัญหาของเกษตรกร โดยนำทีมนักวิชาการลงไปทำแผนผังปัญหาในระดับหมู่บ้าน โดยประสานกับแกนนำเกษตรกรให้เป็นผู้นำชาวบ้านมารวมกลุ่มเพื่อบอกเล่าถึงปัญหา โดยตนและทีมงานจะช่วยวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างเป็นระบบ” การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวของนายณิทรได้สร้างงานสร้างอาชีพและสร้างรายได้ที่มั่นคงแก่เกษตรกรนับพันครัวเรือน และแน่นอนว่าสายสัมพันธ์ที่กระหว่งเกษตรกรกับนายณิทรเริ่มก่อตัวขึ้น โดยเกษตรกรนึกคิดถึงบุญคุณที่นายณิทรมีต่อพวกเขา

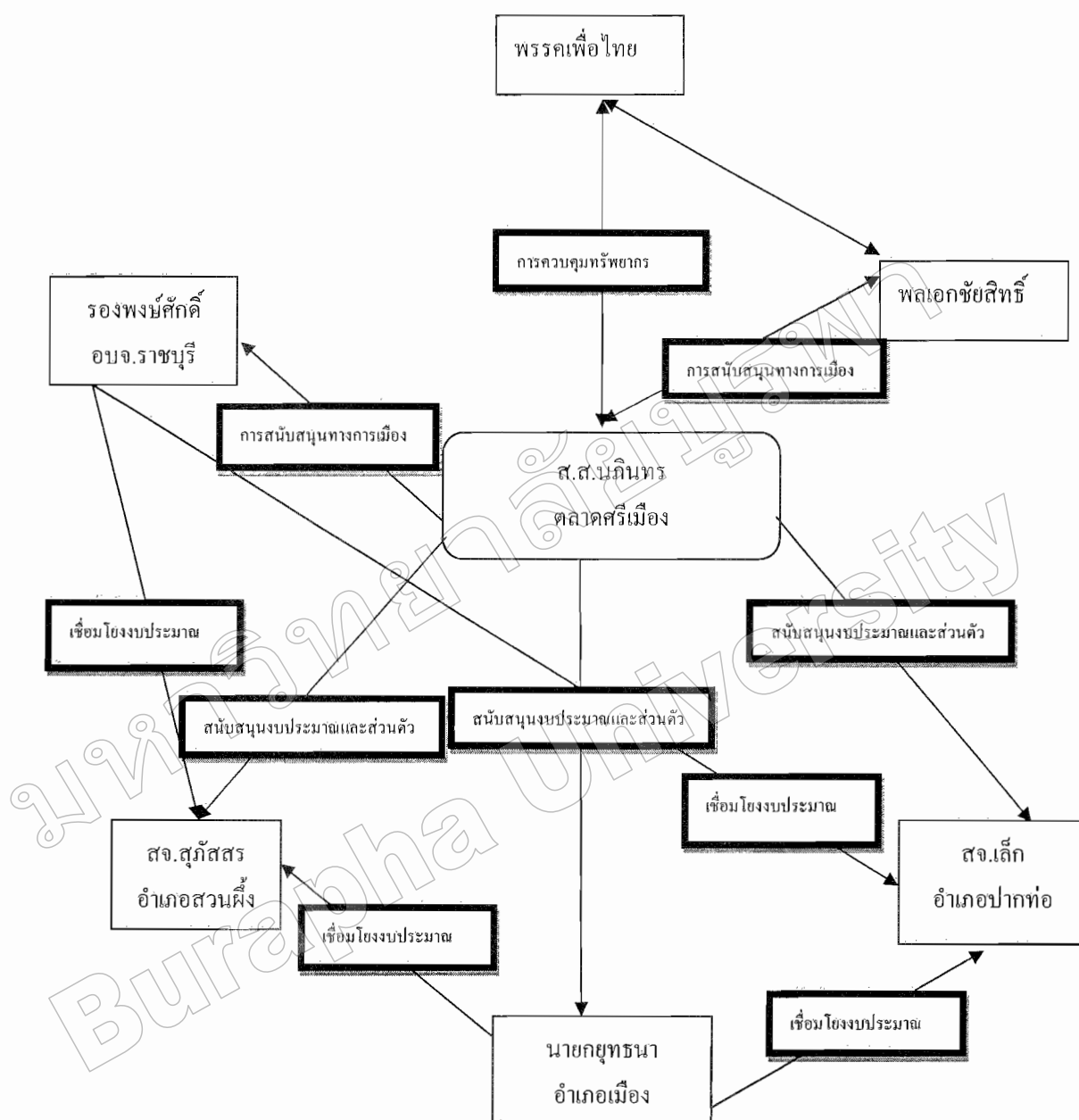
ในขณะที่นายนิพนธ์มองเรื่องการอยู่รอดของระบบตลาดซึ่งใหญ่กว่า ขาที่สอง พ่อค้าคนกลางต้องอยู่ได้ กล่าวคือ พ่อค้าคนกลางต้องมีผลกำไรในระดับที่อยู่ได้และต้องมีการซื้อขายอย่างเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบเกษตรกรและผู้บริโภค สุดท้ายขาที่สาม ผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้บริโภคต้องได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ และการค้าขายในราคาที่เป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับ นิพนธ์ ศรีสรรค์พาง (สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2555) ยังได้กล่าวเพิ่มอีก “ถ้าทั้งสามขายอยู่ได้และประสานกันจนประสบผลสำเร็จแล้ว ตลาดก็จะอยู่ได้เอง” จากนโยบาย 3 ขา ของนายนิพนธ์ส่งผลให้ตลาดศรีเมืองเติบโตขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากตลาดจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรเล็ก ๆ ปัจจุบันกลายเป็นศูนย์กลางการจัดการจำหน่ายพืชผลทางเกษตรชั้นนำในระดับภูมิภาค และมีการส่งออกพืชผักผลไม้ต่าง ๆ ไปยังประเทศเพื่อนบ้านอีกหลายประเทศ มีคนเข้าออกตลาดศรีเมืองต่อวันนับหมื่นคน ซึ่งมีครอบครัวพ่อค้าแม่ขายปักหลักทำมาหากินในตลาดศรีเมืองกว่าห้าพันครัวเรือน

แน่นอนว่าการใช้นโยบาย 3 ขา ในการพัฒนาตลาดศรีเมืองของนายนิพนธ์สอดคล้องกับสภาพปัญหาของประเทศชาติ และปัญหาในระดับพื้นที่ของจังหวัดราชบุรีเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ตลาดศรีเมืองเริ่มยุทธศาสตร์ 3 ขา โดยดำเนินกิจกรรมส่งเสริมภาคเกษตรในปี พ.ศ. 2538 และในช่วงปลายปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาระบบเศรษฐกิจของประเทศเกิดการชะงักงันเนื่องจากค่าเงินบาทลอยตัว ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้บริษัทห้างร้านประสบกับปัญหาการขาดทุน ต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก เป็นผลให้เกิดการว่างงานขึ้นอย่างขนานใหญ่ในแรงงานภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ และเป็นที่แน่นอนว่าแรงงานดังกล่าวเมื่อจนมุมก็ต้องหวนคืนสู่ภูมิลำเนา และแปรฐานอาชีพเข้าสู่ภาคเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขาแรกของนายนิพนธ์เป็นอย่างดี ในช่วงเวลาดังกล่าวทีมงานตลาดศรีเมืองจัดทีมนักวิชาการด้านการเกษตรไปให้ความรู้เรื่องการเพาะปลูก เรื่องดิน เรื่องปุ๋ย ปัญหาต้นทุนต่าง ๆ รวมไปถึงการให้ความรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรในจังหวัดราชบุรีในขณะนั้นได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก และกระจายวงกว้าง และเป็นที่แน่นอนเช่นกันว่าการที่นายนิพนธ์และตลาดศรีเมืองเข้าไปช่วยสร้างงานสร้างอาชีพในช่วงวิกฤติของประเทศดังกล่าว มุมหนึ่งเป็นการช่วยสร้างชีวิตใหม่ให้กับแรงงานภาคอุตสาหกรรมและการบริการ แต่ในอีกมุมหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหวังก็คือชาวบ้านเกิดความรู้สึกรู้สึกคุ้นเคยและรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ซึ่งประเด็นนี้นำไปสู่ความผูกพันและก่อรูปเป็นเครือข่ายเกษตรกรภายใต้ตลาดศรีเมืองขึ้น และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างชื่อเสียงของนายนิพนธ์ให้เป็นที่รู้จักและขยายวงกว้าง

การเติบโตของตลาดศรีเมืองอย่างก้าวกระโดดมีคนเข้าออกนับหมื่นคนต่อวันดังที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้นายนิพนธ์สะสมทุนจนมั่งคั่ง และมีอำนาจทางการเงินเป็นอย่างมาก และโดยพฤติกรรมส่วนตัวของนายนิพนธ์แล้วมีลักษณะเป็นคนกล้าได้กล้าเสียไม่ทิ้งพวกพ้องช่วยใคร

ช่วยจริง และจากวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวนายณินทรได้ช่วยเหลือพรรคพวกที่ตกทุกข์ได้ยากไว้เป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นทางการและส่วนตัว เช่น การให้ยืมยืมเงินทองไปประกอบอาชีพ หรือให้โอกาสในการเข้ามาประกอบอาชีพในตลาดศรีเมือง และส่วนที่เป็นทางการ เช่น ได้ประสานกับส่วนราชการต่างๆ ในการขอรับความช่วยเหลือ เน้นอนว่าด้วยการดำเนินกิจการตลาดศรีเมืองจนประสบผลสำเร็จดังกล่าว ได้สร้างเครือข่ายขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น เครือข่ายเกษตรกร ซึ่งมีทั่วจังหวัดราชบุรีมากกว่า 70 กลุ่ม เครือข่ายพ่อค้าคนกลางและผู้ค้ารายย่อย ซึ่งเข้าออกและปักหลักทำมาค้าขายอยู่ในตลาดศรีเมืองนับหมื่นคน และกว่าห้าพันครัวเรือน และด้วยเหตุปัจจัยที่กล่าวข้างต้นนี้เองผลักดันให้นายณินทร เข้าสู่การแหวดวงการเมืองในระดับชาติได้อย่างไม่ยากเย็นในช่วงต่อมา

เส้นทางชีวิตของนายณินทรก่อนจะเข้ามาบริหารตลาดศรีเมือง นายณินทรมีอาชีพเป็นทนายความส่วนตัวของนายณรงค์ วีรัตน์โยสินทร์ อดีตนายกเทศมนตรีเมืองราชบุรี และการที่ได้ทำงานใกล้ชิดกับนายณรงค์นี่เองเป็นผลให้นายณินทรรับเอาอุดมการณ์การพัฒนา และแนวคิดเรื่องจิตอาสาเข้าไปอยู่ในจิตสำนึก ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ก็เข้าสู่สนามการเมืองท้องถิ่นโดยได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) เทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2531 ได้การรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2543 ได้เข้าสู่การเมืองในระดับชาติ โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา (สว.) ของจังหวัดราชบุรี และเป็นที่ยืนยันว่าการเข้าสู่การเมืองระดับชาติในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภานายณินทร ไม่ใช่เรื่องที่ไม่มีที่มาที่ไป ทว่าเมื่อพิจารณาอย่างท่องแท้แล้วก็จะเห็นได้ว่า เครือข่ายนายณินทรมีการเชื่อมโยงเป็นข่ายใยในแต่ละอำเภอของจังหวัดราชบุรีอย่างเป็นระบบ ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีบุคคลที่เป็นศูนย์ หรือเป็นแม่ข่ายในการดูแลเครือข่ายย่อย ๆ ต่อไปอีกทอดหนึ่ง สำหรับในส่วนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลศูนย์กลางของแต่ละอำเภอ กับนายณินทร และยังจะชี้ให้เห็นถึงการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างบุคคลดังกล่าว รวมไปถึงจะชี้ให้เห็นว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากร หรือมีการเกื้อหนุน หรือมีพันธะผูกพันระหว่างกันในด้านต่าง ๆ กันอย่างไร และนำไปสู่การก่อเกิดความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นแบบไหน ซึ่งรายละเอียดดังภาพที่ 5-12

ภาพที่ 5-12 การก่อรูปเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง

2. การสร้างและขยายเครือข่ายของตลาดศรีเมือง

เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองที่มีนายธนภินทร ศรีสรรพางค์ เป็นบุคคลศูนย์กลาง
ของเครือข่าย ปัจจุบันนายธนภินทรดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อพรรค
เพื่อไทย และเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดกับพลเอกชัชชาติ จินฉัตร อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน พลเอกชัยสิทธิ์ ดำรงตำแหน่งเป็นประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และเป็นบุคคลสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการควบคุมหรือการจัดสรรงบประมาณในระดับชาติลงสู่สังคม พลเอกชัยสิทธิ์เป็นผู้ใหญ่ที่สำคัญคนหนึ่งของนายณกันทรในการเชื่อมโยงและผลักดันงบประมาณเพื่อมาพัฒนาพื้นที่จังหวัดราชบุรี สำหรับแหล่งงบประมาณในระดับชาตินั้น ณกันทร ศรีสรรพางค์ (สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2555) ได้เล่าให้ฟังว่า “สำหรับงบประมาณในระดับชาติที่ดึงมาพัฒนาจังหวัดมีแหล่งที่มาอยู่ 2 ทาง กล่าวคือ งบ ศ.ส. ซึ่งเป็นงบประมาณที่ ศ.ส.แต่ละคนนำเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งก็แก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพองบประมาณ ศ.ส.เป็นงบประมาณเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับสภาพปัญหาของพื้นที่ กับงบประมาณอีกแหล่งหนึ่งที่สำคัญก็คืองบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ซึ่งงบประมาณในส่วนนี้จะมีมาก และสามารถนำมาพัฒนาหรือแก้ปัญหของชาวราชบุรีอย่างเป็นระบบ สำหรับงบประมาณที่ผู้ใหญ่สนับสนุนนายณกันทร เล่าให้ฟังว่าปัจจุบันตนสามารถดึงมาพัฒนาจังหวัดราชบุรีได้มากกว่า 2,000 ล้านบาท ซึ่งส่วนมากจะขอความช่วยเหลือไปยังผู้ใหญ่ และกับอีกแหล่งงบประมาณหนึ่งก็คือ ผู้ใหญ่มีงบประมาณอยู่แล้ว ซึ่งงบประมาณนี้มีลักษณะเฉพาะ เช่น งบประมาณป้องกันอุทกภัย อันนี้ผู้ใหญ่ก็จะให้หาพื้นที่ลง ซึ่งงบประมาณพวกนี้ถ้าสอดคล้องกับปัญหาของพื้นที่ก็จะ ได้งบประมาณประเภทนี้มา นอกจากนั้นแล้วนายณกันทร ยังเล่าให้ฟังเพิ่มเติมว่า การประสานงบประมาณนั้นตนได้ส่งนายยุทธนา ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล หลุมดิน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ไปช่วยเป็นทีมงานและประสานงบประมาณกับผู้ใหญ่” ทำให้ สัมภาษณ์ของนายณกันทร ดังกล่าวสอดคล้องกับคำบอกเล่าของ ยุทธนา เจริญภักดี (สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2555) ว่า “ตนได้เข้าไปช่วยงานผู้ใหญ่โดยมีตำแหน่งเป็นเลขานุการประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ซึ่งการประสานงบประมาณมาลงพื้นที่จังหวัดราชบุรีในเบื้องต้นงบประมาณที่ได้มาแบ่งออกเป็น 3 ภาระงานที่ตนดำเนินการประสาน กล่าวคือ 1. งบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งดึงมาจากกรมทางหลวงชนบท และแขวงทางทางเป็นเงินประมาณ 500 ล้านบาท 2. เงินงบประมาณที่ดึงผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นเงินประมาณ 100 ล้านบาท และสุดท้ายคืองบประมาณที่นำมาใช้เยียวยา และป้องกันอุทกภัย รวมไปถึงภัยสาธารณะอื่น ๆ เป็นเงินสูงถึง 1,600 ล้านบาท ซึ่งงบประมาณที่กล่าวมาข้างต้นก็กระจายลงไปสู่บุคคลในเครือข่ายพื้นที่ต่าง ๆ เกือบทั้งจังหวัด” พลเอกชัยสิทธิ์กับนายณกันทร นอกจากสัมพันธ์อย่างเป็นทางการโดยผ่านวิธีทางงบประมาณแล้วนั้น ทั้งสองยังสนับสนุนทางการเมืองซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หลังจากที่พลเอกชัยสิทธิ์เกษียณอายุราชการจากการเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดแล้ว พลเอกชัยสิทธิ์ก็กลับภูมิลำเนาจังหวัดราชบุรี และได้เข้าร่วมงานทางการเมืองกับนายณกันทร โดยนายณกันทรสนับสนุนด้านฐานเสียงและค่าใช้จ่ายบางส่วนในการเลือกตั้งให้แก่พลเอกชัยสิทธิ์ ในขณะที่

พลเอกชัยสิทธิ์ก็เชื่อมโยงกับเครือข่ายระดับชาติให้ช่วยดูแลนายณินทร นอกจากนั้นแล้วพลเอกชัยสิทธิ์เองก็มีเครือข่ายในพื้นที่อยู่จำนวนหนึ่ง เช่น เครือข่ายทางด้านการศึกษา โดยพลเอกชัยสิทธิ์ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ และ โรงเรียนครุณา ซึ่งทั้งสองโรงเรียนดังกล่าวมีเครือข่ายศิษย์เก่าที่ทรงพลังทั้ง 2 แห่ง และการที่พลเอกชัยสิทธิ์ เป็นทหารจนถึงระดับสูงสุดดังกล่าว มีนายทหารรุ่นพี่รุ่นน้องนิยมชมชอบอยู่มากเห็นได้จากคะแนนเลือกตั้งในเขตพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของหน่วยทหารอย่างตำบล โลกหม้อและตำบลพงสวาย พลเอกชัยสิทธิ์คะแนนนำเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนสูงถึง 3,147 คะแนน (กกต.จังหวัดราชบุรี การเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554) นอกจากนั้นแล้วพลเอกชัยสิทธิ์ยังเกี่ยวข้องกับนายเอกชัย สุพานิชวรภาชน์ ซึ่งเป็นเจ้าของตลาดขายสินค้ายามเย็นที่ใหญ่ที่สุดในตัวจังหวัดราชบุรี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จะเห็นได้ว่าการเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เมื่อมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างนายณินทรกับพลเอกชัยสิทธิ์ ซึ่งมีการเกื้อหนุนกันเป็นอย่างมากและเป็นผลให้คะแนนเลือกตั้งของพลเอกชัยสิทธิ์และผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ๆ มีคะแนนสูงสู้กับผู้ชนะเลือกตั้ง โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดราชบุรี มีคะแนนสูงถึง 27,682 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเสียงเป็นอันดับ 2 (กกต.จังหวัดราชบุรี การเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554) ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างงดงามสำหรับการลงเลือกตั้งระดับชาติในครั้งแรกของพลเอกชัยสิทธิ์ การสนับสนุนซึ่งกันและกันทั้งเรื่องเป็นส่วนตัวและเรื่องที่เป็นทางการดังที่กล่าวข้างต้นระหว่างนายณินทรกับพลเอกชัยสิทธิ์ ได้สร้างสายสัมพันธ์เหนียวแน่นโดยมีฐานคะแนนเสียงและงบประมาณแผ่นดินเป็นตัวร้อยรัด นอกจากเครือข่ายในระดับชาติแล้วในระดับจังหวัดนั้น นายณินทรก็มีนายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีคนที่ 1 เป็นบุคคลศูนย์กลางในการประสานงานของเครือข่าย

นายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ เป็นบุคคลลงในคนหนึ่งที่น่ายณินทรไว้วางใจ และมอบหมายให้ทำงานทางการเมืองตำแหน่งที่สำคัญ เมื่อการเลือกตั้งในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นายณินทรสนับสนุนนายพงษ์ศักดิ์ให้ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดราชบุรี ซึ่งนายณินทร ได้สนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณและเชื่อมโยงเครือข่ายของตนให้ช่วยเหลือนายพงษ์ศักดิ์ในการเลือกตั้งซึ่งผลการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าว นายพงษ์ศักดิ์ มีคะแนนสูงถึง 31,599 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเป็นอันดับ 2 (กกต.จังหวัดราชบุรี การเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554) พ่ายแพ้แก่ผู้ชนะเลือกตั้งเพียงแค่ 3,689 คะแนนเท่านั้น แม้ว่าในครั้งดังกล่าวนายพงษ์ศักดิ์ จะไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ

จังหวัดราชบุรี แต่นายนรินทร์ก็ยังมีตำแหน่งรองรับความผิดหวังของนายพงษ์ศักดิ์ โดยเสนอตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนที่ 1 ซึ่งตำแหน่งนี้มีอำนาจในการควบคุมงบประมาณมากมาย และเป็นเครื่องมือที่นายพงษ์ศักดิ์ได้ใช้ในการดูแลเครือข่าย นายพงษ์ศักดิ์ทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลงไปยังเครือข่ายของนายนรินทร์ เพื่อรักษาสถานะและขยายฐานเสียงใหม่ นอกจากประเด็นทางงบประมาณแล้ว นายพงษ์ศักดิ์ทำหน้าที่แทนนายนรินทร์หลายประการ เช่น การไปเป็นตัวแทนนายนรินทร์ในงานประเพณีต่าง ๆ รวมไปถึงการเป็นตัวแทนในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลจัดขึ้น นอกจากนั้นแล้วนายพงษ์ศักดิ์ยังเป็นตัวแทนที่สำคัญในการต้อนรับแขกที่บ้านริมน้ำของนายนรินทร์ ซึ่งจะเปิดในทุก ๆ วันเสาร์เพื่อให้นักการเมืองทุกกลุ่มเข้าราชการทุกหมู่เหล่า และประชาชนทุกคนได้เข้าไปพูดคุยถึงปัญหาความเดือดร้อนของตนให้ทางนายนรินทร์และทีมงานทราบต้นสายปลายเหตุของปัญหา เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการแก้ไขได้อย่างถูกต้องและทันท่วงที นายพงษ์ศักดิ์เป็นบุคคลสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการรับฟังปัญหาจากหลายฝ่าย ซึ่งจะนำไปรายงานให้นายนรินทร์ทราบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ถึงปัญหาดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นายพงษ์ศักดิ์ก็จะนำไปหารือกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในสายของนายนรินทร์ ซึ่งมีนายพงษ์ศักดิ์เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สำคัญที่อยู่วงแหวนชั้นรองของเครือข่ายตลาดศรีเมือง เช่น สจ.เล็ก อุดมมนพวงษ์ ซึ่งเป็นบุคคลศูนย์กลางที่สำคัญของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองที่อำเภอปากท่อ และ สจ.สุภัทสร มาบียงยาง แม่ข่ายที่สำคัญของเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองที่อำเภอสวนผึ้งและอำเภอบ้านคา

ทั้ง สจ.เล็กและ สจ.สุภัทสรเป็นบุคคลใกล้ชิดกับนายนรินทร์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ สจ.เล็กและ สจ.สุภัทสรมีความสัมพันธ์ที่ไม่ทางการกับนายนรินทร์ มีการไปมาหาสู่กันแทบทุกสัปดาห์ จนดูเหมือนญาติมิตรมีการช่วยเหลือกันแทบทุกด้าน เช่น เวลามีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดขึ้นนายนรินทร์ จะสนับสนุนงบประมาณในการหาเสียงไปบ้าง นอกจากนั้นแล้วนายนรินทร์ยังเอื้อประโยชน์แก่บุคคลดังกล่าวด้วยการเชื่อมต่อให้บุคคลดังกล่าวได้โครงการพัฒนาของรัฐที่สอดคล้องกับฐานอาชีพ เช่น สจ.เล็กมีรถสิบล้อมากก็มักจะได้อาณัติรถหรือขนส่งไป ส่วน สจ.สุภัทสร ซึ่งมีบริษัททัวร์และรีสอร์ท ก็มักจะได้อาณัติประเภทการท่องเที่ยวไปซึ่งเป็นการเกื้อหนุนกันในเชิงนโยบาย ซึ่งทุกฝ่ายก็จะอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกันในลักษณะอุปถัมภ์ซึ่งแลกเปลี่ยน

นอกจากบุคคลทั้ง 3 ท่าน ที่กล่าวไปข้างต้นแล้วยังมีนายยุทธนา เจริญภักดี ซึ่งเป็นบุคคลในวงแหวนชั้นรองที่สำคัญมากคนหนึ่ง ในเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมือง นายยุทธนาเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหลุมดิน อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จากการบอกเล่าของนักการเมืองท้องถิ่นท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 1 พฤษภาคม 2555) ว่า “การที่นายยุทธนาจะเลือกตั้งอดีตนายกคนเก่าซึ่งเป็นคนในสายของนักการเมืองที่คนละขั้วอำนาจกับนายนิพนธ์ ได้นั้น มีใช้กระสุนดินดำกันเต็มทีชนิดที่ว่าฝ่ายตลาดศรีเมืองแพ้ไม่เป็น เพราะนอกจากนายยุทธนาจะเป็นลูกน้องคนสำคัญที่ใกล้ชิดกับนายนิพนธ์มากแล้ว ยังเป็นการเปิดศึกแย่งยึดฐานเสียงที่ตำบลหลุมดินด้วย” คำบอกเลาดังกล่าวสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลหลุมดินท่านหนึ่ง (สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2555) ว่า “การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีครั้งที่ผ่านมาแข่งขันค่อนข้างดุเดือด ต่างฝ่ายต่างมีนักการเมืองระดับชาติหนุนหลังอยู่ซึ่งดูแล้วแพ้ไม่เป็นด้วยกันทั้งคู่ มีการใช้กลยุทธ์กันทุกรูปแบบ ต่างฝ่ายต่างมีที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ซึ่งการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีครั้งนี้ น่าสนใจมาก” จะเห็นได้ว่าการประสบความสำเร็จของนายยุทธนาผู้ที่อยู่เบื้องหลังและเป็นผู้อุปถัมภ์ทางการเมืองที่สำคัญก็คือนายนิพนธ์ นอกจากนั้นนายนิพนธ์ยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นายยุทธนามีตำแหน่งการเมืองในระดับชาติ โดยสนับสนุนให้เข้าไปช่วยงานประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และยังแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาดตลาดศรีเมือง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีเงินเดือนประจำ นายยุทธนานอกจากมีหน้าที่ดูแลฐานเสียงของนายนิพนธ์ที่ตำบลหลุมดินแล้ว ยังเป็นบุคคลสำคัญที่นายนิพนธ์ ส่งไปประสานงบประมาณในระดับชาติ และยังรับหน้าที่ในการดูแลการขยายตลาดศรีเมืองเฟื่องฟูใหม่โดยเป็นคนจัดการในเรื่องที่ดินและการดำเนินการต่าง ๆ ให้แก่นายนิพนธ์เกือบทั้งหมด สายสัมพันธ์ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในลักษณะอุปถัมภ์ที่นายนิพนธ์มีให้แก่นายยุทธนา ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองอาชีพ และเรื่องส่วนตัวอื่น ๆ นำไปสู่การเกิดสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างกัน ซึ่งนายยุทธนาทำงานตอบแทนด้วยความจงรักภักดี

นอกจากเครือข่ายวงในที่ใกล้ชิดกับนายนิพนธ์ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ในตอนต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงการขยายเครือข่ายระดับพื้นที่ของตลาดศรีเมืองในแต่ละอำเภอ โดยจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย รวมไปถึงวิธีการรักษาเครือข่าย นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยยังสรุปให้เห็นว่ากลุ่มต่าง ๆ เข้ามาเชื่อมโยงกับเครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองได้อย่างไร และมีโมเดลความสัมพันธ์เป็นแบบไหน โดยผู้วิจัยจะยกนำเสนอเป็นรายอำเภอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เครือข่ายของตลาดศรีเมืองอำเภอปากท่อ

เครือข่ายอำนาจตลาดศรีเมืองในพื้นที่อำเภอปากท่อนั้น มี สจ.เล็ก อุดมพนพวงษ์

และสจ.สมศักดิ์ ศรีนิวลสด เป็นบุคคลศูนย์กลาง คอยเชื่อมต่อโยงใยช่วยความสัมพันธ์กับ นายพงษ์ศักดิ์ กิจประเสริฐ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีคนที่ 1 ซึ่งนายพงษ์ศักดิ์ จะเชื่อมต่อการตัดสินใจไปยังศูนย์กลางอำนาจของกลุ่มศรีเมืองอย่างนายณรินทร์ อีกทอดหนึ่ง นายพงษ์ศักดิ์เป็นบุคคลวงในที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในเครือข่ายอำนาจของตลาดศรีเมืองใน การตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรของเครือข่ายลงสู่ระดับพื้นที่ สำหรับการ จัดสรรทรัพยากร ลงสู่พื้นที่อำเภอปากท่อของเครือข่ายตลาดศรีเมืองนั้นมีอยู่ 2 รูปแบบ ซึ่งรูปแบบแรก เป็นการ จัดสรรทรัพยากรโดยอาศัยอำนาจทางการเมืองโดยผ่านกลไกรัฐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นงบประมาณของภาครัฐออกมาในรูปโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยบุคคล ในเครือข่ายจะได้รับประโยชน์ใน 2 ลักษณะ คือ ผลประโยชน์ในเชิงสัญลักษณ์ที่นำไปสู่การขยาย ฐานเสียงกับผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากส่วนแบ่งในโครงการต่าง ๆ รูปแบบที่สอง เป็นการอุปถัมภ์ โดยใช้ทรัพยากรส่วนตัว เช่น การสนับสนุนเงินในการหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น หรือฝ่าย ปกครองอย่างตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กิจกรรมและทรัพยากรที่ถูกจัดสรรลงสู่พื้นที่อำเภอปากท่อ อย่างระบบดังกล่าว เป็นผลให้คะแนนเสียงผู้สมัคร ส.ส.จากค่ายศรีเมือง มาเป็นอันดับ 2 คะแนน เสียงมากถึง 31,559 ซึ่งน้อยกว่าผู้ชนะการเลือกตั้งอยู่เพียง 3,669 คะแนนเท่านั้น และยังมีคะแนน มากกว่าอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตดังกล่าวถึง 8,609 คะแนน (กกต.จังหวัดราชบุรี การเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554) จากผลคะแนนเสียงในการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าเครือข่ายอำนาจของตลาดศรีเมืองนั้นมีอยู่อย่างแน่นหนาในเขตอำเภอ ปากท่อ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของเขตเลือกตั้งที่ 2 สำหรับในตอนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงการสร้าง เครือข่ายและการรักษาอำนาจของกลุ่มตลาดศรีเมืองในพื้นที่อำเภอปากท่อ ดังภาพที่ 5-13